

ИВАН ЯНЕВ
ИСТОРИЯ НА СПОРТЕН КЛУБ
НА ХОРА С УВРЕЖДАНЯ
„ВИТОША“
СОФИЙСКИ
УНИВЕРСИТЕТ \N2001–2007 Г.

chitanka.info

*Посвещава се на 120-годишнината
на Софийския университет*

ПРЕДГОВОР

Спортът за хората с увреждания е също толкова необходим, колкото и за хората без увреждания. Той се дели по същия начин на спорт за здраве и удоволствие, и на спорт за постигане на високи резултати. Разлика, разбира се, има и тя се състои в това, че спортът за хората с увреждания си има свои правила. Има адаптирани спортове, които са променени по начин, който позволява на човека или на хората с увреждания да ги практикуват, а същността им е запазена. Но има и специализирани спортове, т.е. такива, които са проектирани и създадени специално за хората с увреждания. Такива спортове са напр. голбал, торбал, които са за хора със зрителни затруднения. Има и други, и по всяка вероятност техният брой ще расте, защото в развитите страни, където условията позволяват, спортът е един от най-важните механизми за правилен и пълноценен живот.

При някои видове увреждания спортът има значителна рехабилитационна функция. Днес, когато една твърде голяма част от човечеството е с едно или друго увреждане, било то видимо или не, все повече ще се предприемат действия в посока към адаптирането им, за да бъдат пълноценни членове на съвременното общество. Времето, когато тези хора бяха отделяни в специализирани училища, предприятия, комплекси, домове и пр. е безвъзвратно отминало и в обозримото бъдеще няма никакви предпоставки това да се повтори. Вярно е, че в България до 1989 г. хората с увреждания нямаха трудности, произтичащи от битов характер, тъй като за тяхното битие се грижеше държавата и за всеки имаше както пенсия, така също и осигурено работно място в специализирано предприятие. Но усилията бяха насочени главно към тяхното изолиране от обществото, което е твърде погрешна политика. Вярно е, че значително по-лесно е да се уреди едно специализирано предприятие, в което да работят хора с увреждания, отколкото те да се интегрират в различни предприятия, където трябва да се адаптират съответните работни места, но това е правилният модел и именно той се прилага в развитите страни.

Естествено, че ролята на специализираните предприятия е твърде важна, защото не всички хора с увреждания могат да бъдат трудово интегрирани. Специализираните предприятия са пригодни и дори необходими най-вече за хората с нисък образователен ценз или такива със съпътстващи заболявания, които не им позволяват успешна трудова интеграция на общия работен пазар. За спорта до политическата промяна от 1989 г. ситуацията е много благоприятна, тъй като финансовите субсидии са напълно достатъчни, а оттам следва, че не са особено големи затрудненията в дейността по развитие на спорта сред хората с увреждания. Но тогава конюнктурата е твърде стереотипна, защото съюзите на хората с увреждания са тези организации, които получават държавна субсидия, а след това я разпределят по места и пера. Тази дейност при зрително затруднените се е извършвала от Съюза на слепите в България (ССБ).

С настъпването на т.нар. „демокрация“ съюзите започват да губят своя казионен характер и своето значение като властелин над хората с увреждания. Започват да се появяват множество неправителствени организации, които разбира се, са със значително по-малък мащаб, но се профилират в своята дейност. Такива са и спортните клубове, които се създават от млади и не толкова млади хора, желаещи да спортуват. През 90-те години, когато икономическата стагнация е в твърде напреднал стадий ССБ абдикира от спортната дейност, насочена към хората със зрителни проблеми. Това е основната причина спортът сред незрящите да замре и изчезне. А за съюзната абдикация пряка отговорност носи държавната политика, която коренно се променя спрямо хората с увреждания.

Спортното огънче продължава да мъждука в двете училища за деца с нарушено зрение в София и във Варна. Но след като завършат образованието си, децата няма къде да продължат своите спортни дейности. Конюнктурата се оказва пагубна за единствения колективен спорт за незрящи — голбала, който се практикува у нас, и който е бил изключително добре развит до края на 80-те и началото на 90-те години на XX в. За него се говореше по кафенетата и купоните, но никой не се нагърбваше с неговото възраждане и по-сетнешно развитие. Това беше задача с повишена трудност, която изискваше добри математици. Но създамата се ситуация в страната беше във всяко едно отношение абсурдна. Много хора биха приели с насмешка

желанието на зрително затруднените да спортуват, в момент, когато особено в средата на 90-те години беше трудно човек да осигури своята прехрана и бит.

Условията обаче бавно, много бавно, но все пак започнаха да се променят. България стана кандидат за член на Европейския съюз. А в тази общност има правила, които трябваше да бъдат следвани от всички. България също трябваше да извърви своя дълъг път до своето пълноправно членство в ЕС, а то за щастие на хората в неравностойно положение минаваше и през тяхното интегриране в обществото. Разбира се, интеграционният процес е продължителен, но страната трябваше да покаже, че има волята да го доведе до успешен край, защото в противен случай тя нямаше абсолютно никакъв шанс да се присъедини към общността, чийто основен принцип е принципът на равенството.

И така особено от началото на новия век в страната започнаха да се случват неща, на които в миналото се гледеше като на утопия. Започнаха да се назначават хора с увреждания във фирми и организации, където сами си изкарваха прехраната. Заговори се и за спорта сред хората с увреждания. Започнаха да се регистрират спортни клубове, чиито цели бяха практикуването на един или друг вид спорт.

Дойде време и да се възроди голбалът. С тази изключително тежка задача се нагърби столичният спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“. Младите хора, които членуваха в тази организация, имаха както спортните качества, необходими за възраждането на спорта, така също и хъс за осъществяването на каузата. Защото наистина това бе не просто желание, а кауза, защото това е колективен, а не индивидуален спорт, т.е. той изисква повече средства, повече време, повече човешки ресурс. Членовете на клуба бяха неопитни като дейци в неправителствения сектор, но това им оказа добра услуга, защото ако знаеха колко и какви перипетии ги очакват, може би нямаше да съберат смелостта, потребна за начеването на голбалната кауза.

След началото на реновацията на българския голбал организацията трябваше да помисли и за другите спортове, разпространени сред незрящите в България. Спорт, изискващ най-малко условия за трениране и игра, е шахматът. Леката атлетика също се е котирала добре сред зрително затруднените в миналото. По-късно,

когато спортният клуб стана асоцииран член на Департамента по спорт към Софийския университет „Св. Климент Охридски“, отговорността се увеличи, но организацията вече имаше опит и можеше да се справи с не едно предизвикателство. Разбира се, това бе голяма чест за студентския спортен клуб, защото Алма матер е първото и най-елитното висше училище у нас. Стигна се не само до възраждането на единствения колективен спорт за зрително затруднени, практикуващ се у нас, а до неговото развитие и дори до разцвет. Но преди да се стигне до тези моменти трябваше да се преодоляват или обхождат не едно препятствие и не една планина от проблеми. Защото стилът на работа на клуб „Витоша“ се различаваше много от стила на значителна част от неправителствените организации у нас. „Витоша“ не бе организация, която просто трябваше да съществува независимо по какъв начин, тя бе организация, която имаше точно определена мисия. Мисията на моменти бе невъзможна, но въпреки спадовете клубът намираще сили да се изправи и да продължи напред. Неведнъж дейците на организацията са отминавали с усмивка опитите за омаловажаване ролята на организацията от някои свои партньори, които се възползват от това партньорство, но са се страхували да го кажат на всеослушание. Това спокойно може да се нарече синдромът на „организационния егоизъм“. Клубът никога не е страдал от този синдром, винаги и по всякакъв възможен начин широко е оповестявал своите поддръжници, независимо дали те са от бизнеса или от неправителствения организационен спектър. Подобен сепаратизъм е най-малкото неуместен в средите на хората с увреждания, защото висша цел на всички подобни организации би трябвало да бъде пълноправното и качествено включване на хората в неравностойно положение в съвременното социално общество.

Неправителственият сектор е твърде променлива величина, защото при него няма регулярно финансиране, основно се работи по проекти, които рано или късно приключват. Но голбалът беше и е кауза, имаше си своите перманентни потребности и не можеше да се чакат проекти, за да се възражда и развива. В противен случай рискуваше да се върне в изходно положение, т.е. отново да се озове в летаргия. До този момент, за огромно щастие, това по един или друг начин се предотвратява, но докога? Това е въпросът. „Витоша“ ежегодно разчита на държавата, а тя от своя страна ежегодно не дава

подкрепата си за този иначе интересен и динамичен спорт. Но след като страната от 1 януари 2007 г. е пълноправен член на ЕС всички са оптимисти, че ще се създаде механизъм за устойчивостта на голбала, а и не само на този спорт.

Една от основните цели на настоящия труд е да се представи спортната ситуация в България сред зрително затруднените през призмата на една неправителствена организация, която е фактор в тази област. Друга цел е да се представи фактологията по създаването и развитието на СКХУ „Витоша“, нуждата от неговата поява и празнината, която клубът запълни в спортното пространство. Не на последно място е представена дейността на организацията, но въпреки стремежа към обективност не се изключва възможността в някои моменти субективният фактор да преобладава. Но това обстоятелство по никой начин не е допуснато съзнателно. Друга цел е да се представят повечето личности, организации, фирми, институции и пр., които по един или друг начин са изиграли позитивна или негативна роля за развитието на организацията и спорта. Естествено, че приоритет е даден на позитивността, но няма как и не бива напълно да се игнорира негативността. Конструктивната критика е най-добрият коректив за избягване на пропуски и грешки в бъдеще, които са допуснати в миналото.

Книгата се състои от предговор, две части, епилог, библиография, резюме на английски език, използвани абривиатури и приложения.

Изложението е обособено в две части. Всяка част се състои от глави, а всяка глава е изградена от параграфи. След изложението следва епилог, в който са направени някои изводи и заключения, които предполагат по-доброто бъдеще на организацията и спорта. Книгата е снабдена с библиография, която обхваща по-значителната част от статии и др. материали, засягащи темата. Резюмето на английски език ще позволи със съдържанието на книгата да се запознаят и чужденци. В реквизита абривиатури са дешифрирани срещаните в текста абривиатури. Книгата е снабдена с голям брой приложения, които в по-голямата си част дават информация за някои партньори и приятели на организацията. Но също така като приложения са публикувани стихотворения, посветени на „Витоша“ и значителен обем снимков

материал. Това цели по-доброто запознаване с труда (с историческите факти), а и в този си вид книгата е значително по-четивна и достъпна.

С настоящия труд авторът преследва представянето на обективната истина от позицията на спортната неправителствена организация и от позицията на спортистите, които са давали и дават много в името на развитието на спорта сред зрително затруднените хора.

Авторът не претендира за изчерпателност по отношение на цялостната спортна конюнктура в страната. Неговата задача е да представи с думи прости извървяната голгота от една НПО, до едно по-приемливо статукво.

ЧАСТ ПЪРВА
ГОЛГОТА

ГЛАВА ПЪРВА НАЧАЛОТО

1.1.1. ПОЯВА

„Атила“, „Балкан“, „Витоша“, „Скат“ — това бяха ключовите думи, които стояха в основата на разгорещен спор между група млади ентузиастасти. Всеки на висок глас убеждаваше останалите, че неговото проекто-име е най-хубавото и най-подходящото. Спорът рискуваше да се превърне в твърде ожесточен и да се превърне в обикновена разпра, която можеше да прекъсне събранието, а дотам в никакъв случай не биваше да се стига. Защото се основаваше не просто поредната неправителствена организация (НПО), а една кауза. Разбира се, младежите все още не осъзнаваха този факт. Трябваше да минат години, за да разберат, че в този момент се случва историческо за голбала дело.

Демократичният вот реши:

„Витоша“! Изборът бе симптоматичен и трябваше да се изгради организация, устойчива и извисяваща се като едноименната планина.

1.1.2. ПЪРВИ СЪПКИ

И така, това се случи в един горещ летен ден на 2001 г. в една читалня на блок 55, вх. Б., в ЖК „Студентски град“, собственост на СУ „Св. Климент Охридски“. 6 август се оказа паметен ден за спорта сред хората с увреждания в България, защото се появи един от най-мощните спортни субекти в България за развитието на спорта сред хората в неравностойно положение.

Учредителите бяха все млади хора, в по-голямата си част между 18 и 25 години, но това не им пречеше, а тъкмо напротив — спомогна за високия им дух и цели, които демонстрираха на събранието. Те бяха само 12 души, но това по никакъв начин не ги обезкуражаваше.

Присъстваха следните млади хора, които в по-голямата си част бяха студенти, т.е., имаха желание и време, но нямаха условия за спортуване:

1. Веселин Иванов Кушнеренков.
2. Доброслав Ангелов Илиев.
3. Ели Иванова Кирилова.
4. Иван Димитров Янев.
5. Красимира Керанова Керанова.
6. Любомир Иванов Василев.
7. Михаил Иванов Илиев.
8. Никола Александров Захариев.
9. Недялка Василева Чомакова.
10. Николай Иванов Кацаров.
11. Станимир Мирославов Захариев.
12. Хари Савов Хараламбов.

Това бяха хората, заели се да променят неблагоприятните спортни условия, които съществуваха в страната ни. Никой от тях нямаше реална представа с какъв мащабен проект се захваща, но това може би беше добре, защото ако младежите имаха ясна представа за крайно негативната конюнктура, едва ли биха поели тази отговорност върху своите младежки плещи. Те вярваха, че просто трябва да търсят и ще намерят! Подготовката на това учредително събрание не бе никак голяма. Тя се състоеше в множество разговори, които най-често се

провеждаха на добре известните студентски купони. Именно на подобен купон в началото на пролетта на 2001 г. бъдещите учредители Михаил Илиев и Веселин Кушнеренков в компанията и на други купонясащи разискваха въпроса за възникване на спортен клуб на студентите. Тяхната младост и неопитност им позволяваше да развихрят своето въображение. Те искаха да правят, да градят, да организират. Защото до този момент повечето студенти, имащи спортни наклонности, участваха в Спортен клуб за инвалиди „Самуил“, който обаче се управляваше от спортисти от по-възрастното поколение. Това обстоятелство невинаги кореспондираше със стремежите на студентите. Те имаха друга визия и представа за спорта сред незрящите и за неговото развитие. Все пак имаше една предучредителна среща, на която бяха поканени хора, на които идеята за създаване на спортен клуб не бе чужда. Тази предварителна среща се състоя в офиса на фондация „Хоризонти“, който се намира в бл. 55, вх. Г. В „Студентски град“. Така че тази фондация също има своята позитивна роля за създаването на спортното формирание.

Както си е по действащото законодателство, учредителите си гласуваха устав и Управителен съвет. Определиха се три ръководни длъжности, а именно: председател, заместник-председател и административен секретар.

Първият УС на Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“ се състави от следните 6 човека: Веселин Кушнеренков, Доброслав Илиев, Иван Янев, Михаил Илиев, Николай Кацаров, Хари Хараламбов.

Ръководните постове се разпределиха по следния начин:

— председател — Доброслав Илиев;

— заместник-председател — Иван Янев;

— административен секретар — Хари Хараламбов.

Учредителите нямаха никакъв управленски опит и не избраха най-гъвкавата и безболезнена схема на управление на организацията.

Процедурата по съдебната регистрация бе поверена в ръцете на единствения присъствал юрист, а именно Хари Хараламбов. На 22 август административният секретар подава молбата до Софийски градски съд, с която се иска регистриране на спортния клуб. Но според СГС уставът не кореспондира напълно с българското законодателство и бива върнат за редакция. Корекциите се правят на допълнително

Общо събрание на учредителите, провело се на 12 септември. На събранието се унифицира уставът, който вече се намира в субординационен порядък спрямо действащото в страната законодателство. Осем дни след допълнителното събрание на 20 септември отново се подава заявление в СГС за регистрация на клуба. Този път всичко е наред и на 15 октомври 2001 г. новосформираното юридическо лице получава съдебна регистрация. Имаше нещо символично във факта, че именно на тази дата клубът се сдобил със съдебното си признаване, тъй като 15 октомври е Международния ден на зрително затруднените хора.

Но твърде тежката формула на управление бе предпоставка за недотам добре вършена работа. Според устава на организацията тя се представлява заедно от председателя и административния секретар, а при отсъствие на един от двамата бива заместен от заместник-председателя. Управленската формула на „Витоша“ е може би добра за големи финансови организации, но за НПО тя бе непригодна и нефункционална. Двете длъжности на заместник-председателя и на административния секретар бяха синекурни и нямаха реална полза за организацията, а тъкмо напротив, пречеха за по-гъвкавата работа.

Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“ се учреди от млади хора — предимно студенти. Зад тях не стояха големи фирми или организации, а ентузиазъм, идеи и желание за осъществяването им. Поставяйки основите на такава организация, те нямаха намерение това да бъде просто още една юридически създадена неправителствена организация, а да бъде организация, която работи и се бори за спорта сред хората в неравностойно положение.

1.1.3. ЩО Е ГОЛБАЛ?

След края на Втората световна война (1945 г.) много хора остават с трайни увреждания до края на своя живот. Немалка част от тях са със зрителни нарушения. Възниква потребност от рехабилитацията и ресоциализацията им, защото е добре известно, че колкото човек е по-възрастен, толкова по-трудно успява да се адаптира спрямо полученото увреждане. Едно от средствата за незрящите военни ветерани се явява интересният и увлекателен спорт — голбал.

Голбалът е създаден специално за хората със зрителни проблеми през 1946 г. от австриеца Ханс Лоренсен и германеца Сеп Райндле, в желанието им да помогнат в рехабилитацията на незрящите ветерани от войната. Играта е представена на света през 1976 г. на Параолимпийските игри в Торонто, Канада. Първото състезание се състои в Австралия през 1978 г. Оттогава популярността на голбала нараства прогресивно в различни региони на света.

Голбалът се играе в спортна зала, а размерите на игрището са 9 м ширина и 18 м дължина. Играе се от два отбора от по трима състезатели. Топката се търкаля по земята. Вътре в топката има звънчета, по чийто звук състезателите се ориентират за нейното местоположение. Трябва да се отбележи, че топката не е под въздушно налягане, както това е при футбола, баскетбола, волейбола и др. Произвежда се от твърда гума. За да се чуват звънчетата по-ясно, тя е осеяна с осем малки дупки, през които всъщност излиза шумът от звънчетата. На очите си състезателите имат маски. Предназначението им е за играчи, които имат остатъчно зрение да не могат да го използват, а да се ориентират само със слуха си. Играе се на голове в продължение на две полувремена от по 10 минути чисто време всяко. Състезателите са разпределени по следния начин: вратата е широка 9 метра и всеки от състезателите трябва да покрива зона от по три метра, като голбалистът, който е в средата е изтеглен по-напред, за да не се получават сблъсквания между играчите. Има и вариант, при който състезателите играят на една линия, т.е. подреждат се или на голлинията, или на 3-метровата линия, но за този начин на игра се изисква много тренировки и синхрон и не може да се каже еднозначно,

че това е по-успешен начин на игра. Топката се улавя или избива посредством плонжове от страна на защитаващите вратата. Игрището е разделено на 6 триметрови зони. Първата зона на отборите е зона на защита, която продължава от голлинията до 3-тия метър. В тази зона защитаващите трябва да блокират топката, за да не влезе във вратата, т.е. не може топката да бъде неутрализирана преди тази зона. Втората зона е зона на нападение. Тя е разположена от края на защитната зона — от 3-тия до 6-тия метър. Нападателят при засилването си за удар може да отиде в тази зона и оттам да нанесе удара. Следващата зона е неутрална, тя е разположена от края на зоната на нападение — от 6-тия до 9-тия метър, или до централната линия на игрището. Така в центъра се оформя 6-метров неутрален участък. В съвременния голбал маските не са достатъчни за предотвратяване на некоректна игра. Има състезатели, които разместват своите маски с цел да използват своето остатъчно зрение и по този начин автоматично излизат с едни гърди пред своите противници. И поради този не особено лицеприятен факт Международната спортна федерация на незрящите (IBSA) прие правило, според което преди да се постави маската на лицето на очите на състезателя, се поставят специални лепенки, които допълнително повишават сигурността, че играчът не би могъл евентуално да използва своето остатъчно зрение. Безспорно един от най-интересните моменти в голбалната игра е отсъждането на наказателен удар. Дузпа се отсъжда, когато нападателят направи по-голямо засилване и топката не докосне зоната на нападение, а първото ѝ съприкосновение с настилката се осъществява в неутралната зона. Друг случай е, когато топката е тупкаща и прескочи двете неутрални зони. При тези случаи нарушителят пази сам цялата врата, а останалите двама голбалисти се извеждат от реферите извън полето. Наказателен удар също се свири, ако топката се задържи повече от 10 секунди в отбора. Като броенето на 10-те секунди започва от момента, когато топката докосне нечие тяло от защитаващия тим. Това условие прави голбала изключително динамична и интересна игра. Дузпа се свири и когато един състезател направи 3 поредни удара. Всеки от играчите има право най-много на 2 последователни хвърляния. Основна задача на центъра е да следи последователността на ударите на своите съотборници и да ги предупреждава в случай, че те се увлекат в играта и направят опит за 3-ти удар.

Състезателите се екипират с гащета и фланелки, но могат да се използват и клинове. Необходимо условие също е слагането на наколенки, налакътници, дунапрени на бедрата с цел при плонжиране да не се получават контузии. Слагат се и протектори на слабините, тъй като топката е твърде тежка. Тя тежи 1250 г. При много от отборите се забелязва тенденцията голбалът да се играе с ръкавици. Обикновено се използват вратарски футболни ръкавици. Така че екипировъчната палитра е твърде пъстра. Голбалната екипировка се състои от различни фрагменти от екипировка на много видове други спортове.

Голбал се играе от всички възрастови групи. Има мъжки, дамски и смесени отбори. В България обаче голбалът сред дамите не е особено популярен.

По голбал се организират европейски, световни първенства, международни съсрезания и други. Той също е параолимпийски спорт. Организират се множество регионални турнири от различни спортни организации.

В България до началото на 90-те години на XX в. голбалът е изключително добре развит спорт. Безспорно един от най-големите успехи на българския голбал е участието на родните национали на Олимпийските игри в Сеул през 1988 г. Републиканският шампионат се провежда регулярно и с голям брой отбори. Администрирането на този спорт, а и не само на него, се извършва от Съюза на слепите в България и със съдействието на секцията, отговаряща за спорта сред инвалидите към БСФС. Но след политическата промяна от 1989 г. и последвалата икономическа стагнация се стига до тоталното замиране на този единствен колективен спорт за незрящи, практикуващ се у нас.

1.1.4. ПЪРВО ВЪЗСТАНОВЕНО РЕПУБЛИКАНСКО ПЪРВЕНСТВО ПО ГОЛБАЛ

Непосредствено след учредяването на клуба членовете му започнаха да проучват възможностите по какъв начин може да се осигури участието на отбора по голбал на републиканското първенство, което се проведе в средата на септември. Първо се получи разрешение от ССБ за участие, независимо от това, че съдебната регистрация все още не беше получена. Всъщност това беше пречка и за повечето от останалите отбори. След това пред клуба възникна още по-сложният въпрос как и по какъв начин да се екипира отборът? Ръководството поиска среща с председателя на Националната потребителна кооперация на слепите в България Михаил Кърлин и съгласие за такава бе дадено. На срещата младите хора изложиха своите идеи и целите, към които се стремят. Тази среща бе изключително ползотворна, защото на нея студентите получиха безрезервната подкрепа както на Михаил Кърлин, така и на ръководената от него кооперация. Бяха закупени седем комплекта екипировка и благодарение на този жест, който завинаги ще остане в историята на клуба като един от най-ярките и показателни моменти за безкористна и навременна подкрепа, без който просто, както впоследствие се разбра, най-стойностният отбор в страната нямаше да вземе участие в републиканското първенство.

С не особено високи цели голбалистите заминаха за Варна — с намерение най-вече да се синхронизират като колектив, защото голбалът е колективен спорт и един от най-важните елементи е колективното мислене и добрата сработка между играчите.

Първият мач на момчетата от „Витоша“ завърши твърде злосластно за тях, регистрираха загуба със 7:6, както по-късно разбраха, за поражението са допринесли и причини, нямащи нищо общо с честната игра. След този първи мач отборът набра скорост и прегази всички останали отбори, включително и отбора, който нанесе първата загуба. И така новото спортно формирование, за изненада на почти всички и най-вече на „старите пушки“, спечели първата си купа, която до момента се намира в канцеларията на г-н Кърлин на

съхранение. „Витоша“ даде сериозна заявка за български голбален фаворит, но това разбира се трябваше да се докаже и занапред, защото не бе изключено новият отбор да е спечелил титлата по случайност, макар че всячески се опитваха определени фактори да повлияят негативно на студентския триумф.

Нещо много важно за голбала са маските, които се поставят на очите на всички състезаващи се в този вид спорт с цел, ако има състезатели с остатъчно зрение, то да бъде игнорирано, за да се ориентират всички единствено посредством слуха си. Отборът нямаше маски, но на помощ се притече Иван Кушнеренков от Добрич, който абсолютно безвъзмездно направи маски за целия отбор, а по-късно и за дублиращия състав.

1.1.5. СЛЕДВАЩИ УСПЕХИ

На същото състезание паралелно се провеждаше и първенство по шахмат, на което клуб „Витоша“ имаше две квоти и след вътрешен шахтурнир първите двама се състезаваха от името на клуба и заеха 23-то и 24-то място.

В края на септември Федерация спорт за инвалиди (ФСИ) отпрати покана за участие на лекоатлетически игри в Стара Загора, там отидоха петима състезатели и се представиха много добре. Още преди клубът да е получил съдебна регистрация се получи едно леко разцепление и няколко от членовете се отделиха и учредиха нов клуб с име „Средец“.

Така дойде и турнирът по голбал, организиран от „Успех“, Варна за Международния ден на хората с увреждания — 3 декември. Там новият шампион трябваше да докаже, че не случайно е станал първенец. Доказа по един перфектен начин и се поздрави с успех. В средата на декември бе организиран турнир от „Средец“, на който СКХУ „Витоша“ отново взе участие и окончателно установи своята голбална хегемония.

1.1.6. ПЪРВИЯТ ФИНАНСИРАН ПРОЕКТ

На 1 декември УС на СКХУ „Витоша“ взе решение организацията да кандидатства с проект пред Държавната агенция за младежта и спорта — програма „Младеж“. Проектът бе на тема „Почистване на околната среда — средство за интеграция на младите с увреждания“.

Екопроектът бе насочен към почистване на туристически места. Акциите бяха три на брой. Първата се проведе в Национален парк Витоша, където беше почистена околността на хижа „Алеко“. Второто почистване се състоя в Панчарево, а третото — отново в околностите на „Алеко“. Бенефициентите бяха предимно хора със зрителни затруднения. Но половината от участниците бяха ученици и хора без увреждания. Проектът предвиждаше във всяка от акциите да вземат участие 40 души — 20 човека с увреждания и 20 доброволци, чиято задача бе да помагат за осъществяването на екоакциите.

Дейностите по проекта бяха предназначени основно за младежи със зрителни увреждания. Това наложи още при разработването на проекта да бъдат взети съответните мерки за адекватното участие на тези младежи и успешното провеждане на дейностите.

Групите, участващи във всяко от трите мероприятия, бяха съставени по такъв начин, че всички незрящи младежи имаха определени придружители (също студенти или ученици). Маршрутите и терените за почистване бяха избрани съобразно възможностите и на младежите със зрителни увреждания. Към групите участваше и медицинско лице. Единствените по-специални документи, които бяха издадени по повод изпълнението на проекта, бяха разрешенията на кмета на София за безплатно ползване на кабинковия лифт към хижа „Алеко“ и обратно. Департаментът по спорт към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ спомогна на проекта като осигури водач планинар, който трябваше да улесни дейностите. С тази нелека задача се нагърби Антон Хиджов, преподавател към СУ.

Реализирането на проекта протече по следния начин:

■ 25–26 май 2002 г. — почистване на околностите на хижа „Алеко“.

Участваха 21 членове на СКХУ „Витоша“ и 15 ученици от 55 СОУ „Петко Каравелов“, въпреки че в предварителния списък на желаещите бяха включени общо 40 души. При самото провеждане на мероприятиято някои записали се не успяха да присъстват поради внезапни ангажименти, пътуване в провинцията и др.

На 25 май (събота) в 12:00 ч цялата група се събра на първата спирка на кабинковия лифт в Симеоново. Служителите, отговарящи за пътниците, бяха информирани за групата и оказаха съдействие за качването и настаняването на хората в кабинките. Превозването приключи до 13:00 ч и всички се придвижиха до хижа „Алеко“. До 14:00 ч всички бяха настанени по стаите и им беше определено свободно време до 15:30 ч. През това време (от 14 до 15:30 ч) ръководителят на групата, планинският водач и двама участници (единият от които напълно незрящ) обходиха и проучиха терена за почистване.

В 15:30 ч всички участници бяха събрани пред хижата и ръководителят на групата даде пояснения относно настоящия проект и конкретните дейности по него. Бяха раздадени чували за отпадъците. Участниците бяха така разпределени, че напълно незрящите да бъдат водени от виждащи.

Акцията за почистване започна в 16:00 ч като беше обходен и почистен теренът около пътя, водещ от хижата до хотел „Простор“. Бяха събрани около 50 чувала с отпадъци и изхвърлени в контейнери в близост до хотел „Простор“. Акцията приключи около 18:00 ч.

За 18:30 ч беше организирана вечеря в хижата. По време на вечерята бе определена и награда за екипа, събрал най-много боклук. Наградата бе бутилка шампанско.

По-късно в хижата (в ресторанта) имаше дискотека, на която присъстваха всички участници. Те имаха възможност да се отпуснат, да се опознаят и да влязат в контакти помежду си и да се повеселят.

На 26 май (неделя) беше предвидено почистване на околностите на хижата (в посока Черни връх). Но за съжаление заваля много силен дъжд, който не позволи каквото и да било напускане на хижата.

За 12:00 ч в хижа „Алеко“ бе предвидено откриването на спортен обект — стена за катерене. Обектът беше открит от кмета на София —

Ст. Софийски. Членове от проекта също присъстваха и взеха участие в откриването.

В 13:00 ч имаше тържествен обяд.

От 14:00 до 15:00 ч участниците бяха превозени обратно до Симеоново.

■ 15 юни 2002 г. — почистване на района на Панчарево.

Сборен пункт на участниците беше културният дом на Панчарево. В 10 ч групата се събра и ръководителят даде кратки указания за маршрута, който ще бъде обходен и почистен.

До 12:00 ч маршрутът беше обходен и почистен. Бяха събрани над 40 чувала с отпадъци по пътя от културния дом, покрай езерото и до последната спирка на автобусите.

След почистването участниците имаха 1 час за свободни занимания. Повечето от тях се ориентираха към езерото и се возиха на водни колела и лодки.

В 13:00 ч беше даден обяд. По време на обяда беше награден екипът, събрал най-много отпадъци.

■ 28.февруари — 02.март 2003 г. — почистване на околностите на хижа „Алеко“.

В 14:00 ч на 28.02.2003 г. (петък) всички участници се събраха на уговореното място — начална станция на кабинковия лифт в Симеоново. С помощта на служителите на лифта всички участници бяха настанени по кабинките и превозени до хижа „Алеко“.

В 16:00 ч се състоя първата (опознавателна) среща, на която всички участници се представиха. Това беше необходимо, тъй като имаше много участници, които не се познаваха — учениците от 55 СОУ и доброволците, които бяха поканени, не бяха познати за останалите (незрящите) участници. На тази среща беше оповестена и програмата на мероприятиято.

За 19:00 ч бе предвидена вечеря, след което участниците останаха в хижата и продължиха да си общуват неформално.

На 01.03.2003 г. след закуска участниците опознаха района и набелязаха местата за почистване. След обяда (в 14:00 ч) участниците формираха групи от по 3–4 души и започнаха почистването, което приключи до 16:00 ч.

Известно неудобство през тези дни се създаде от провеждащите се в непосредствена близост до хижа „Алеко“ ски състезания. Но, от друга страна, това беше атракция за участниците и възможност за мнозина от тях да покарат ски или да се повозят на шейни, което се оказа естествен път за по-бързото сближаване на незрящите младежи със зрящите участници.

След вечеря в хижата беше организирана дискотека, на която присъстваха всички участници. Бяха обявени 2 награди — за най-добър доброволец и за група, събрала най-много отпадъци.

Дискотеката продължи до късно през нощта. Обстановката бе непринудена и всички се веселяха и танцуваха. Вечерта премина без никакви инциденти.

На 02.03.2003 г. (неделя) след закуска участниците си подготвиха багажа за заминаване (тъй като стаите трябваше да бъдат освободени преди обяд), наблюдаваха провеждащото се състезание, пързаяха се със шейни или ски и поддържаха неформални контакти помежду си.

След обяд в 14:00 ч групата напусна района на хижата и бе превозена с кабинковия лифт обратно до Симеоново.

Това беше успешен проект, който целеше най-вече да покаже на обществеността, че и хората с увреждания и в частност тези със зрителни такива също могат да бъдат полезни. Втора цел беше извършване на съвместна дейност на хора с увреждания и на хора, които нямат увреждания и които бяха доброволци. Особено радващо е обстоятелството, че именно доброволците бяха млади хора — ученици и студенти, т.е. новото поколение, което всъщност е бъдещето на страната. Разбира се, че трябва да се благодари на Столична община и на кмета по това време Стефан Софийски, който разреши за целите на проекта да се използва лифта за превозване на целевата група абсолютно безвъзмездно. Автор и ръководител на проекта бе Доброслав Илиев, който се справи перфектно с неговото изпълнение.

ГЛАВА ВТОРА

УТВЪРЖДАВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА

1.2.1. ПЪРВИ ДОМАКИНСКИ ТУРНИР ПО ГОЛБАЛ

След настъпването на новата 2002 г. дойде време да бъде направен опит за осъществяване на някои цели, които стояха пред организацията. Първата и една от най-важните беше да се организира пролетният турнир по голбал, който трябваше да стане традиционен. Важно за този спорт у нас беше факторът чуждо голбално присъствие на родна земя, за да могат българите да разберат колко точно са изостанали от своите чуждестранни колеги. Много усилия бяха положени за осъществяването на тази идея. Покани бяха изпратени до Австрия, Германия, Русия и др. Австрийците отговориха, че развиват предимно торбал, а германците — че твърде късно са получили поканата и не им е възможно да дойдат. Но как да им бъде изпратена по-рано покана, като самите организатори на турнира не знаеха ще успеят ли да се справят с тази нелека задача. Турнирът бе спретнат само за един месец, но през този месец наистина се наблюдаваше много усилена работа. Състезанието протече под девизите „Заедно можем“ и „Съединението прави силата“. Генерален спонсор на турнира бе ССБ, за което организаторите благодарят на господата Долапчиев и Стайков, които подкрепиха инициативата в този труден момент. Останалите спомоществатели бяха: Център за психологически изследвания, Сдружение с идеална цел „Зрение“, БК ЦСКА, ФК ЦСКА, Данон, Синхронинвест, Национално читалище на слепите в България „Луи Брайл“, Федерация спорт сред инвалиди, Дънкин Донатс, хотелите „Шератон“ и „Хилтън“, УДНЗ София.

Новото за клуб „Витоша“ бе, че участва в състезанието с два отбора, които заеха първо и трето място. Турнирът се проведе на 31 март и 1 април в баскетболната зала на ЦСКА, на стадион „Българска армия“ в Борисовата градина — за първи път от много години състезание по голбал се провеждаше в наистина професионална зала.

Друго ново, за което започнаха дейците на организацията да се борят с успех, беше да се наложи излъчването и отразяването на голбалните прояви там, където им е мястото — в спортните емисии, а не единствено в социалните рубрики. Много медии подкрепиха усилията на организацията — Нова телевизия, Канал 1, b T V, телевизия „Скат“, списание „Егоист“, вестниците „Дума“ и „24 часа“. Друга новост, която въведе СКХУ „Витоша“ бе провеждането на курс за съдии, които бяха обучени и от този момент са рефери на организирани турнири на територията на страната. Разбира се, обучението бе проведено от хора от „Витоша“, които нямат международен сертификат за подобна дейност, но все пак беше ценно да бъдат привлечени хора, които да научат правилата на играта и да съдийстват.

В турнира участваха 6 отбора:

- СКХУ „Витоша“.
- „Атлантик“ — София (дублиращият отбор на „Витоша“.
- Училище за деца с нарушено зрение — София.
- „Средец“ — София.
- Училище за деца с нарушено зрение — Варна.
- „Успех“ — Варна.

Отборите бяха подбрани въз основа на тяхното представяне на Републиканското първенство от септември 2001 г. Двата дни на състезанието минаха много добре и състезателите останаха изненадани от високото ниво и перфектната организация, а това е необходимо условие за всяка уважаваща себе си организация. И този турнир, както предходните три, мина под безапелационната диктовка на „Витоша“, чиито победи бяха с двуцифрен резултат и от седем мача клубът спечели седем победи. През първия ден се играеше по системата всеки срещу всеки, а през втория ден имаше мач за пето и шесто място, полуфинали (първи срещу четвърти и втори срещу трети), малък финал и финал.

Класирането след изиграване на мачовете е следното:

1. СКХУ „Витоша“.
2. „Успех“ — Варна.
3. „Атлантик“ — София.
4. Училище за деца с нарушено зрение — Варна.
5. Училище за деца с нарушено зрение — София.
6. „Средец“ — София.

1.2.2. КОНФЛИКТЪТ

В самото навечерие на пролетния турнир клубът бе разтърсен от сериозен конфликт в Управителния съвет. На 24 март 2002 г. на събрание на УС половината от състава му се обяви против управленския модел на ръководството. Поиска се вот на недоверие към председателя. Доброслав Илиев бе свален от поста председател на СКХУ „Витоша“. Той бе изключително амбициозен председател, но за съжаление неговата управленска неопитност и младост доведоха до депредседателирането му. Не може да се каже, че бунтарите бяха кой знае колко по-опитни, но все пак зад гърба си някои от тях имаха дейност и в други неправителствени организации. Административният секретар Хари Хараламбов демонстрира лоялност и още на следния ден подаде оставка от поста. Тази промяна стана възможна поради факта, че уставът предвиждаше УС да избира както председател, така също неговия заместник и административния секретар. Това обстоятелство бе променено още на Общото събрание, състояло се през ноември същата година. Хлъзгавото камъче, което преобърна управленската кола на клуба бе назначаването на технически секретар на организацията без председателят и административният секретар да осведомят и вземат мнението на УС. Договорът с Радостина Накова не бе денонсиран, а новото ръководство се опита да се възползва от нейните услуги, доколкото това бе възможно, защото клубът все още нямаше нито офис, нито техника. Но най-ценното, което Радостина направи, бе преводът на някои правилници от английски на български език за някои видове спорт. Безспорно тези събития разтърсиха организацията из основи, но все пак останалите момчета се сплотиха и тръгнаха твърдо напред. Бившият председател не можа да се примири със своето детрониране и по-късно напусна клуба и стана член на отявления противник „Средец“. Това обстоятелство също даде отражение и на голбалния отбор, тъй като Доброслав бе ключов играч в него. За нов председател на организацията УС избра Иван Янев, досегашен заместник-председател. За заместник-председател бе избран Николай Кацаров, а за административен секретар — Михаил Илиев.

1.2.3. ПЪРВО СЪСТЕЗАНИЕ ЗАД ГРАНИЦА

В началото на юни започна първият кръг на републиканското първенство по голбал, като тази година се предвиждаше да има два кръга, като след първия да се обособят А и Б групи. Този кръг мина някак си между другото за „Витоша“ и двата отбора, въпреки че отново първият отбор на клуба бе на първо място и победи най-големия си конкурент с впечатляващият резултат 10:1. Дублиращият отбор на „Витоша“, който в това републиканско първенство се състезаваше под името РСО — София, остана след заветното шесто място, до което отборите остават в А група. Втори във временното класиране се нареди вечният конкурент „Средец“, а трети останаха момчетата от „Успех“, Варна.

Друга мисъл не даваше мира на всички. Бяха получили така дългоочаквания шанс да участват на международна сцена. Поканата беше от Сато маре — Румъния, за техния традиционен турнир. Времето бе твърде малко, но всички момчета искаха на всяка цена да отидат на това състезание. Решаващата си подкрепа за тази голяма цел даде Илия Лалов и ръководената от него ФСИ. Средствата, които бяха отпуснати, покриха транспортните разходи, а всички момчета дори не повдигнаха въпрос за някакви командировъчни или дневни пари. Всички осъзнаваха, че това не е просто екскурзия, а е много важно събитие за тях самите от гледна точка на опита и професионализма, които всички желаеха да натрупат. И така на 21 юни рано сутринта в 02:30 ч голбалните „лъвове“ на България тръгнаха от София за Сато маре. Там пристигнаха с петчасово закъснение около 22:30 часа. След кратък разговор с домакините относно турнира, всички отидоха да почиват. На следващия ден предстояха 4 мача. Първият завърши с победа за българите с резултат 4:0, но от всички лъхаше онова притеснение, което най-много пречи на младите спортисти. В следващите мачове отборът претърпя поражения, съответно срещу домакините 5:3 с решителна подкрепа от страна на съдиите, с другия силен румънски отбор се стигна до резултат 7:2. Абсолютно с нищо не може да се оправдае тази загуба, още повече, че българите поведоха в началото с 2:0. И в последния мач с унгарците, може би най-силния

отбор на турнира, се стигна до 8:5. Първенец на турнира стана отборът домакин, както се носеха слухове из голбалните кулоари, това е било задължително условие, за да се покаже на спонсорите, че не са инвестирали напразно в това събитие и да се запази ежегодното провеждане на турнира. На 24 юни рано сутринта отборът благополучно се завърна в София и всеки остана да премисля поуците от това международно участие на клуба.

1.2.4. НОВИ УСПЕХИ ПРЕЗ ЕСЕНТА НА 2002 Г.

Първото мероприятие след лятната пауза, в което клубът взе участие, бяха традиционните лекоатлетически игри, организирани от ФСИ в края на септември, където „Витоша“ се представи с 10 участници и успя отборно да спечели купата за трето място при леката атлетика. Купата за първо място при плуването също стана притежание на състезателите на „Витоша“.

В Стара Загора момчетата направиха демонстрационни мачове по голбал като целта беше от следващата година и там да има турнир.

В началото на октомври организацията бе поканена на плувен празник, организиран от Спортно дружество „Левски“ на басейн „Спартак“. Представиха се четирима участници.

Спортен клуб „Левски“ подкрепи „Витоша“ за осъществяването на една наистина много хубава идея, а именно организирането на турнир по голбал за деня на белия бастун — 15 октомври. Клубът бе съорганизатор и на този турнир заедно със СИЦ „Зрение“, които поеха финансовото обезпечаване на турнира заедно с „Левски“ и много други фирми. Най-после дойде моментът да бъде решена още една голяма задача, а именно в турнира да участва отбор от чужбина. За голямо съжаление контактите с румънците и унгарците не се осъществиха и затова усилията бяха насочени към македонци и сърби. За последните два контакта благодарностите са за Петър Дечев от „Успех“ — Варна. Сърбите така или иначе не дойдоха, но спортистите от братска Македония се отзоваха с най-голямо удоволствие. Турнирът бе на високо ниво както от материална, така и от спортно-техническа гледна точка. Отборите от Варна и от Македония бяха настанени в Хотел „Левски“ на стадион „Георги Аспарухов“, а мачовете се играха във волейболната зала на „Левски Сиконко“ в жк Люлин. Тук отново отборът на „Витоша“ взе първото място, но след един наистина инфарктен последен мач с вечния си съперник „Средец“. За първи път отборът направи равенство 4:4, което се оказа обаче абсолютно достатъчно, за да грабне и този трофей. Безспорно вторият турнир бе поредната тухличка в изграждането на българската голбална стена. Вярно е, че чуждият отбор бе македонски, т.е. според някои не е имало

фактически отбор от чужбина, но все пак беше някакво разнообразяване на българската голбална действителност.

На втория кръг на републиканското първенство по голбал, провел се в края на ноември в Сливен, шампионската титла бе дублирана, като отборът на „Витоша“ спечели всичките мачове. В Сливен се определи национален отбор от 6 души, като 4-ма бяха състезатели на СКХУ „Витоша“. Националният отбор игра контролни срещи във Варна с Македония и местни отбори. Всъщност разширеният национален отбор бе обявен още на първия кръг на републиканското първенство, но реално той не бе свикван до есента. Треньор на националите стана Илия Попов, който е спортен педагог и специалист по лека атлетика. Илия Попов е бивш състезател по десетобой и петобой. Той е балкански шампион по петобой за юноши и републикански шампион по десетобой в същата възрастова група.

СКХУ „Витоша“ от началото на учебната 2001–2002 г. води системни тренировки в спортната зала на 55 СОУ „Петко Каравелов“. Всъщност, ако ръководството на училището не бе предоставило абсолютно безвъзмездно условията за ползотворен тренировъчен процес, то тези резултати нямаше начин да се постигнат. Големи благодарности заслужават както директорът на училището г-жа Петкова, така също и административният директор г-жа Димитрова. Изключително радващо е, че все още се срещат такива отзивчиви и добри хора, които помагат безкористно, тъкмо когато е нужно.

Трябва да се отбележи като актив в дейността на „Витоша“, преводът на правилника по голбал. Раздаден на отборите, той беше приложен на турнира от 19–20 октомври.

Бяха преведени също и правилници за други спортове, приложими за хора със зрителни проблеми, които обаче не се тестваха на практика, защото не се създадоха условия за развитието на много други спортове. А не се създадоха условия, най-вече защото липсваха както финансов, така също и организационен ресурс.

1.2.5. ОБЩО ОТЧЕТНО-ИЗБОРНО СЪБРАНИЕ (17.11.2002 Г.)

След пролетния конфликт в организацията УС остана да работи с четирима от своите членове: Иван Янев, Михаил Илиев, Николай Кацаров, Веселин Кушнеренков. Очевидна бе нуждата от провеждане на извънредно отчетно-изборно събрание, на което трябваше да се промени уставът и начинът на управление в организацията. Свитият УС на свое заседание от 1 септември взе решение Общото събрание на организацията да се състои на 17 ноември 2002 г. в зала „Рила“, хотел „Шератон“. УС взе решение да подаде колективна оставка. На това събрание се направиха нужните промени в устава за по-добра и гъвкава работа на организацията. Промените предвиждаха УС вече да се състои от трима души, а не от шестима, както това бе до момента. Също се премахваха постове на заместник-председател и административен секретар. Взе се решение за избиране на контролър, чиято основна задача бе да следи законосъобразността на действията на УС. Именно на това ОС официално бе промотиран химна на СКХУ „Витоша“ — „Витоша е тим на шампиони“, по текст, музика и изпълнение на Станимир Колев.

След края на това дълго Общо събрание пред клуба стояха достатъчно възможности за прогрес, защото структурата бе, от една страна, опростена, а от друга — работоспособна. Но голбалното лоби запазваше сериозните си позиции в управлението, тъй като председателят Иван Янев бе активен състезател, а Никола Захариев освен състезател бе и треньор на отборите на „Витоша“. Единствено третият член на УС — Михаил Илиев, не беше активен състезател, но той не веднъж е доказвал, че милее и прави всичко по силите си за голбала. За контролър бе избран Хари Хараламбов, впрочем единственият, който отговаряше на уставните изисквания за този пост.

ГЛАВА ТРЕТА

СВЕТЛИНА В КРАЯ НА ТУНЕЛА ИЛИ НАСРЕЩЕН ВЛАК

1.3.1. ЗА ПЪРВИ ПЪТ НА ТУРНИР В СЪРБИЯ И ЧЕРНА ГОРА

Началото на 2003 г. започна с единствената мисъл български национален отбор да отиде на квалификациите за Параолимпийските игри в Канада, които бяха от 2 до 12 август. Тъй като гръбнакът на националния отбор по голбал бе съставен от момчета из средите на „Витоша“, това ги задължаваше да продължат своята подготовка на клубно ниво. В края на януари пристигна покана от гр. Косиерич — Сърбия и Черна гора, и местния клуб за зрително затруднени спортисти „Ирис“. Благодарение на Министерството на младежта и спорта и Съюза на слепите в България „Витоша“ успя да откликне на тази покана и за втори път в кратката си история да посети международно състезание. Турнирът се състоя на 29 и 30 март. В това съревнование отборът се представи далеч по-добре в психологически план в сравнение с румънското си участие. За отбелязване е, че на този турнир участваха третите в света — отборът от Словения.

Отборът потегли на 28 март рано сутринта с микробус на Министерството на спорта. Дестинацията до гр. Косиерич (около 450 км) бе преодоляна без абсолютно никакви трудности и момчетата пристигнаха около 13:00 ч местно време.

Косиерич е малко градче, намиращо се на около 100 км южно от Белград. Отборите бяха настанени в хотел „Скрапеж“ в центъра на града.

Техническата конференция беше насрочена за същата вечер от 20 ч в ресторанта на хотела, а мачовете в следващите два дни — в спортната зала на града.

В началото на техническата конференция стана ясно, че отсъствието на българите от световната голбална сцена е допринесло

за изоставането на голбала у нас, както в технически, така също и в информационен аспект.

С оглед на развитието на спортно-техническите качества на спортистите с увредено зрение се променя и усъвършенства и правилникът.

Поканени бяха клубни отбори от бившите югославски републики и отборите на „Витоша“ от България и на Будапеща от Унгария. Унгарците не пристигнаха по неизвестни за българите причини. Общо отборите бяха шест: „Ирис“ — Косиерич, „Напредък“ — Белград, „Любляна“ — Словения, „Куманово“ — Македония, „Зеница“ — Босна и Херцеговина, и „Витоша“ — България.

Предвид броя на отборите, бе приета схема за игра всеки срещу всеки и така жребият отреди първата среща на „Витоша“ да бъде с отбора на Словения, в чийто състав тримата титуляри бяха и състезатели на националния отбор на Словения, заел трето място на Световното първенство в Бразилия през 2002 г., където за първи път е приложен и новият правилник. Обяснимо българите загубиха този двубой. Втората среща също бе злополучна за „Витоша“. Тя бе с „Напредък“ от Белград, в чиито състав се състезаваха и част от бившите олимпийски шампиони от Сеул. Въпреки че момчетата се хвърлиха срещу този корав съперник с много желание и след като на два пъти повеждаха в резултата, в крайна сметка инкасираха загуба. Третият двубой бе с македонците от Куманово, които българите победиха без особени затруднения. Възлов мач за третото място стана с домакините от Косиерич, но въпреки равностойната игра в края на срещата „Ирис“ ликуваше с минимална победа. Последният мач бе с отбора от Босна и Херцеговина, с който Витошките момчета приключиха за по-малко от едно полувреме.

В крайна сметка се стигна до следното класиране:

1. „Любляна“ — Словения.
2. „Напредък“ — Белград.
3. „Ирис“ — Косиерич.
4. „Витоша“ — София.
5. „Куманово“ — Македония.
6. „Зеница“ — Босна и Херцеговина.

1.3.2. ДОМАКИНСКИ ПРОЛЕТЕН ТУРНИР

СКХУ „Витоша“ отправи покани към участниците на турнира в Косиерич да вземат участие в пролетния турнир, на 26 и 27 април в София. Отзоваха се два отбора от Сърбия и Черна гора и отборът на Македония. Видя се голямата разлика в играта на един отбор в зависимост от това къде са състезанията — в чужбина или вкъщи. На турнира в София състезателите на „Витоша“ нямаха абсолютно никакви проблеми с тимовете, които само преди месец им създадоха толкова много грижи на игралното поле и в крайна сметка „Витоша“ отново триумфира с титлата.

Състезанието се проведе в Зимния дворец на спорта в София. Организатори и администратори на турнира бяха Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“ и СИЦ „Зрение“. Двете организации положиха големи усилия за намирането на средства за спортното мероприятие. Основни спомоществователи станаха Професионалната футболна лига, Българският футболен съюз, Съюзът на слепите в България, Минерална вода Девин, Роял кейк, Сладкарници Неделя, Самсунг, Стъклен свят и Министерството на младежта и спорта. Участниците в турнира бяха седем отбора: четири от България — „Витоша“, „Средец“, РСО, „Фаворит“ — всички от София, и три отбора от чужбина — „Напредък“ — Белград, „Ирис“ — Косиерич, от Сърбия и Черна гора, и отборът на Куманово, Македония. Тъй като състезанието съвпадна с един от най-големите християнски празници — Великден, преди началото на всяка среща капитаните на отборите в центъра на терена премерваха символично сили, чукайки се с яйца. Този турнир се очерта като най-силният от много години, а също така и с най-голямо международно участие.

1.3.3. КЪМ КАНАДА

В края на месец май и началото на месец юни отборът взе участие в друг турнир в София, организиран от столичния клуб „Средец“. Бяха поканени същите два отбора от Сърбия и Черна гора. За първи път отборът на „Витоша“ бе взел решение да участва, не за да се бори на всяка цена за поредната купа, а да се обиграе максимално добре като колектив. Така че на този турнир в основния състав бяха включени повече момчета, които до този момент са нямали възможност да играят по-дълго. И въпреки това отборът се представи повече от достойно, загуби срещата с единия сръбски отбор — „Напредък“ от Белград, което изпрати тима на второто място след него, но се видя, че отборът вече се чувства твърде стабилен и няма какво повече да научи в България.

Беше обявен новият състав на националния отбор, в който попаднаха пет момчета от „Витоша“ и всички се надяваха, че на този отбор ще се предоставят необходимите условия за качествена подготовка, за да се очаква и добро представяне на Световните игри за незрящи в Канада.

Набързо се проведеха две лагер-школи на твърде високо ниво като физическа подготовка и може би изтощиха момчетата непосредствено преди големия форум в Квебек, Канада.

Именно там за първи път от много години насам българските национални състезатели видяха колко много са изостанали в голбално отношение и разбраха, че трябва още много и системно да работят, ако искат да доближат нивото на своите колеги. Игрите бяха и квалификация за олимпийските игри в Атина, 2004 г. Тогава Държавата даде необходимия ресурс и за първи път от много години се сформира български национален отбор по голбал. Но за огромно съжаление отборът бе организиран по възможно най-непрофесионалния начин.

Най-напред със заминаването на българските момчета се ангажира министър Лучано, който лично декларира държавната подкрепа пред шефа на Българската параолимпийска асоциация Илия Лалов и пред председателя на най-силния голбален клуб в България „Витоша“ Иван Янев. Но както често става и тогава се получи на

практика, че царят дава, а пъдарят не. Но въпреки всичко бяха стъкмени набързо през последния месец преди заминаването две лагер-школи. По-добрата школа се състоя в гр. Сопот, а куриозното бе, че имаше вопиюща нужда от голбални топки. Трябваше много да внимават националите с наличните топки, защото в цялата страна нямаше повече топки, а те като че ли нарочно се пукаха една след друга. Имаше реална опасност националите да останат без топки за тренировките. Залата в Сопот е много добра за подготовка, храната беше добра, но общежитието, в което бяха настанени националите, беше под всякаква критика. Те съжителстваха с различни по вид гадинки, но мъжки издържаха и това изпитание. Интересното бе, че другият лагер се проведе в столицата, а националите трябваше да пътуват всеки ден с градския транспорт от единия край на града до другия, преодолявайки усиления трафик и губейки по 2 часа в едната посока, за да стигнат до спортната зала. Но все пак всички стоически търпяха негодите.

Те не знаеха, че каквото и да се случи, нищо кой знае какво по-добро не чакаше българския голбал. Единствено провал в Канада, като че ли щеше да налее вода във воденицата на онези, които постоянно се оправдаваха, че правят всичко за този спорт, но просто конюнктурата е твърде сложна и лабилна. А и самото заминаване въпреки министерското обещание бе на прага на провала.

Само няколко дни преди заминаването и връщайки се от лагера в гр. Сопот, отборът разбира, че няма визи за Канада. Да се каже, че бяха разочаровани е твърде слабо и неточно. И както се случва нерядко при такива важни моменти решението дойде спонтанно. Всички национали се отправиха към Министерството на младежта и спорта да търсят подкрепа от министър Лучано. Но, както се и очакваше, министърът не бе там. И след като представители на бунтарите изложиха създалата се абсурдна ситуация пред секретарката, тя съвременно взе мерки и министърът бе уведомен. Чест прави на Васил Иванов, че веднага се зае с решаването на този голбален ребус. Дали някой умишлено се бе постарал или просто по стечение на обстоятелствата, но участието на българския национален отбор по голбал се бе превърнало в доста заплетен казус, с чието решаване трябваше да се заеме лично министърът. Само за един ден бе организиран транспорт до румънската столица, където се намира най-близкото канадско

посолство. Изпуснат бе моментът да се вземат визи от легацията в София, в която ежеседмично се подават документи, които след това се обработват от посолството в румънската столица. Беше повече от видно, че някой е проявил престъпна небрежност или просто някой е искал да осуети участието на българския национален отбор на световните игри. Все пак с допълнителни разходи за транспорт, изнурително пътуване, излишно хабене на нерви и ходатайство на министъра пред посолството на Канада, националите почти веднага след пристигането си в Букурещ бяха приети за интервюта. На всички бяха визирани паспортите.

И така след всички перипетии, които се наложи да преодолее българският национален отбор по голбал, трябваше да се търси успешно представяне в Квебек. А там си бяха дали среща 26 национални отбора по голбал. Отсъстваха единствено най-големите, които си бяха осигурили вече място на олимпиадата. Като се има предвид, че български национали излизаха за първи път на такъв голям форум след 1989 г., начинът им на игра предизвикваше истински интерес. Схемата на тяхната игра — може би добра за 80-те години, беше направо смешна за 2003 г. Още след жребия българите се поуспокоиха, защото такива имена като Мексико или Алжир в голбално отношение не им говореха нищо. А на Бразилия, Финландия, Италия и Израел трябваше да се противодейства без да се подценяват. Но още след първия двубой българите разбраха, че безумно много са изостанали и най-напред се наложи да си променят начина на игра, който трябваше да се унифицира със съвременния голбал. Това им се отдаде криво-ляво. В следващите двубои те се държаха по-добре, но отново губеха катастрофално. Беше повече от нормално всички от отбора да се сринат психически. Повечето от националите бяха млади и неопитни момчета, които не бяха стъпвали до този момент на подобна голяма голбална арена. Техните въздушни кули рухваха. Мечтите им за олимпийски игри бяха утопия. Това участие бе изключително разочароващо, но в същото време и полезно, защото се видя посоката, в която трябва да се работи.

Трябваше голбалният Феникс да се роди и излети от пепелищата в Канада.

1.3.4. СЛЕД ШОКА В КВЕБЕК

След завръщането на българския национален отбор в средата на август от Канада започна трескава организационна дейност по осигуряване на участие на клубния отбор „Витоша“ в турнира по голбал, който щеше да се проведе в края на същия месец. Благодарение на Министерството на младежта и спорта два клубни български отбора взеха участие на състезанието в Белград, а това бяха „Витоша“ и „Средец“. Участието на „Витоша“ на този турнир се оказа твърде успешно. За първи път отборът завоюва второ място на международна сцена, а също и другият български отбор се представи добре, завоювайки третото място. Трябва да се отбележи, че отборът на „Витоша“ на това състезание участва без своя треньор, който по неясни причини не пътува за сръбската столица. През есента СКХУ „Витоша“ организира най-силния до момента турнир по голбал — като участие от чужбина, но за съжаление и най-слабия — като финансиране. На това състезание за първи път в най-новата история на българския голбал българска покана бе уважена от Чехия. Отборът домакин се класира на 3-то място, а 1-то и 2-то места заеха съответно сърбите от „Напредък“ — Белград, и чехите, като изиграха невероятен мач помежду си завършил с 2:1 за сърбите.

1.3.5. ШАХМАТИСТИ НА „ВИТОША“ ЗА ПЪРВИ ПЪТ НА СЪСТЕЗАНИЕ ЗАД ГРАНИЦА

През месец септември 2003 г. връзките със спортния клуб на „Ирис“ — Косиерич, Сърбия и Черна гора, се разшириха и освен голбални контакти, бяха установени и шахматни. Двама шахматисти бяха изпратени на силен балкански шахматен турнир в гр. Косиерич. Двата бяха излъчени след провеждането на вътрешен шахматен турнир. Въпреки незадоволително им класиране това бе успех, защото наистина в Косиерич се бе събрал цветът на балканския шахмат. Двата шахматисти бяха Стефан Гергов, най-силният шахматист на клуба и Янко Петров, който също притежава значителен шахматен потенциал. Въпреки че те неведнъж са участвали в миналото на силни шахматни състезания, явно са изпитвали и известни психологически трудности, тъй като за първи път от много години отиват зад граница.

1.3.6. ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ АЛМА МАТЕР

В началото на 2004 г. в клубната история се случи нещо, което е от голямо значение за развитието на спортния клуб. „Витоша“ стана асоцииран член към Департамента по спорт към СУ „Св. Климент Охридски“ и започна да носи името Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“ — Софийски университет. Оттогава спортният клуб се радва на безрезервната подкрепа на университета. Директорът на Департамента Емил Прокопов има твърде позитивно отношение към „Витоша“ и прави всичко по силите си за улесняването и развитието дейността на тази организация. Като пряка връзка между клуба и департамента бе определен Галин Попов, преподавател в СУ — много добронамерен и полезен човек. Фани Благоева е също от Департамента и с нейните публикации във вестник „Софийски университет“ допринесе немалко за популяризирането на университетския спорт за хората с увреждания. Друг безспорен приятел е Петко Горанов, който е директор на поделение „Социално битово обслужване към СУ“. Това е човекът, който предостави, ремонтира, адаптира и устрои офис на клуба. Членовете на „Витоша“ се гордеят със своята принадлежност към първото висше училище в България и се надяват, че това партньорство ще продължи и занапред. Като се има предвид, че все повече студенти със зрителни, а и не само със зрителни увреждания биват приемани във висшето училище, то ролята на клуба ще се разширява и задълбочава.

1.3.7. ГОЛБАЛНА МЕЛАНХОЛИЯ

Първата половина на 2004 г. се оказа много ялова за голбала и едва през месец юни от 11 до 13 СКХУ „Витоша“ отново със съдействието на много организации успя за пореден път да организира турнир с международно участие. Гости на мероприятиято бяха „Ирис“ — Косиерич от Сърбия и Черна гора, а така също и националният отбор на Македония. „Витоша“ изнесе добър турнир и заслужено се поздрави с първото място следван от „Ирис“ и отборът на Македония. Срещите се играха в баскетболната зала на ЦСКА и това допринесе неимоверно много за високата организация и качество на този спортен форум.

След това състезание „Витоша“ остана без треньор. Досегашният треньор Никола Захариев, без да съобщи на ръководството или на отбора, просто преустанови своята треньорска дейност. Момчетата въпреки всичко го очакваха и мислеха, че става въпрос за временно отсъствие, но още през септември стана ясно, че не е така. Н. Захариев е човек, който изключително много допринесе за възраждането и развитието на голбала у нас. Но за съжаление така и не станаха ясни причините за неговото дезертиране от клуба.

В началото на септември „Витоша“ — Софийски университет, взе участие в турнир по голбал в гр. Стара Загора, където трябваше да участват поне 4–5 отбора, но в крайна сметка пристигна единствено „Успех“ — Варна. За да се проведе това състезание — парадоксално по своя състав, отборът на „Витоша“ взе решение да се раздели на два отбора. Класирането бе следното: на първо място — „Витоша“1; на второ място — „Витоша“2, и на трето — отборът на Варна. След този турнир Департаментът по спорт към СУ осигури лагер-школа на отбора. Но за съжаление лагерът не бе използван от отбора за качествена подготовка. В края на септември продължи веригата, проектирана от Министерството на младежта и спорта с турнир в София, където „Витоша“ за първи път след утвърждаването си претърпя поражение на родна сцена от български отбор — вечният си противник „Средец“. И така конкуренцията се поздрави с успех, но това не действа особено обезпокоително в емоционално отношение.

Получи се покана за турнир в Македония, който бе насрочен за 8 октомври. Принципно най-големите трудности са били свързани с осигуряването на транспорта. В този случай председателят на ССБ отпусна микробус, но при условие да се състави национален отбор, или „Витоша“ и „Средец“ да излъчат по 4-ма участници и да пътуват като два отбора. Тъй като колегите от другия отбор не се съгласиха да се състави сборен отбор, наложи се вторият вариант и по 4 души от всеки отбор тръгнаха за Неготино, където щеше да се проведе състезанието. Трябва да се подчертае, че поради липса на места момчетата от „Витоша“ — и четиримата с увреждане първа степен с чужда помощ, нямаха възможност да вземат нито треньор, нито водач, а за резерви не можеше и да става дума. Въпреки всички трудности състезателите ни стиснаха зъби и се държаха достойно. Те завоюваха второто място, като първото остана за гостите от „Ирис“ — от Косиерич, за които остана съмнението, че играеха с елементи на некоректност и липса на феърплей. Изключително жалко беше, че колегите от другия отбор, които заедно с резервите брояха трима души, т.е. нямаха резерви, а просто една тройка за всякакви случаи, не проявиха разбиране и не отстъпиха четвъртото си място, което да стане пето за „Витоша“. Евентуално подобна постъпка щеше да бъде приета с голяма благодарност от „Витоша“, но не би. Те предпочетоха с тях да пътува просто един придружител, който не можеше дори да им помага от резервната скамейка.

Следващата седмица след турнира в Македония се проведе републиканското първенство. За първи път от неговото възстановяване, „Витоша“, след три поредни години, в които бе неизменен шампион, загуби титлата от конкурента си „Средец“. Това на пръв поглед твърде неприятно събитие не беше от особено значение, тъй като клубът се стремеше преди всичко да възстанови връзките си с чуждите силни отбори, а у нас дали „Витоша“ или „Средец“ ще бъде шампион нямаше съществено значение. Определящо е кой клуб работи последователно и кой клуб чака на случайността, за да спечели някой турнир или среща.

В началото на декември бе и последният турнир за 2004 г. във Варна. С натрупаната спортна злоба след загубата на шампионската титла момчетата се хвърлиха да отмъщават на вече новия шампион. В първия двубой това не се постигна, но във втория „Средец“ буквално бе разбит с резултат 7:1 и отново „Витоша“ се върна на върха.

ЧАСТ ВТОРА ПРОСПЕРИТЕТ

ГЛАВА ПЪРВА

ФАКТОР НА РАЗВИТИЕ И СТАБИЛНОСТ

2.1.1 НА ТУРНИР В КОСИЕРИЧ

Новата голбална 2005 г. започна за отбора с участие на състезание зад граница.

Голбалният отбор на Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“ — Софийски университет, взе участие в традиционния голбален турнир в гр. Косиерич — Сърбия и Черна гора, от 5 до 7 март 2005 г. Групата пристигна в Косиерич на 5 март около 17:00 ч. Пътуването премина безаварийно и при добро настроение. Турнирът се проведе на 6 март, участници бяха отбори от Белград, Земун, домакините от Косиерич и отбора на „Витоша“. Българските голбалисти по жребий изиграха първия мач срещу отбора на Земун, който завърши при резултат 13:3 в полза на българския отбор. Втората среща на българите бе срещу отбора на домакините. Мачът започна твърде завързано, но през второто полувреме нещата си дойдоха на място и българите победиха с резултат 7:3. В третия сблъсък „Витоша“ игра със състава на Белград. Двубоят започна много ожесточено, тъй като българите имаха да уреждат стари сметки с този отбор. Първото полувреме завърши 2:1 в полза на „Витоша“, второто започна също добре, но в последните 2–3 мин се допуснаха елементарни грешки, които доведоха до психическо отпадане на отбора. Резултатът в края на мача — 6:2 в полза на сръбския отбор, в никакъв случай не отразява действителното протичане на двубоя и единствено опитът и рутината на сръбските играчи им помогна да спечелят. Не бива да се забравя, че въпреки тяхната вече напреднала спортна възраст това всъщност са олимпийските шампиони от Сеул и ако не друго, то умеят твърде добре да владеят своята психика и да дебнат грешките на противника. Загубата бе изживяна много трудно, но остана надеждата, че в скоро време ще се вземе реванш. Същият този отбор от Белград покани състава на „Витоша“ да вземе участие в традиционния международен

турнир по голбал, който бе планиран да се проведе в Белград от 17 до 19 юни с. г.

Второто място на българите е повече от заслужено и само може да се съжالياва, че не взеха този турнир. На третото място останаха домакините от „Ирис“, които твърде любезно отстъпиха първите две места на своите по-силни гости от Белград и София. Трябва да се отбележи, че посрещането от страна на домакините от Косиерич беше изключително радушно. В лицето на главния ръководител на хората със зрителни увреждания в този малък сръбски град Радован Анджелич, българите имат един невероятен и чудесен приятел. Наистина подобно посрещане не е било оказвано на българския спортен клуб, което ще бъде запомнено задълго. На състезанието присъстваше подпредседателят на Съюза на незрящите в Сърбия и Черна гора Милена Петакович, която изпълняваше и функциите на журналист и взе интервю от ръководителя на българските спортисти Иван Янев, като живо се интересуваше от ситуацията в България. Въпросите бяха насочени към развитието на спорта сред незрящите младежи и сред учениците с подобни проблеми.

Българската делегация бе в следния състав: ръководител — Иван Янев, треньор — Илия Попов, рехабилитатор — Михаил Илиев и състезателите Веселин Кушнеренков, Николай Желязков, Николай Кацаров, Недялко Димов, Пламен Буров.

Спортната група от България потегли от гостоприемния Косиерич на 7 март сутринта след твърде трогателно изпращане от страна на домакините. По пътя нямаше проблеми, като се изключат лошите метеорологични условия. Имаше снеговалеж, а и пътят не бе добър, това забави пристигането в София. В столицата отборът се прибра на 7 март около 17:30 ч. От това участие тимът може да бъде доволен, защото бе натрупан допълнително международен опит и вече не се наблюдаваше онова „гипсиране“ сред спортистите, което се наблюдаваше при първите излизания на международна сцена. Дори може да се каже, че в доста моменти момчетата играеха с голям хъс и самочувствие. Това дава надежда, че посоката на развитието на българския голбал е именно тази, но трябва много усилия, консолидация на силите и за съжаление не на последно място трябва финансиране за участия, лагер-школи и подготвяне на голбални кадри — треньори и съдии.

2.1.2. НЕ ВСИЧКО Е ГОЛБАЛ

През 2004 г. организацията постигна договорка с плувен комплекс „Левски“ за безплатно посещаване на басейн от нейни членове. Горещи благодарности за тогавашния директор Стефан Стефанов. Плуването продължи до лятото на 2005 г., когато се смени ръководството на комплекса. Новото ръководство замени досегашната си социална политика с меркантилна и по този начин членовете на „Витоша“ отпаднаха от плувните си занимания. Но трябва да се отбележи, че твърде често часовете за плуване, предоставени за членове на „Витоша“, биваха неефикасно използвани. Това също най-вероятно допринесе за не доброто лице на клуба пред новите управници.

През февруари членът на „Витоша“ и активен спортист Николай Кацаров участва в ски-бягане, което се проведе на Юндола. Скибягането е един от спортовете, който е бил добре развит в миналото за зрително затруднени и по-късно също губи позиции. Но и това е спорт, който изисква регулярни тренировки, финансиране и упоритост, които към този момент липсват в страната.

2.1.3 ОФИЦИАЛНО ОТКРИВАНЕ И ОСВЕЩАВАНЕ НА КЛУБНИЯ ОФИС

На 27 март 2005 г. се случи събитие от изключителна важност за организационното развитие на клуба. Бе официално открит офисът на организацията, находящ се в „Студентски град“, бл. 52, вх. А. Това помещение бе дадено на клуба още през 2002 г., но се нуждаеше от основен ремонт и адаптиране за хора с увреждания. Всичко това се постигна благодарение на Петко Горанов, директор на подделение „Социално битово обслужване“ към СУ „Св. Климент Охридски“. Г-н Горанов успя да изгради рампа за инвалидни колички, санитарен възел към офиса, подмени старата дограма с алуминиева такава, постави решетки на прозорците, теракотена настилка на пода, извърши и други ремонтни дейности, които в крайна сметка превърнаха помещението в напълно годен и приятен офис за работата на една неправителствена организация. Лентата преряза лично г-н Горанов, а тя бе опъната от два деца на членове на „Витоша“, а именно от Анита Димитрова и Дейвид Буров. Членове на организацията направиха ритуал по засаждане на дърво в тревната площ пред „Клубното гнездо“. Офисът бе осветен, както си му е реда от отец Димитър от църквата „Св. Георги“ в Дървеница. Събитието бе уважено от много приятели, гости, журналисти и членове на Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“. Това може би най-важно събитие в историята на организацията бе предшествано от друго, а именно от блицтурнир по шахмат. Призьорите бяха наградени лично от г-н Горанов.

Всички, които бяха дошли, а те бяха твърде много, изпълниха както адаптирания офис, така също и пространството пред него, вдигнаха наздравица за още по-големи успехи на организацията. Петко Горанов подари радио-касетофон на новия офис. Този човек наистина прави всичко по силите си организацията да се чувства добре и да развива своята дейност. Именно г-н Горанов направи офиса адаптиран, ремонтиран и безопасен. Сред гостите бяха босът на Българската параолимпийска асоциация Илия Лалов, шефката на Център за психологически изследвания д-р Диана Инджова, Людмил Симов и

Галин Попов от Департамента по спорт към СУ „Св. Климент Охридски“ и много др.

Буквално дни след откриването на офиса, клубът се сдоба и с website: www.vitoshabg.com, предоставен му безвъзмездно от bulhosting.com, а днес host.bg. Едно от най-мощните средства за информираност в днешната ера е именно интернет и затова на този сайт е предопределена изключително важна роля за популяризирането на спорта сред хората с увреждания у нас.

2.1.4. ОТНОВО В СЪРБИЯ И ЧЕРНА ГОРА

Голбалният отбор на „Витоша“ — Софийски университет, бе поканен и взе участие на международния турнир по голбал в гр. Белград, провел се от 17 до 19 юни 2005 г. В това състезание участваха 8 отбора — „Витоша“ от България, Загреб от Хърватска, Скопие и Куманово от Македония, Бръчко и Баня лука от Босна и Херцеговина, Косиерич и Белград от Сърбия и Черна гора. Отборът на Витоша се поздрави с победи срещу Бръчко, Баня лука, Куманово, Скопие и Косиерич. Но за съжаление тимът претърпя загуби от Загреб и Белград и се нареди на трето място в крайното класиране. Това участие бе възможно благодарение на ССБ и неговия председател Васил Долапчиев, който осигури транспорта до сръбската столица.

Отборите бяха настанени в училището за деца с нарушено зрение в Земун. Българите тръгнаха от София на 17 юни в 8:00 ч и пристигнаха в Земун към 16:00 ч. Обратният път групата пое на 19 юни сутринта и пристигна в родната столица към 17:30 ч.

Делегацията за Белград имаше следния състав: Веселин Иванов Кушнеренков, Доброслав Ангелов Илиев, Николай Иванов Кацаров, Николай Минчев Желязков, Пламен Евтимов Буров, Иван Димитров Янев — капитан, Треньор: Илонка Борисова Стойчева, Помощник треньор: Тихомир Василев Долапчиев, шофьор: Валери Григоров. Отборът вече имаше нов треньор, това бе Илонка Стойчева, която е специалист по хандбал. С любезната подкрепа на Департамента по спорт към СУ тя започна да тренира университетския голбален отбор. 3-то място бе добър дебют за нея като голбален треньор, но трябваше много усилия да се положат за в бъдеще, ако новата наставничка искаше да жъне още по-големи успехи.

2.1.5. ОТВОРЕН ТУРНИР ЗА КУПАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ГОЛБАЛ, 2005 Г.

След състезанието в Белград нямаше никакво време за губене. Трябваше да се насочат всички усилия за качественото организиране на предстоящия турнир

От 22 до 25 юли 2005 г. в София се проведе най-големият голбален форум в България след 1989 г. В състезанието взеха участие националните отбори на Чехия, Молдова, Румъния, Гърция, Сърбия и Черна гора, Италия и двата най-добри клубни отбора на България „Витоша“ и „Средец“. Турнирът се проведе в баскетболната зала на ЦСКА на стадион „Българска армия“ в Борисовата градина. Състезателите от чужбина бяха настанени в хотел „Хемус“, с изключение на отбора на Чехия, който бе настанен в хотела на Националната спортна академия. Участниците в състезанието се хранеха в заведението към баскетболната зала. Награждаването и тържествената вечеря бе в ресторант „О Шипка“ в Студентски град. Наложиха се на участниците да се раздава и храна в пакети както на 22 юли, петък при тяхното пристигане, така също и на 25 юли, понеделник, при тяхното отпътуване от България. Голбалните срещи се проведоха на 23 и на 24 юли по системата всеки срещу всеки.

Турнирът бе изключително събитие в голбалната история на България. Естествено той погълна големи средства, но те си заслужаваха, защото българският голбал успя макар и отчасти да си възвърне европейското достойнство и самочувствие. Трябваше да се отбележи, че всички бяха национални отбори. Единствено изключение правеха отборите от България. Това бяха двата най-силни клубни състава — „Витоша“ и „Средец“. Състезанието получи широко медийно отразяване, а за първи път бе излъчен и цял голбален двубой с коментар по телевизия „Ринг ТВ“. Избраната среща бе между отборите на Витоша и Румъния, завършила с победа на българите. Класирането след края на силния турнир бе следното: 1. Чехия; 2 Италия; 3 „Витоша“; 4 „Средец“; 5 Гърция; 6 Румъния; 7 Сърбия и Черна гора; 8 Молдова.

Безспорно нареждането на отбора на „Витоша“ в тройката бе изключителен успех. Българите от „Витоша“ претърпяха загуби единствено от Италия и Чехия, като в мача с Чехите бяха на крачка да изтръгнат победата, но в последните минути загубиха.

А ето и имената на организациите, без които нямаше да се състои този първи Отворен турнир за купата на България по голбал: СКХУ „Витоша“ Софийски университет — организатор, СИЦ „Зрение“ — съорганизатор, Българска параолимпийска асоциация — генерален спонсор, Съюз на слепите в България — генерален спонсор, Поделение социално битово обслужване към Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Департамент по спорт към СУ „Св. Климент Охридски“, ПКДМСТ към Столичен общински съвет, Ресторант „О Шипка“ в „Студентски град“, бл. 51, Баргрил „Евър Грийн“ в „Студентски град“, бл. 57, „Атракт“ в „Студентски град“, стол 4, Интернетклуб „Вирус“ в „Студентски град“, бл. 52, Спектър 3–1990 ООД, Сладкарници „Неделя“, К и К Яневи, Jimis, DHL Ekspres, Валентинес — М ЕООД, OMV — България, Люлин-нет, Best foods, Издателство Обсидиан, НР, Motorfohe, ЦПИП, Професионална футболна лига, Български футболен съюз, БК ЦСКА.

Медийни партньори на събитието бяха: АБРО, Нова телевизия, „Ринг ТВ“, Радио Гонг, Ринг плюс Варна.

Нов момент бе записването на аудио-реклама, която бе пусната по много радиостанции. Нейната цел бе да осведоми обществеността, че подобна игра съществува и че ще има голямо състезание в столицата. Организаторите съставиха и отпечатаха много брошури, чиято функция бе осведомителна за публиката, която се появи в залата. В нея подробно се даваха указания за правилата на голбала и за поведението на публиката по време на срещите. Наградите бяха осигурени от Постоянната комисия за децата, младежта, спорта и туризма към Столичен общински съвет. Бяха раздадени много рекламни фланелки, спортни екипи, спортни сакове и др. Състезанието бе предшествано от пресконференция, с която отново се целеше популяризирането на единствения колективен спорт за зрителино затруднени практикуващ се у нас.

2.1.6. НАЙ-СЕТНЕ МАЛКО ПО-НАЗАПАД — ГОЛБАЛ ВЪВ ВЕНЕЦИЯ

След турнира в София, който бе за първи път за купата на България и явно впечатлени от българската игра италианският национален отбор съдейства на „Витоша“ да получи покана за традиционния международен турнир по голбал във Венеция, Италия, от 10–13 ноември 2005 г. С много усилия и перипетии отборът успя да отиде на този изключителен голбален форум. Там участваха общо 12 отбора, които бяха разделени в две групи от по 6 отбора. Българският тим попадна в група с отбори от Швеция, Холандия, Испания, Финландия и Турция. В групата „Витоша“ спечели 3 срещи, загуби една от шведите, а с финландците постигна равенство. Именно в мача срещу Финландия българският център и капитан на отбора Иван Янев, получи тежка контузия (фрактура на лявата ръка). Но медицинските лица на турнира не успяха да диагностицират правилно контузията на българина и след като третираха мястото с лед стегнаха ръката с бинт. Без да знаят от българския щаб, че има наличие на фрактура, играчът отново бе пуснат в игра и довърши мача с Финландия. Едва по-късно, в болницата във Венеция след подробен преглед и рентгенова снимка се установи, че има счупване и играчът бе изваден от отбора. На следващия ден с реконструкции българският отбор излезе на четвъртфинал с Германия и се държа повече от достойно, но в крайна сметка загуби с 6:2. За 5-6-то място „Витоша“ игра с Италия, но злославно загуби с 3:2. За 7-8-то място българите разгромиха състава на холандците с 10 гола разлика. На този форум „Витоша“ успя да осъществи редица ценни контакти, които се надяваше да използва за своето развитие.

За това участие на отбора голямата си подкрепа даде Департаментът по спорт към СУ „Св. Климент Охридски“, който пое таксата за участие в размер на 500 евро. Останалите разходи се поеха от БПА, ССБ, а и клубът вложи и собствени средства.

Групата се състоеше от играчите Веселин Иванов Кушнеренков, Доброслав Ангелов Илиев, Николай Минчев Желязков, Пламен Евтимов Буров, Иван Димитров Янев — капитан, Илонка Борисова

Стойчева — треньор, Даниела Николова Димитрова — преводач, :
Михаил Иванов Илиев — асистент и Валери Григоров — шофьор.

На 14 ноември българският отбор пристигна в столицата. На следващия ден в института за спешна медицинска помощ „Пирогов“ бе направена успешна операция на Иван Янев и благодарение на адекватната намеса на д-р Таскова, голбалистът и за в бъдеще можеше да се състезава. Но, разбира се, трябваше да минат много месеци, съпроводени с болка и дискомфорт, досадна физиотерапия и пр.

ГЛАВА ВТОРА

ЗАЩИТА И РАЗШИРЯВАНЕ НА ОТВОЮВАНИЯ ПЛАЦДАРМ

2.2.1. ПАДАНЕТО НА СРЪБСКАТА ГОЛБАЛНА КРЕПОСТ

В края на януари 2006 г. Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“ получи покана за традиционния турнир по голбал, който за поредна година се организираше от спортен клуб „Ирис“, гр. Косиерич, Сърбия и Черна гора. След като ръководството на „Витоша“ се обърна с молба към ръководството на ССБ, последното удовлетвори желанието на спортистите и с охота пое пътните разходи на голбалистите. Домакините, както обикновено, поемаха разходите за хотел и храна. Състезанието се проведе на 11 март. Участваха два отбора от Босна и Херцеговина, три отбора от Сърбия и Черна гора и отборът на „Витоша“ от България. По решение на домакините тези шест отбора оформиха две групи по три отбора. Водачи на групите, определени от домакините на техническата конференция, бяха двата по-силни сръбски отбора — „Напредък“ от Белград и домакините от „Ирис“. Между останалите отбори се разигра жребий за попълване на групите. При този жребий българският отбор нямаше кой знае какъв шанс, тъй като попадна в групата на „Напредък“, а това са бившите олимпийски шампиони от Сеул 1988 г. Третият отбор в българската група бе този от Зайчар. Именно срещу него бе и първият мач на българите. „Витоша“ го надигра безапелационно. Във втория си мач отборът се изправи срещу коравия си съперник от Белград. Играта беше твърде оспорвана, но в крайна сметка отборът от Белград надделя и се поздравя с успеха. Но второто място в групата изпрати „Витоша“ на полуфинал срещу първия отбор от другата група, а това бе отборът на домакините от Косиерич. В този мач момчетата от „Витоша“ убедително победиха и така на финала отново трябваше да се изправят срещу белградския си кошмар, който на полуфинала отстрани Баня Лука. Преди финала се изигра мачът за трето и четвърто

места. Трети станаха домакините, а четвърти — босненският отбор. И така дойде големият финал, в който българските момчета трябваше да търсят реванш за загубата в групата, а и не само за нея. Мачът вървеше гол за гол и след последния съдийски сигнал целият български щаб ликуваше, защото най-сетне български отбор успя да спечели турнир в Сърбия и Черна гора. До този момент момчетата от Витоша имаха втори, трети и четвърти места, но никога не бяха печелили турнир на сръбска територия. Успехът е още по-голям, като се има предвид, че в момента отборът се подновяваше и половината от момчетата бяха дебютанти. Всички се надяваха, че ще съумеят да изградят новия отбор.

Безспорно успехът на сръбска територия приповдигна самочувствието на всички момчета. Трябваше обаче да се внимава, защото постижението можеше да им изиграе лоша шега в бъдеще. Друго признание на това състезание за отбора на „Витоша“ бе определянето на най-полезен играч. Този приз спечели състезателят на „Витоша“ Николай Желязков — известен с прозвището „Парата“. Сега на отбора остава нелеката задача да се синхронизират старите „кримки“ и „новобранците“ и да продължат да минават като ваяк над своите противници. Това беше необходимо, от една страна, за да радват почитателите на този интересен и динамичен спорт, а от друга, да бъдат убедени спонсорите, че си заслужава да се инвестира в българския голбал, което беше изключително важно.

2.2.2. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

В началото на 2006 г. клубът се сдоби с велоергометър, закупен с финансовата подкрепа на Българската параолимпийска асоциация. Той се намира в офиса на организацията и се използва рационално.

От 1 февруари 2006 г. в офиса започнаха редовни тренировки по шахмат. Треньорът Георги Георгиев, беше изключително мотивиран да постигне добри резултати със своите състезатели, а и те тренираха с голям ентузиазъм. Най-близката им задача беше да се подготвят за силния международен шахматен турнир в гр. Косиерич. През 2003 г. двама клубни шахматисти бяха участвали на това състезание, но за съжаление се класираха след 20-тото място. През 2004 и 2005 г. „Витоша“ не разполагаше с подготвени кадри за този турнир и се обърна към ССБ с молба да се изпратят подготвени шахматисти, с цел да не се загубят контактите със сръбската страна. Така че българското участие на този силен шахматен форум може да се нарече вече традиционно.

В началото на март в Солун се проведе семинар за съдии и треньори за футбол за незрящи. Българска делегация също взе участие на обучението. В нея бяха включени и членовете на „Витоша“ Доброслав Илиев, Михаил Илиев и Павел Кушнеренков. Те събраха впечатления и информация за този спорт, който както изглежда, се радва на силна международна подкрепа. Участието на българската делегация стана възможно благодарение на подкрепата на Съюза на слепите в България и Българската параолимпийска асоциация. Организаторите поемаха разходите по пребиваването на всички участници в гр. Солун, а така също и осребриха транспортните им разходи. Подобен тип семинари са изключително атрактивни за българите, защото прекалено niskият стандарт в страната не позволява чести участия в обучения, на които разносните са за сметка на обучаващите се.

2.2.3. ВЯТЪРЪТ НА ПРОМЯНАТА

На 15 април 2006 г. „Витоша“ проведе отчетно-изборно събрание в офиса си. След три и половина годишен понтификат, дойде време ръководството да бъде оценено и ако бе нужно и обновено. Тъй като повече от година и половина един от членовете на УС бе напуснал както треньорската, така също и организационната си дейност, това събрание бе още по-наложително. Не че двамата останали членове на УС не се справяха с възникналите трудности, но все пак трябваше да се следва уставът на организацията. Ръководството получи отново доверие и новият управителен съвет се състави отново от трима члена. Освен досега действалите Иван Янев като председател и Михаил Илиев като член на УС, ръководството бе освежено с включване в състава на съвета на Даниела Николова Димитрова, която със своите широки международни контакти, най-вече западноевропейски и трансокеански, трябваше да доведе до диверсификацията на международните контакти на организацията. Даниела е положителен пример за човек с нулево зрение, който развива изключително широкомащабна дейност, както в професионален аспект, така също и на обществено-социалното поприще. Тя направи впечатление със своята отзивчивост да помага с каквото може на спорта сред зрително затруднените и в частност на голбала. Чуждите контакти бяха разделени на два основни дяла — контакти със съседите и контакти със Западноевропейските страни. Именно на Даниела се падаше честта да поеме тези не леки задачи, тъй като тя перфектно владее английски език. Завършила е английска филология и работи като преводач, а и немският ѝ е на равнище, което позволява безпрепятствена комуникация с немскоговорящи отбори. Според една от уставните промени, вече нямаше „контрольор“, а Контролен съвет. За членове на КС бяха избрани Георги Гергов, Георги Чернев и Хари Хараламбов. Но за разлика от председателя на УС, който се избира от Общото събрание, председателят на КС се избира от своите членове. Така за председател на Контролния съвет бе избран Хари Хараламбов.

Безспорно най-важната промяна в организацията бе нейното наименование. В правния мир тя щеше да съществува като

Национална организация за спорт и интеграция „Витоша“. Тази промяна се наложи от желанието на членовете организацията да извършва дейности, свързани не само със спорт, а и с интеграция на хора в неравностойно положение. Безспорно на новото попълнение на УС се определяше значителна роля в областта на интеграцията. На заседание от 2 октомври новия УС уреди устройството на организацията. НОСИ „Витоша“ придоби следния вид: имаше две основни направления и бяха създадени двете основни звена на организацията:

1. Спортен клуб „Витоша“ — Софийски университет, с отговорник Михаил Илиев.

2. Сектор интеграция с отговорник Даниела Димитрова. Формираха се и секции по различните видове спорт — голбал, шахмат, салса, туризъм и плуване. Бяха избрани и завеждащи на почти всички секции:

- секция голбал — Веселин Кушнеренков;
- секция шахмат — Николай Кацаров;
- секция салса — Ели Кирилова, а от 21 август 2007 г. тя бе заместена на тази длъжност от Георги Гергов;
- секция туризъм — Доброслав Илиев;
- секция плуване — не бе избран, поради липса на подготвени кадри.

Трябва да се отбележи, че последните две секции не са функциониращи.

Секциите голбал и шахмат се развиват изключително добре, независимо от това, че условията не са от най-добрите. Секцията по салса е по-особен случай! Танцьорите предпочитат да им се помага, но в същото време държат изключително много на своята автономия и дори независимост. Разбира се, ръководството на организацията проявява разбиране към техния сепаратизъм, защото най-важното е да се развива дейността, а дали тя се администрира от „Витоша“ или от някой друг не е от особено значение. Ръководството смята, че ще дойде ден, когато самите салсари ще търсят упорито своята принадлежност към НОСИ „Витоша“.

2.2.4. ГОЛБАЛ В КРАГУЕВАЦ

През април в централата на ССБ се получи покана за турнир по голбал в гр. Крагуевац — Сърбия и Черна гора. Благодарение на това, че председателят на ССБ Васил Долапчиев се отзова на желанието на „Витоша“ и отпусна съюзния микробус, това участие стана факт.

На 5 май преди обяд българската делегация, състояща се от 9 души, с микробуса на ССБ потегли за традиционния международен турнир по голбал в Крагуевац. Турнирът се провеждаше за втори път, но за български голбален отбор това беше първо участие.

Крагуевац е голям сръбски град, около 200 000 души. Той е първата столица на нова Сърбия, обявена за такава от княз Милуш през 1817 г. Българската делегация пристигна около 18:00 ч сръбско време и бе настанена в хотел „Свобода“, който е и студентско общежитие. Условиата бяха добри. Но за организацията на домакините не можеше да се каже същото. Най-големите проблеми дойдоха от постоянното транспортиране на делегациите. Очевидни бяха пропуските в организацията на домакините, въпреки че състезанието се организираше на високо ниво.

Шести май се чества в Крагуевац като празник на града. По този повод се организираше и голбалният турнир, в който участваха националните отбори на Хърватска и България и два сръбски отбора. Националният отбор на Македония не пристигна, въпреки че до последния момент домакините го очакваха. Срещите се изиграха на 6 май, събота. Българският отбор победи двата сръбски след като прекрати мачовете си с тях с 10 гола разлика. По правилата на IBSA, когато в една среща се получи разлика от 10 гола срещата се прекратява. В мача срещу хърватския национален отбор нещата стояха по-иначе. Сблъсъкът вървеше гол за гол, като парадоксалното в този мач бе, че треньорът на хърватите бе и главен съдия. В крайна сметка резултатът бе в полза на хърватите със 7:5 срещу българските момчета, а повечето от головете в тяхната врата бяха вкарани от дузпи. Така българският тим зае второто място след хърватите. Това бе изключително ценно състезание за обиграване на новите голбалисти в отбора. Видя се, че се работи в правилна посока и ако темповете бъдат

запазени, момчетата ще постигнат още повече успехи. Хърватите бяха научили за най-големия турнир, организиран в България през юли миналата година, на който взеха участие отбори от 7 страни. Те се интересуваха дали и през настоящата година ще има подобен голям форум. Българите им отговориха, че правят всичко, което е по техните сили, за да бъде запазена традицията и отново този турнир да се проведе. Очевидно бе тяхното съжаление, че през 2005 г. не приеха поканата за участие в Отворения турнир за купата на България по голбал и изрази своята надежда, че отново ще бъдат поканени. Българската делегация пое към дома на 7 май преди обяд и без инциденти пристигна в София привечер. Това състезание бе от голяма полза за развитието на българския голбал, а това участие бе показателно за българите какви грешки не бива да се допускат голбалпри организацията на състезания.

Градът, хората и обстановката бяха изключително приятни и всички момчета бяха много доволни от престоя си в Крагуевац. За съжаление същото не може да се каже за самата организация на мероприятиято. Имаше пресконференция за турнира по голбал и там ръководителят на българската делегация д-р Иван Янев поднесе благодарностите си от името на Съюза на слепите в България и от неговия председател. Председателят на Сръбския съюз на слепите изпрати своите поздравии на Васил Долапчиев, Морфи Скарлатов, Живка Павлова. Сръбските колеги бяха заложили повече на рекламата, отколкото на това да се концентрират в добрата организация на състезанието. Като че ли за тях бе по-важно да се представят добре пред медиите, а не как ще протече самият турнир.

2.2.5. ВТОРИ ОТВОРЕН ТУРНИР ЗА КУПАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ГОЛБАЛ 2006 Г.

Отвореният турнир за купата на България по голбал, който трябваше на всяка цена отново да бъде организиран на едно, ако не по-високо, то поне минимум да запази нивото от предходната година. Това е грандиозно събитие, което за съжаление за поредна година не се радваше на държавна подкрепа. Ставаше въпрос за десетки хиляди български левчета, а СКХУ „Витоша“ ги нямаше и трябваше да убеди различни организации да им ги предостави. Направени бяха редица медийни участия, в които се разясняваше реалната опасност от риска турнирът да не се състои. Организаторите обясняваха на всички и всеки, който имаше желание и търпение да ги изслуша, че тези много пари не се търсят в кеш, а се търсят леглова база, храна и всички нужни материали и консумативи за провеждането на това мащабно мероприятие. От държавата в лицето на ДАМС отговориха, че нямат възможност да подкрепят материално, но организаторите се радваха на тяхната морална подкрепа. Тя бе нужна, разбира се, но недостатъчна. За първи път у нас се проектираше провеждането на съдийски семинар, под ръководството на холандския специалист Роберт Харт. Г-н Харт откликна на идеята на клуба абсолютно безвъзмездно да дойде в София и да направи всичко по силите си за развитието на българския голбал. С Роберт Харт „Витоша“ се срещна на турнира във Венеция през ноември 2005 г. И още тогава той направи много добро впечатление със своята отзивчивост и готовност да подкрепи българския голбал. От българска страна трябваше да се осигури самолетният билет и престоят на българска земя. След много перипетии мечтата щеше да стане реалност. В средата на юли се проведе обучението на първите български съдии, получили сертификат за национално ниво. Обучението се състоеше от два модула — практика и теория. А практическият изпит се състоя на самия турнир за купата на България, който се проведе от 21 до 24 юли.

На 22 и на 23 юли в баскетболната зала на стадион „Българска армия“ се изиграха голбалните срещи от Отворения турнир по голбал за купата на Република България. Участваха осем отбора от чужбина и

страната. Домакините от спортната организация „Витоша“ посрещнаха националните отбори на Чехия, Турция, Гърция, Македония, както и отбора на „Ирис“ — Косиерич, Сърбия, клубният отбор от Касел — Германия, отбора на „Успех“ — Варна, и разбира се, участваше отборът на домакините „Витоша“ — Софийски университет. Това най-грандиозно голбално събитие за страната бе на ръба на провала. Въпреки че организаторите започнаха подготовката още през февруари, не можаха да убедят държавата в лицето на Държавната агенция за младежта и спорта да даде основата на този голям голбален форум. Безспорно се тръгна с твърде амбициозна програма, която трябваше да повдигне българския голбал с още едно ниво. Предвиждаше се за първи път в България да се проведе семинар за съдии по голбал. Този семинар трябваше да се направи в две части. Най-напред досегашните български съдии да обучат желаещи, които до сега не са се занимавали с този спорт. А втората част трябваше да се води от чужд специалист. Въпреки многото неудачи, крайният финансов дефицит, тези два семинара се проведоха. Никой не се трогна в ДАМС, че това е нещо абсолютно ново за нашата страна. Но благодарение на усилията на поделение „Социално битово обслужване“ към Софийския университет „Св. Климент Охридски“, 55-то СОУ „Петко Каравелов“, Постоянната комисия за децата, младежта, спорта и туризма към Столичен общински съвет, Австрийските аеролинии, семинарите станаха факт. Холандският специалист Роберт Харт бе така любезен да дойде в нашата държава и да спомогне за развитието на единствения колективен спорт за незрящи, практикуващ се у нас. Първият семинар се проведе в началото на юни от българските действащи съдии. Вторият — лицензионен, с водещ г-н Харт, се проведе от 15 до 19 юли с. м. В него взеха участие хора от Варна и София. Особено радващо е, че семинарът бе посетен от учители от двете училища за деца с нарушено зрение от София и Варна. За практическите занимания изключително помогнаха момчетата от голбалния отбор на „Витоша“ — Софийски университет. За огромно съжаление, поради свития бюджет не бе възможно да се покани отборът от Варна да спомогне в практиката на съдиите. Това се отрази отрицателно на кондицията на „Витоша“, тъй като седмицата преди състезанието те трябваше да се раздават в името на българския голбал, помагайки на холандския спец да обучи

качествено първите български съдии. Лагер-школата, която се предвиждаше да се проведе с отбора, остана неосъществена мечта. А тя е задължителна преди всяко голямо състезание, каквото щеше да бъде този турнир. Подготовката и участието на подобно ниво трябва да имат кумулативен характер, но не тук и сега. За пореден път трябваше да се изостави утопията за диференцираност на организацията на турнира и отбора по голбал. Момчетата от отбора трябваше да изчакат още незнайно колко дълго време, за да се отдадат преди подобно състезание единствено на голбална подготовка, а не да бъдат активни организатори на състезанието и да хабят твърде много нерви и усилия около неговото администриране. А след това да се раздават максимално на голбалното поле.

Българският отбор отново трябваше да се изправи срещу отбори с далеч по-добри финансови, а оттам голбални показатели. Всички се питаха докога така? Няма ли най-сетне някой солидно да помогне на този спорт? Няма ли някой безкористно да инвестира в неговото развитие? Няма ли най-сетне да се намери голбалният филантроп? Отговорът е, че няма. Докато държавата не даде онази държавна основа, от която се нуждае този спорт, никой не би си сложил главата в торбата. Но ако ДАМС най-сетне реши да отпусне макар и малък бюджет, единствено за голбала, тогава с далеч по-голяма сигурност може да се твърди, че ще се намери благодетел или благодетели. Но когато българският голбал е едно сираче в собствената си страна и когато абсолютно никой не се трогва, че тези момчета дават своите сили и здраве в името на тази страна, тогава е много жалко за всички досегашни жертви, които са правени в името на този спорт. Въпреки всичко организаторите, решени и мотивирани до краен предел, с цената на всичко решиха да не излагат името на страната, която не се интересува от голбала.

Така се започна едно ходене от фирма на фирма, от организация на организация с молба за подкрепа на всички нива. Не се търсеше единствено финансова помощ. Подкрепата можеше да бъде изразена чрез храна, леглова база, награди и др. Някой би възразил, че много спортове в България се намират в аналогична ситуация. На подобно мнение може да се възрази с факта, че голбалът е единственият колективен спорт за незрящи, който наистина не се нуждае от толкова

големи средства, колкото останалите спортове, но да се получават регулярни.

В такава обстановка започнаха да пристигат отборите гости на Отворения турнир по голбал за купата на Република България. Голяма част от средствата все още не бяха подсигурени, но благодарение на доброто си име, организаторите от „Витоша“ успяха да убедят редица фирми да предоставят на консигнация било леглова база, било храна, било награди или други материали. За медийното отразяване на големия спортен форум се грижеха хората от младежкото и студентско сдружение „Зрение“ с председател Ели Станишева. Те се справиха перфектно с отразяването на турнира. Отново спортната телевизия „Ринг ТВ“ засне цял мач, който ще се върти по медията многократно. Избраната среща бе между отборите на „Витоша“ и „Успех“ — Варна, завършила с категорична победа на момчетата от „Витоша“. Турнирът бе и практически изпит за кандидат съдиите или поне за онези, които преминаха успешно изпита по теория. Главен съдия на турнира бе Павел Кушнеренков, а негов заместник учителката по физическо възпитание от УДНЗ „Луи Брайл“, София — Искра Улянова. Разбира се, учителят от Холандия бе през цялото време в залата и острожно наблюдаваше своите питомци — дали допускат грешки и във всеки момент бе готов да се намеси с адекватни съвети или действия. Турнирът протече изключително оспорвано и динамично. Добре подготвените чужди отбори допринесоха за високото спортно-техническо ниво на форума. Националният отбор на Чехия безапелационно се справи с всички свои конкуренти и за втора поредна година грабна трофея. От второ до четвърто място се подредиха отбори, чиито точков актив бе еднакъв и поради този факт трябваше да се подредят по показателя голова разлика. Така сребърни медалисти станаха националите на Турция, с бронзовите за втора поредна година се окичиха момчетата от отбора на „Витоша“ — Софийски университет. Четвъртото място стана притежание на националния отбор на Гърция, пети останаха момчетата от „Успех“ — Варна, шесто място за отбора от „Ирис“ от Косиерич, Сърбия, седмо място за отбора от Касел от Германия и последно място за националния отбор на Македония. За втора поредна година голмайстор на турнира стана състезател от Чехия, а призьт за най-полезен играч заслужено отиде при играч от гръцкия национален отбор. Като втори

голмайстор се подреди капитанът на „Витоша“ в това състезание — Веселин Кушнеренков. Организаторите раздадоха благодарствени плакети на всички, които подкрепиха турнира. За всички спортисти имаше рекламни тениски, а за призьорите и предметни награди. Състезанието бе помрачено от два неприятни случая. За първи път в най-новата история на българския голбал играч бе отстранен от турнира за крайно непристойно поведение по време на игра. Състезателят беше от т. нар. „Старо голбално поколение“ и се състезаваше за отбора от Варна. Вторият инцидент бе предизвикан от гостите от Македония, които по всичко изглеждаше, че бяха дошли с недотам добри намерения. Тъй като още с пристигането започнаха да се държат не особено любезно и реакционно. Македонците изключително много закъсняха със своето пристигане, и въпреки че техническата конференция бе забавена с цел тяхното изчакване, те не можаха да присъстват на нея. Очевидно македонските братя имаха афинитет повече към високоградусните напитки, отколкото към голбала. От първия съдийски сигнал те започнаха да предявяват неоснователни претенции към българското съдийство. Съзираха тенденциозност в отсъжданията на реферите. Смятаха, че към тях има специално негативно отношение. Стигна се дори до куриозната ситуация лично председателят на съюза на македонските слепи да обяснява на холандския специалист как се играе голбал и как трябва да се съдийства. Явно македонските колеги играят по правилник, с който всички останали страни имат наглостта да не се съобразяват. И така решението на македонския бос бе да извади отбора от турнира и още на 22 юли вечерта те потеглиха към домовете си в Самуилова България. Това събитие бе твърде неприятно, но организаторите направиха всичко възможно да успокоят своите македонски гости, но техният ръководител Мирко Добревски остана непреклонен и дори си позволи да заплаши главния координатор на турнира Иван Янев с шефа на Съюза на слепите в България Васил Долапчиев. Явно в Македония нямат особена представа що е това неправителствена организация, и че не ССБ е върховен съдник на всички зрително затруднени. Но на никой не му дойде просветление защо така импулсивно действаша колегите, които в друго историческо време щяха да са само членове на районна организация към българският съюз на слепите. Като се изключат горе цитираните неприятни инциденти,

турнирът мина великолепно. Бяха създадени много нови и заздрави стари приятелства.

Отново въпреки недоброто си състояние ССБ помогна на българският голбал. Благодарности и за шефа на Българската параолимпийска асоциация Илия Лалов, с който държавата винаги си измива ръцете, че при него трябва да се търси просперитета на българския голбал. Своята подкрепа за пореден път даде и Валентин Михов, президент на Българската професионална футболна лига, който от няколко години помага за развитието на спорта и който винаги пита какво е мястото на държавата. А голбалните деятели винаги повдигат срамежливо рамене и мънкат, че държавата подкрепя спорта единствено морално. В нейната морална подкрепа организаторите се убедиха от факта, че председателката на ДАМС Весела Лечева изпрати поздравителен адрес до организаторите и участниците в турнира, за който „Витоша“ много благодари и очаква освен морална и материална подкрепа. Отново Петко Горанов, шефът на поделение „Социално битово обслужване“ при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ беше сред първите поддръжници на турнира и отново доказа, че голбалът не му е безразличен. Този човек прави всичко по силите си този спорт да повишава своето качество.

С принос за провеждането на състезанието и заслужаващи признателност са следните личности: Михаил Кърлин, Спас Карафезов, Емил Прокопов, Крум Савов, Гриша Ганчев, Ели Станишева, Милен Димитров, Йонка Филипова, Верджиния Минчева, Мариана Георгиева, Мария Димитрова, г-жа Петкова.

Ето фирмите и организациите, които по един или друг начин спомогнаха за провеждането на това наистина грандиозно за мащабите на страната събитие: ПКДМСТ към СОС, ССБ, БПА, ПФЛ, ПСБО към „Св. Климент Охридски“, НПК на СБ, БФС, S.V.-RSA, Ресторант „О Шипка“, СИЦ „Зрение“, Департамент по спорт към „Св. Климент Охридски“, Австрийски аеро линии, Овергаз, Сладкарници „Неделя“, „Victoria Group Hotels & Resorts“, Литекс Комерс, Автокъща „Капитолия“, Национално читалище на слепите „Луи Брайл“, „Спиди“, 55-то СОУ „Петко Каравелов“. Гостите бяха настанени в престижния хотел „Амбасадор“, чиито собственици направиха солидна отстъпка на организаторите и по този начин изключително вдигнаха нивото на мероприятиято.

Медийни партньори бяха: Нова телевизия, Канал 3, Радио Гонг, „Ринг ТВ“, БНТ, Радио Хот FM, Радио Куку, Радио Микс, Инфо радио, Ретро радио, Радио Романтика, Радио Power FM, Фолк радио Наздраве, Метро медия. Големи и горещи благодарности за Крум Савов, водещ и шеф на предаването „Спортен свят“ по Нова телевизия. Този човек по всяко време е давал възможност неговото предаване да се използва като трибуна за популяризирането на голбала, а и не само на него. Същото важи и за програмния директор на Канал 3 Сашо Диков, който не е отказвал да предостави ефира на медията за популяризирането на спорта сред хората с увреждания. В същата степен важи казаното и за програмния директор на „Ринг тв“ Георги Попвасилев, човек безкрайно отзивчив и любезен. Благодарности и за радио Гонг, което на 29 юни в сутрешното си шоу „Старт“, с водещ Драго Панков даде възможност на председателя на „Витоша“ Янев да изложи подробно приближаващия евентуален провал, който бе надвиснал над турнира за купата на република България.

Списъкът е дълъг и човек, който не е запознат с хилядите по-малки и по-големи проблеми по организацията на подобен голям форум, би си казал, че всичко е минало гладко и без проблеми. Но на практика не беше така. Организаторите едва съумяха да проведат един турнир по голбал наистина на високо ниво. Тук присъстват всички, които са помогнали, от най-малката подкрепа до най-голямата. Защото организацията оценява подкрепата на всички, които имаха голямо желание за съдействие, но възможностите са им по-малки. Разбира се, имаше и такива, които имат големи възможности, но съдействието им бе по-скромно.

2.2.6. ШАХМАТ

Шахматът също търпеше развитие. През юни българският шахматист Георги Чернев заедно с треньора си Георги Георгиев бе на турнир в Белград. Определено Чернев се представи под възможностите си на този шахматен форум, но със сигурност участието му изигра положителна роля за развитието на този спорт в организацията.

За изключителен пробив може да се смята участието на Михаил Илиев и Георги Гергов, които взеха участие в шахматния празник в гр. Истанбул. Двамата бяха поканени лично от Ради Атанасов, който водеше българските шахматни национали да премерят сили в Цариград. В шахматния турнир, проведен се от 30 август до 8 септември в Истанбул — Турция, участваха двама от най-добрите шахматисти на организацията. Участието им бе обезпечено от ССБ. Те тръгнаха на 29.08.2006 г. с автобус на фирма „Метро плюс“. Пътуването протече удобно с няколко часов престой на българо-турската граница за проверка на багажа, която по неясни за тях причини не се състоя. На централната автогара в Истанбул пристигнаха около 20 часа. Поради проблеми на организаторите се наложи да изчакат около 3 часа. Доколкото стана ясно, трябвало е да бъдат настанени в общежития на тамошния Технически университет, но поради некоректност от страна на висшето училище не е било възможно тяхното настаняване. Тези проблеми се оказаха в тяхна полза. Организаторите се справиха успешно и ги настаниха в хотел на хубаво място, близо до залата, в която се провеждаше турнирът. Хотелът се намираше в квартал „Еминюню“.

Първият кръг от студентския турнир се проведе на 30.08 с начало около 11 часа. Състояха се 9 кръга, по един на ден. Като всеки с изключение на първия започваше в 10 часа сутринта и приключваше между 13 и 14 часа след обяд. Полагаше им се закуска и вечеря в хотела, а за обяд сандвич в залата.

Михаил Илиев спечели 2,5 от възможни 9 точки. Георги Гергов спечели 2 от възможни 9 точки. С оглед нивото на турнира и техния скромнен опит резултатът не е лош, тъй като и за двамата това е първи международен турнир и въпреки голямото старание на организаторите,

за тях ситуацията бе стресираща. В последния момент на 07.09 след обяда, двамата българи събраха смелост и решиха да премерят сили с останалите шахматисти в блиц-турнира на 08.09.2006 г. от 10 часа, състоящ се от 13 кръга. Там Михаил Илиев взе 4, а Георги Гергов 5 от 13 възможни точки. Би било твърде добре, ако български шахматисти участват всяка година в този традиционен шахматен фест.

От 4 до 14 септември в с. Лозенец Департаментът по спорт към Софийски университет „Св. Климент Охридски“ даде възможност на членове на „Витоша“ да участват в университетския морски лагер. Групата от „Витоша“ се занимава основно с шахмат, изучаване на английски език и плувни занимания. Бе проведен плажен турнир по шахмат. В него взеха участие петима шахматисти — осемгодишната Анита Иванова Димитрова, Даниела Николова Димитрова, Христо Минчев Желязков, Дария Георгиевна Ганчева и Иван Димитров Янев. Повечето партии бяха изиграни на плажа, а останалите в къщичките. Класирането е следното:

Даниела Димитрова — 1 точка;

Анита Димитрова — 1.5 точки;

Христо Желязков — 1.5 точки;

Дария Ганчева — 2.5 точки;

Иван Янев — 3.5 точки.

Проведе се и ускорен ежедневен курс по английски език с водещ Даниела Димитрова. В него взе участие цялата група на „Витоша“ — Софийски университет, състояща се от Анита Димитрова, Виктория Димитрова, Даниела Димитрова, Дария Ганчева, Иван Янев, Камелия Даскалова, Румяна Янева, Христо Желязков.

През октомври шахматистът Михаил Илиев бе асистент на най-добрия български шахматист Расим Мехмед Низам на световното първенство в Индия. В края на ноември отново перспективен шахматист на организацията — Николай Кацаров, заедно с треньора Георги Георгиев участваха на традиционния шахматен турнир в Косиерич. Там той зае престижното 4-то място. Българите тръгнаха на 23.11.2006 г. с нощния влак за Белград. В сръбската столица взеха влак за Косиерич, където пристигнаха около 17:00 ч. След като се настаняха в хотел „Скрапеш“, се записаха за участие при съдията на турнира. Освен българския шахматист в турнира взеха участие играчи от Босна и Херцеговина и домакините. Турнирът се проведе по Швейцарската

система в 7 кръга. Първият кръг беше още в същия ден 24.11.2006 г., от 19:00 ч, т.е. 2 часа след пристигането. За втория ден — 25.11.2006 г., бяха предвидени 4 кръга, два преди обяд и два след обяд. В последния трети ден програмата бе два кръга преди обяд, след това галаобяд, на който се извърши награждаването. В момента, когато грандиозният обяд заедно с награждаването привърши, българите се отправиха към гарата, за да хванат влака за Белград, а оттам и този за София. Ето и статистика на турнира, отнасяща се за българския участник Николай Кацаров:

Кръг 1.

Кацаров игра с черните фигури срещу играч от Босна и Херцеговина. След оспорван двубой, за негово съжаление, той загуби.

Кръг 2.

Кацаров игра с белите фигури отново с играч от Босна и Херцеговина и отново загуби.

Кръг 3.

Този път с черните фигури срещу играч от Сърбия българинът спечели.

Кръг 4.

Отново българска победа, но този път с белите фигури срещу играч от Сърбия.

Кръг 5.

Апетитът идва с яденето! С черните фигури отново Кацаров взе точка и пак отново срещу играч от Сърбия.

Кръг 6.

Явно срещу играчите от Босна българинът не можеше да вземе точка и в този шести кръг трябваше да се предаде.

Кръг 7.

Последен кръг. Крайно мотивиран, но и вече уморен, Кацаров трябваше да се изправи срещу играч от Сърбия, срещу когото след една инфарктна партия успя да спечели четвъртата си точка от седем партии.

Турнирът в Косиерич, който по традиция се провежда през септември, тази година бе отложен заради едно изключително трагично събитие. Големият спортен деятел и голям приятел на СКХУ „Витоша“ Радован Анджелич напусна този свят. И тъй като той бе председател на спортния клуб „Ирис“, това доведе до забавяне в

работата на организацията. Но адмирации за колегите от Косиерич, че успяха да се съвземат след тази наистина голяма загуба.

Същата година в края на ноември в гр. Сливен се проведе републиканско първенство по шахмат. Отборът на „Витоша“, който водеше системни тренировки повече от половин година, се класира на 5-то място.

От 7 до 9 декември в Лесковац се проведе международен турнир по шахмат. По инициатива и с финансовата подкрепа на ССБ двама български шахматисти взеха участие. Единият беше Николай Желязков от „Витоша“, а втората шахматистка бе Аглика Данова, която по това време все още не беше член на организацията, но по-късно се вля в редиците на „Витоша“. Именно Аглика спечели наградата за най-успешно представила се дама на шахматния турнир.

2.2.7. ПЕТ ГОДИНИ „ВИТОША“

На 15 октомври се навършиха пет години от момента, когато СКХУ „Витоша“ получи законната си съдебна регистрация. Клубът стартира своята дейност като спортен клуб на хора с увреждания, но от пролетта на 2006 г. по решение на своите членове клубът се преименува на Национална организация за спорт и интеграция „Витоша“. Това се наложи, тъй като целите, които са си поставили членовете на организацията изискват по-широка рамка, по-мощна работа и по-голяма организация.

Своя рожден ден членовете на „Витоша“ решиха да отпразнуват подобаващо с няколко събития.

Най-напред на 14 и 15 октомври се проведе турнир по шахмат. В него взеха участие всички желаещи, в това число и кюстендилският спортен клуб. Златото завоюва софиянецът Петко Пътев, среброто остана на кюстендилеца Динко Даскалов, а бронзът отиде при неуморния труженик на шахмата Стефан Гергов.

На 15 октомври от 11:00 ч в спортната зала на 55-то СОУ „Петко Каравелов“ в кв. „Дървеница“ се проведе демонстрационен турнир по голбал между четири отбора от „Витоша“ и учениците от УДНЗ „Луи Брайл“ от София.

Кулминацията бе на 15 октомври от 16:00 ч в Студентски град. Тържеството бе уважено от зам.-кметлицата по въпросите, засягащи хората с увреждания в столицата — Ирина Папанчева, а така също и от председателя на Българската параолимпийска асоциация Илия Лалов. Присъстваха също ръководители на други неправителствени организации, партниращи „Витоша“, като Ели Станишева, Хюсеин Исмаил, Хари Хараламбов.

Проведе се викторина с въпроси, засягащи историята на организацията и спортовете, практикуващи се от нейните членове. След това се разигра томбола. Бяха раздадени много награди — рекламни тениски, рекламни магнити, флагчета, дискове с химна на „Витоша“ и др. На заслужилите спортисти и приятели бяха връчени възпоменателни медали и плакети. Организаторите връчиха благодарствени грамоти на всички, които са помагали на

организацията от нейното създаване и през годините. Сладкарници „Неделя“ любезно предоставиха торти за всички гости на тържеството и изработиха специално за рождения ден голяма торта със свещички. Празникът бе подкрепен от Минерална вода Хисар от извор номер 7 и от Българската параолимпийска асоциация. Г-н Лалов поднесе на председателя на „Витоша“ Иван Янев подарък — специална шампионска купа и паметен плакет. Четири телевизии отразиха проявите — Нова телевизия, Канал 3, Телевизия Европа и ВВТ.

В заключителната си част рожденият ден придоби вид на един истински весел студентски купон.

2.2.8. ОЩЕ СЪБИТИЯ

На 25 ноември отново в 55 СОУ „Петко Каравелов“ се проведе демонстрация по голбал. Демонстрацията бе по инициатива на Департамента по спорт към СУ „Св. Климент Охридски“, които раздадоха много лакомства на участниците. Салсатанцьорите направиха демонстрация за всички, които бяха уважили това събитие.

На 2 декември отборът по голбал бе на турнир във Варна. Там момчетата, въпреки че има твърде нови попълнения, без проблеми се справиха и спечелиха първото място.

През 2006 г. „Витоша“ осъществи ценен контакт с Кипър и Кипърския съюз на хората с нарушено зрение. Ръководството на „Витоша“ направи две посещения в Кипър. Първото — по-скоро опознавателно, чиято цел бе да се очертаят допирните точки между двете организации, се състоя в края на януари. Второто посещение протече от 9 до 13 ноември, а основната причина бе голямата конференция, която кипърците организираха за заетостта на хората със зрителни увреждания. Имаше много организации както от Европа, така също от Япония и ЮАР. Там българската организация направи с много контакти, които биха могли да се използват в бъдеще. Стана ясно, че всички си имат проблеми със заетостта, но в някои държави незрящите хора, въпреки че не работят, получават солидни финансови средства за своето съществуване. В Кипър хората получават средства, които им стигат да водят един добър начин на живот, а това ги демотивира да си търсят работа или да спортуват.

На 11 декември в централата на Съюза на слепите в България се учреди Федерация за спорт за хора със зрителни увреждания. На учредяването бе поканена и НОСИ „Витоша“. Най-сетне дойде време да се основе отдавна нужната федерация. След като се наблюдаваше възход през 2002 и 2003 г., спортните клубове не успяха да достигнат до консенсус още тогава да учредят една федерация, чиято мисия трябваше да бъде именно развитието на спорта сред хората със зрителни увреждания. Отново се потвърди правилото, че само с ентузиазъм не могат да се търсят големи резултати. ССБ имаше възможността и регистрира по места на своите РСО спортни клубове,

които трябваше да учредят федерацията под шапката на съюза. И така всички присъствали бяха спортни клубове, израсли от снагата на ССБ, изключение правеха „Витоша“ и „Средец“, но за последния би било пресилено да се каже, че е участвал в учредяването, тъй като само председателят му подписа учредителния акт, без да имат свой представител. Признание за „Витоша“ бе избирането на нейния председател Иван Янев в Управителния съвет на новоучредената федерация.

2006 г. за „Витоша“ завърши с коледно тържество, състояло се в офиса на организацията на 19 декември. С много добро настроение и коледна томбола най-активните членове на организацията затвориха тази динамична, изпълнена с много напрежение, но и успешна година.

ГЛАВА ТРЕТА

ГОЛБАЛЕН АПОГЕЙ

2.3.1. ЕВРОПЕЙСКО ПЪРВЕНСТВО ПО ГОЛБАЛ

От 1 януари 2007 г. България стана пълноправен член на Европейския съюз. На това обстоятелство се надяваха особено много хората в неравностойно положение. Тъй като европейските демокрации отдавна са разбрали, че на всеки член на обществото трябва да се предостави шанс за изява. И ако този опит излезе сполучлив, то от индивида полза ще има и самото общество. Вижда се, че и у нас процесът е необратим, но качеството му е силно занижено, а темповете в никакъв случай не могат да се квалифицират като бързи.

НОСИ „Витоша“ се надяваше, че най-сетне е дошъл моментът, когато ще има възможности спортът сред хората с увреждания да получи една по-широка и адекватна държавна подкрепа. Още в края на 2006 г. ръководството на организацията изпрати заявка до Турската спортна федерация, която в края на април трябваше да организира Европейско първенство по голбал. За огромно съжаление комуникацията с турците се оказа твърде мъчно нещо. Но в крайна сметка тя стана възможна.

От 24 до 29 април 2007 г. в Анталия се проведе Европейско първенство по голбал. Първенството се състоя в групи А и С при мъжете и една група при жените. В група А се състезаваха 8 отбора, а в група С — 9 отбора. Дамската група бе съставена от 11 тима.

Българският национален отбор за първи път след повече от 15 години прекъсване взе участие на Европейско първенство. То стана възможно след като Българската параолимпийска асоциация пое финансовото обезпечаване на националите. БПА финансира екипировката, лагер-школите и самото участие. Също спонсор на българските национали стана и Българският спортен тотализатор, който предостави средства за закупуване на официално облекло на българската делегация. Благодарение на спонсорите в крайна сметка се

оформи едно прилично участие на българите в този голям форум. Първата лагер-школа бе проведена в елитния български спортен комплекс „Белмекен“. Високопланинската база се намира на 2050 м надморска височина и е добре уредена база с множество удобства за провеждане на качествен тренировъчен процес. Управителят на спортния комплекс Иван Лебанов направи всичко по силите си да улесни максимално подготовката на българските голбални национали, предоставяйки им всички удобства. Школата се проведе от 24 март до 6 април. В нея взеха участие 6-има национали, но за съжаление един от голбалистите получи контузия, която по-късно го извади от състава за Турция. Това беше Иван Брадов от Варна, който е изключително стабилен играч с богат опит. Имената на останалите национали са: Веселин Кушнеренков, Доброслав Илиев, Христо Желязков, Николай Желязков, Александър Стоянов, Иван Янев — капитан. Треньор на отбора бе Илия Попов, човекът, който ръководеше националите в Квебек, Канада през 2003 г. Масажист на националите бе Михаил Илиев, а водач на делегацията — шефът на Българската параолимпийска асоциация Илия Лалов. След солидна подготовка националите вече след канадския опит, който имаха, не отиваха в Анталия с пълна кошница, а с умерен оптимизъм, който се изразяваше в надежда за добро представяне. Пътуването се осъществи с турските аеролинии с прехвърляне в Истанбул. Както се и очакваше, пътуването и на отиване, и на връщане протече гладко и без произшествия.

Европейското първенство се организираше от Турската спортна федерация, а рефери имаше от почти всички страни, състезаващи се в Анталия. Но имаше и съдии, чиито страни не бяха сред участващите на състезанието, като Италия, Канада и Бразилия. Всички делегации бяха настанени в големия хотелски комплекс „Юстиниан Контики клуб“, чиито капацитет е 1700 гости. Това сведение бе дадено от български турчин, работещ в хотела като рехабилитатор. Комплексът се намира на средиземноморския бряг и разполага с басейни, картинг писта, сауна, хамам (турска баня), множество магазинчета, барове и други места за развлечения и отдих. За огромно съжаление спортистите нямаха абсолютно никакво време дори да пробват температурата на морската вода, тъй като програмата беше изключително сгъстена. Такова щастие се предостави на отборите, които отпаднаха от борбата за призовите места. Разстоянията в

Анталия са огромни, тъй като самата област е твърде голяма. От летището до хотела с автобус се пътува повече от час. А от хотела до спортните зали времевата дистанция е приблизително същата.

Центърът на областта Анталия е гр. Анталия, който наброява над 600 000 души, но в активния туристически сезон достига до над 2 000 000 души. Анталия е създаден през 159 г. пр. н. е., а през 133 г. пр. н. е. пада под римска власт и става зимна резиденция на император Адриан. В Анталия основно се развива туризмът. Българите успяха за много кратко време да посетят един турски пазар, където разгледаха и закупиха сувенири. Но в Ориента начинът на пазаруване е твърде интересен. Там обикновено търговецът те кани още от улицата само да му разгледаш магазинчето или сергията, а след това се вкарват и допълнителни прийоми, за да бъдеш мотивиран да купиш именно от неговата стока. Част от ритуала е и черпенето с чай. Основен момент при закупуване на стоки от турските дюкяни е пазарлъкът — почти винаги се казва по-висока цена и ако човек е свикнал прекалено много на цивилизовано пазаруване ще влезе в ролята на глупак, защото просто ще даде повече пари за нещо, което е значително по-евтино. Наглостта на един турчин стигна дотам да заяви, че един кг ръчно направен локум варира от 20 до 40 долара. Безспорно Анталия е едно много интересно кътче от света и не случайно е предпочитано място за много хора. Впечатление направи големият брой почиващи от Русия и бившите републики от СССР. Населеното място, в което се намираха спортните зали, носеше името Алания.

Европейското първенство се провеждаше в три спортни зали, само този факт, че в едно населено място има такъв брой спортни зали е впечатляващ. Не бива да се забравя, че Анталия е предпочитано място и за подготовка на множество отбори от най-различни спортове, особено това важи за футбола.

България, след като не бе участвала повече от 15 години на подобен форум, съвсем естествено се състезаваше в група С. В нея бяха още отборите на домакина Турция, Украйна, Холандия, Гърция, Хърватска, Русия, Израел и Сърбия. Българските национали се представиха над очакванията на всички като завоюваха 5 победи срещу Турция, Гърция, Хърватска, Сърбия и Израел. Инкасираха две загуби от Украйна и Русия, а с Холандия постигнаха равенство. Така след изиграването на всички срещи българите заеха 3-тото място, което им

даваше право да участват във финалната четворка. Схемата беше: първи срещу четвърти и втори срещу трети. Така единият полуфинал беше между България и Украйна, а вторият между Турция и Холандия. Така победителите отиваха на финал, а загубилите отиваха на т. нар. „малък“ финал. Турция успя да победи Холандия, а Украйна надигра българските национали. Мачът за бронзовите медали бе повече от инфарктен. 6 секунди преди края на срещата българите водеха с 3:2, но именно тогава холандският треньор се възползва от правото си на таймаут. Това, разбира се, беше изключително тактически ход. Безспорно той им е дал наставления в смисъл, че има само 6 секунди, което означава един последен удар. Българите също се осведомиха от своя треньор, че има само 6 секунди и последен шанс за противника. Сега или никога! Така се окуражаваха българските момчета по време на прекъсването. Още повече, че България абсолютно по нищо не отстъпваше на разкрепостените холандци. За нещастие последният удар се оказва фатален за България и „лалетата“ изравниха. И така по правилата на IBSA (Международната спортна федерация за незрящи), трябваше да се играят продължения, в които важеше правилото за „златен гол“ — правило, което при хокея е известно под името „внезапна смърт“. Това означава, че продълженията си вървят, но ако някой от отборите вкара гол срещата се преустановява и тимът, вкарал т. нар. „златен гол“ се обявява за победител, а другият дори няма право на отговор. Но явно в този двубой Фортуна бе обърнала гръб на българите, защото холандският отбор успя да отбележи така важния „златен гол“. Не заслужаваха българите да загубят този двубой, най-малко заради мъжеството, което демонстрираха във всички двубои. Но този, който не е участвал в подобен злополучен двубой, не може изцяло да разбере мъката на момчетата, които ще запомнят завинаги тази злостна загуба, пропита с горчилка, защото именно тази среща българите не заслужаваха да загубят.

С първото място се поздрави отборът домакин, който надделя над Украйна.

Равносметката за България от това първенство е следната:

- 3 загуби — 2 от Украйна (с 0:10 и 2:7) и 1 от Русия (3:9);
- 2 равенства — с Холандия (6:6 и 3:3), второто равенство бе на мача за трето място и след продължения се стигна до „златен гол“ за Холандия, но равенството в редовното време си остава;

- 5 победи — срещу Турция (8:2), срещу Гърция (7:4), срещу Хърватска (9:5), срещу Сърбия (12:2), срещу Израел (11:5).

- голвата разлика на Българския национален отбор е 61 вкарани и 54 допуснати гола.

Въпреки драматичния двубой за третото място българите оставиха отлични впечатления на Европейското първенство. Може би никой не е очаквал такава сърцата и мъжка игра. Но наистина българите искаха просто да играят добре и го постигнаха, а дори в повечето мачове демонстрираха завидно самочувствие, за което останалите отбори можеха само да им завиждат. Безспорно най-класният отбор бе този на Украйна, но както се казва у дома и стените помагат, така че турците успяха на финала да победят украинците с резултат 4:3 и да се поздравят с първото място. За българите остана удовлетворението, че разгромиха първенеца с категоричния резултат 8:2. Не бе успешен ход включването на ученика от Училището за деца с нарушено зрение във Варна. Нивото бе твърде високо за неговите възможности, но лошият късмет, който сполетя Иван Брадов безспорно се отрази и на целия отбор. Отново по финансови причини не се сформира разширен национален отбор на лагера в Белмекен, което лиши треньора от избор след като един от състезателите бе изваден поради контузия от отбора. В планинския комплекс се готвеха точно 6-тима голбалисти или точният брой на цял отбор с резервите. Всички знаеха, че това са избраниците и можеха да си позволят фриволно държане, което не бе в интерес на спорта и колективния дух.

Класирането във всички групи на Европейското първенство по голбал:

Група А:

1. Литва
2. Испания
3. Германия
4. Белгия
5. Унгария
6. Швеция
7. Дания
8. Словения

Група С:

1. Турция
2. Украйна
3. Холандия
4. България
5. Израел
6. Русия
7. Гърция
8. Сърбия
9. Хърватска

В дамската група:

1. Финландия
2. Дания
3. Украйна
4. Испания
5. Германия
6. Швеция
7. Холандия
8. Гърция
9. Великобритания
10. Турция
11. Русия

2.3.2. СРЪБСКОТО ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА ТУРСКАТА ПРИКАЗКА

В края на април 2007 г. се получи покана за традиционния голбален турнир, който ежегодно се провежда в гр. Косиерич, Сърбия. Отново организатор бе местният спортен клуб „Ирис“. От 2003 г. българите са редовно канени на този спортен форум, в който тази година взеха участие 5 отбора — Бръчко от Босна и Херцеговина, три отбора от Сърбия — „Напредък“ от Белград, отборът от Лозница, домакините от „Ирис“ и националният отбор по голбал на България.

В началото на 2003 г. „Ирис“ от Косиерич успя да се свърже със Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“ от София и по този начин да даде началото на едно добро и ползотворно сътрудничество в голбално отношение между България и Сърбия. Защото след тази покана контактите със сръбските колеги се разшириха и обхванаха спортните организации в Белград, Крагуевац, Лесковац и др. В Косиерич за напредъка на голбала, а и не само на този спорт, работеше неуморно председателят на „Ирис“ — Радован Анджелич. Този човек бе наистина голям приятел на България и било на голбален турнир, или на шахматно състезание, той перманентно изпращаше покани до своите български колеги. За щастие по-голямата част от тези покани бяха уважени благодарение на подкрепата на Съюза на слепите в България. Но за огромно съжаление през лятото на 2006 г. г-н Анджелич пое вечния си път и остави голяма празнина в приятелските отношения, които се бяха установили между българските и сръбски спортисти с нарушено зрение. Но чест прави на организацията в Косиерич, че въпреки неизмеримата загуба успя да се съвземе и да продължи делото на Радован. Доказателство за това беше провеждането на традиционния шахматен турнир в края на ноември 2006 г. Ново доказателство за това, че „Ирис“ — Косиерич, продължава установената спортна линия на своя покоен ръководител с провеждането на ежегодния голбален турнир, който е традиционен и е на добро ниво за балканския регион. Съвсем резонно турнирът бе мемориален в памет на Радован Анджелич. Но все пак имаше

пропуски, които показаха, че липсата на Радован не е съвсем преодоляна.

Турнирът се проведе по системата всеки срещу всеки. Така първият мач на българите бе срещу отбора от Босна и Херцеговина, който българските голбалисти безапелационно спечелиха с 12:2. Вторият сблъсък бе с отбора от Лозница, в който отново се наблюдаваше тотална доминация на българските момчета и в крайна сметка завърши с тяхна победа с резултат 13:3. Следващият мач, срещу домакините от Косиерич, бе значително по-оспорван. Двубоят започна твърде динамично, а на моменти и нервно, но в крайна сметка българите отново показаха класа и разбиха домакините с резултат 8:4. Безспорно най-интересният двубой бе последният — срещу най-силния сръбски отбор — „Напредък“ от Белград. В него се състезават част от бившите олимпийски шампиони от Сеул 1988 г. Въпреки че са на една възраст, която предполага скорошното им оттегляне от голбалното игрище бившите шампиони са още на доста добро игрово ниво. Симбиозата, която демонстрираха белградчани между опита и младостта е твърде показателна и поучителна. Срещата с „Напредък“ бе изключително оспорвана, динамична и изпълнена с напрежение. Но за пореден път българите демонстрираха класа и самочувствие и в крайна сметка съвсем заслужено ликуваха, защото бяха победили и този наистина корав съперник с резултат 3:2.

За отбелязване е, че в отбора бяха включени двама ученици от Училището за деца с нарушено зрение София, които се представиха много добре. Наистина това е пътят за развитие на българския голбал, който трябва да следва една възходяща линия, за да се постигат все повече и по-големи успехи. Младите трябва да израстат под крилото на своите по-опитни батковци, за да могат един ден да ги наследят и да носят успехи на страната.

Така безапелационно и заслужено българският национален отбор спечели това състезание на сръбска земя.

Не прави чест на домакините на състезанието, които бяха обявили награден фонд, който обаче след това не бе връчен на победителите от България. Паричната награда приблизително бе около 100 евро. Не е честа практика на турнири по голбал с регионален характер да се предлагат наградни фондове, но в случая Косиерич бяха обявили такъв фонд. Друг не особено лицеприятен момент бе

раздаването на множество индивидуални награди, от които нито една не отиде за състезател на шампиона, т. е. нито една индивидуална награда не бе присъдена на българин. Друга интересна случка бе отхвърлянето на българската молба от местните съдии, българските момчета да играят срещите си с топката, която си носеха от родината. Топката на българите бе от новите, с които IBSA прие да се играе голбал. Разликата между старите и новите е, че старите са червени и по-твърди, а новите са сини и по-меки. Друг любопитен факт бе, че домакините искаха да си спестят една нощувка и първоначално всички отбори трябваше да напуснат Косиерич на 26 май след приключване на състезанието. Но по настояване на Морфи Скарлатов от ССБ организаторите склониха за българите да се направи изключение и да прекарат нощта в хотела, намиращ се в центъра на града. Защото едно пътуване из сръбските планински пътища през нощта би било твърде изморително и дори опасно. Протичането на състезанието бе твърде семпло в организационен смисъл. Липсваше онази задушевна обстановка, която битуваше през изминалите години.

Пътуването както на отиване, така и на връщане за щастие мина без абсолютно никакви произшествия. Българският тим бе в състав: Веселин Кушнеренков, Христо Желязков, Николай Желязков, Николай Игнатов, Ивайло Въртов, Иван Янев — капитан и треньор Михаил Илиев. Делегацията се допълваше от малката Анита Димитрова, която се справи чудесно с функциите на асистент на отбора, а шофьор бе Валери Григоров.

И така само месец след блестящото представяне на Българския национален отбор на Европейското първенство по голбал, проведено се в турския курорт Анталия, където българите впечатлиха със своята сърцата игра, стигнаха до полуфиналите и заеха престижното четвърто място. Те показаха, че наистина са стигнали твърде задоволително ниво на своето развитие, но което по никой начин не е достатъчно, а трябва да се продължава все напред и нагоре.

Това състезание в Косиерич бе поредната градивна единица в българския голбал. Дано да дойде момент, когато всички голбални изяви ще бъдат планирани и ще придобият кохерентен характер. Разбира се всички, които обичат този спорт се надяват, че усилията, които се полагат водят към едно, а именно към просперитета на голбала у нас.

2.3.3. СЕДМИЦА НА РАВНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ В СПОРТА 2007 Г.

За първи път Столичната община поде инициатива за спортна седмица, чийто замисъл бе твърде близък до олимпийския — не е важно постижението, а участието. Друг момент бе участието в различните събития освен на хора с увреждания и на такива без увреждания. Дали случайно или не тази инициатива се осъществи през година първа на членството на страната ни в ЕС.

Повече от 400 души, от които половината спортисти с увреждания, взеха участие в спортната седмица. Тя се състоя от 30 септември до 07 октомври 2007 г. В седмицата на равните възможности желаещите да спортуват се състезаваха в десет дисциплини: голбал, шахмат, риболов, спортно катерене, футбол на малки врати, тенис на маса, лека атлетика, джудо, конна езда и крос. На най-успешно представилите се в състезанията Ирина Папанчева, зам.-кмет по социалните въпроси и представители на партньорите на седмицата връчиха 30 купи и 200 медала.

Седмицата на равните възможности в спорта показва, че хората с увреждания имат много способности и таланти и по нищо не отстъпват на останалите граждани на столицата и страната. Участниците показаха много ентузиазъм и спортен хъс и за пореден път доказаха, че в спорта няма граници.

Всички спонсори получиха грамоти и плакети от името на кмета на Столична община Бойко Борисов, с което им бе засвидетелствана благодарност за тяхната съпричастност и подкрепа към хората с увреждания.

НОСИ „Витоша“ бе партньор на Столична община в това широкомащабно мероприятие. Ангажираността на организацията бе най-вече в организирането на състезанието по голбал, но членове на „Витоша“ участваха както в шахмата, така също и в катеренето.

В турнира по голбал взеха участие 3 отбора — „Витоша“, „Успех“ — Варна, и Училището за деца с нарушено зрение в София. Естествено че за конкуренция на „Витоша“ не можеше и да се говори, но стана един хубав спортен празник. След приключване на

официалните срещи се проведоха още няколко, като отборите се размесиха и образуваха нови състави, които се забавляваха добре на голбалното игрище.

2.3.4 КЪМ ЧЕТВЪРТА РЕПУБЛИКАНСКА ТИТЛА ПО ГОЛБАЛ

На 12 и 13 октомври 2007 г., когато една част от отбора на НОСИ „Витоша“ представяше България в международния маратон по голбал в Бреда, Холандия, останалата част от отбора имаше за задача да защити името на „Витоша“ в състезанието в гр. Сливен.

Турнирът в гр. Сливен бе организиран от ССБ и финансиран от АХУ, като основната му цел бе да възстанови републиканското първенство, което бе прекъснато след 2004 г.

В 13:00 ч петък отборите бяха настанени в хотел „Сливен“, който се намира в центъра на града в близост до залата за състезанието по голбал.

Предвидено бе турнирът да започне по програма в 14:30 ч, но поради лоша организация стартира около 15:30 ч. От ССБ бяха оставили всичко организационно да се извърши от главния съдия. Главен съдия на турнира бе Мария Желязкова, която очевидно не бе подготвена да ръководи състезанието.

Истината е, че ССБ се обърна с молба към „Витоша“ да покани част от съдийския състав за турнира, но по никой начин организацията не се е задължавала да поеме администрирането му.

Първият мач, освен че започна с голямо закъснение, започна единствено с главен съдия, един съдия който отчита резултатите и съдия, който отчита головете. Това бе пример как не трябва да се организират състезания. Съдиите се държаха през цялото време много неадекватно, с което показаха своя „професионализъм“. В резултат на всичко това играта на спортистите бе затруднена. На мача на „Витоша“ с учениците от УДНЗ гр. Варна, поредица от множество съдийски грешки и отсъдени 4 съмнителни дузпи станаха причина отборът на „Витоша“ да изгуби мача срещу учениците с един гол разлика. Въпреки грешките на съдиите, отборът на „Витоша“ успя да запази добрия дух и спортменско поведение и разби с голяма преднина останалите отбори. По този начин „Витоша“ стана отново шампион на България. На второ място се класира отборът на ветераните от РСО — София и на трето място — УДНЗ — Варна. „Успех“ — Варна, зае четвърта позиция — очевидно му липсваше успеха!

В отбора на „Витоша“ се състезаваше и момиче. Това показва, че няма пречки за тези, които имат спортен хъс.

Така „Витоша“ вече стана четирикратен републикански шампион.

2.3.5. ФУРОР В ХОЛАНДИЯ

На 13 и 14 октомври 2007 г. в холандския град Бреда се проведе маратон по голбал. Маратонът представлява състезание, при което срещите се провеждат, както през деня, така и през нощта. В западните държави състезания от този род са популярни и се провеждат регулярно. Основната цел, която се преследва с подобна крайно изтощителна процедура е да се провери физическото и психическото състояние на голбалистите.

Поканата за този маратон българите получиха от своите холандски колеги на Европейското първенство по голбал, провело се в края на април 2007 г. в турския курорт Анталия. Именно там българите изненадаха мнозина, достигайки до полуфиналите на Евро'2007. Явно впечатлени от играта на националите, „лалетата“ изразиха надежда, че тяхната покана ще бъде уважена.

Разбира се, това бе голямо предизвикателство за българите, защото най-западната точка на Стария континент, до която бяха стигнали, бе Венеция. Перипетиите бяха много. Едва десетина дни преди заминаването окончателно отпаднаха всички трудности по участието на студентския отбор на „Витоша“ — Софийски университет, в голбалния маратон.

За това участие съществен принос имат националният авиопревозвач „България Ер“, който направи изключително голяма отстъпка от цената на самолетните билети. И така договорената цена бе поета от Съюза на слепите в България. Но това не бе всичко от страна на ССБ. Съюзът пое и разходите по пътуването с влак на отбора от Амстердам до Бреда. Българската параолимпийска асоциация също даде своята подкрепа за маратона.

Благодарение на горещитираните благодетели българският отбор на 12 октомври рано сутринта с редовен полет на „България Ер“ излетя от аерогара София с дестинация Амстердам.

На летището в Амстердам българите бяха посрещнати от своя приятел и голбален деятел Роберт Харт. Именно г-н Харт през лятото на 2006 г. дойде в България, за да обучи първите български съдии по голбал. Той оказа неоценима подкрепа на момчетата като ги придружи

от Амстердам до Бреда. По време на самия голбален маратон Роберт Харт бе консултант на отбора като помагаше с каквото може. Даваше информация за съперниците, посочваше грешките в играта на „Витоша“, съветваше какво и как трябва да се промени в играта, за да стане тя по-продуктивна и т. н.

Организаторите бяха създали добри условия за провеждането на маратона. Той се състоя в голям спортен център, където имаше две зали, в които се играеше голбал. В трета зала домакините поставиха 50 походни легла за желаещите спортисти в паузите на срещите да дремнат по някоя минута. Българите бяха снабдени със спални чували, които изиграха своята роля, тъй като маратонската нощ не бе особено топла.

Самият маратон започна на 13 октомври в 12:00 ч. Общият брой на участниците бе 16 отбора. Това наложи и схемата, която бяха избрали домакините. Най-напред се проведе блиц или флеш турнир, който се отличаваше със съкратено време и сгъстени срещи. Той се проведе в три групи, като първите два отбора от всяка група се класираха директно за Джаянт или големия турнир, а последните отбори се класираха за Мастър турнира. Тъй като бяха три групи, а двата турнира трябваше да имат по осем отбора, осмицата на елитния турнир се допълни с два от най-добрите трети отбори.

Отборът на „Витоша“ изигра в групата 4 срещи, като постигна 3 победи и едно равенство. Българите започнаха с победа срещу английския „Лондон Спорт“ с 7:0. Мачът се игра от 12:00 ч на 13 октомври. Вторият двубой бе от 13:00 ч срещу словашкия „Дубница“. Отново „Витоша“ надделя категорично с резултат 7:1. Третата среща бе фактически срещу националния отбор на домакините, който в маратона се подвизаваше под името „Херенселектие“. Мачът бе изключително напрегнат, през първото полувреме се оформи и крайният резултат, най-напред „лалетата“ поведоха с 1:0, а след това българите изравниха. И през цялото второ полувреме не можаха холандци и българи да се пробият. Така за трети пореден мач тези два отбора не успяха да се победят. Първите две ремита, но като национални гарнитурни, те направиха на европейското първенство в Турция. Последният двубой от ускорения турнир бе срещу „Ксиникс Ревивъл“, който започна в 16:00 ч и, който Витоша спечели, без кой знае какви трудности с резултат 3:0.

След повече от успешната игра закономерно българите заеха първото място в групата, което директно ги изпрати в елитния турнир. Там схемата също бе всеки срещу всеки. „Витоша“ имаше 7 двубоя, като по-голямата част от срещите се изиграха през нощта на 13 срещу 14 октомври. До Джаянт турнира достигнаха отбори от Англия, Холандия, Унгария, Белгия и Чехия. На пръв поглед самото класиране на българите за този турнир бе голям успех, но момчетата играеха мач за мач и не ги интересуваше какво ще се случи след маратона и какво ще бъде класирането. Техният стремеж бе всеки мач да доказват с играта си, че заслужават мястото си сред тези отбори. Елитният турнир за българите отново протече над очакванията на всички. Първият мач на българите бе срещу холандския дамски отбор „Вендене“. Мачът започна в 21:00 ч, дамите имаха превъзходна защита и коварно нападение. Но българите се проявиха като джентълмени и след като си осигуриха комфортната преднина от 3:0 не се напъваха да вкарват повече голове.

От 23.40 ч започна срещата на „Витоша“ с белгийския „Васланд“. През първото полувреме белгийците успяха да пробият на два пъти отбраната на българите, а витошките момчета успяха само веднъж да пропукаат защитата на противника. През цялото второ полувреме българите яростно атакуваха, но за огромно съжаление не успяха да се доберат до равенството. Определено в този мач липсата на български шанс и засилената доза белгийски късмет попречи на отбора ни да вземе минимум точка.

В 01:00 ч на 14 октомври българите се изправиха отново срещу британците от „Лондон Спорт“. Отново студентите не дадоха шанс на лондончани, побеждавайки ги категорично с резултат 6:2.

След това отново трябваше да се играе срещу националната гарнитура на „ниската земя“, която в маратона имаше клубна принадлежност, както впрочем и „Витоша“. Двубоят започна в 03.40 и след 3-те поредни равенства, „лалетата“ претърпяха пълно фиаско. Българите ги разгромиха безапелационно с категоричното 8:1.

След този мач българите имаха по-продължителна пауза. Следващата среща започна в 07:40 и бе срещу „Нордзее“. Двубоят бе изключително напрегнат и резултатен. В крайна сметка българите надделяха с резултат 8:6.

Предпоследната среща бе срещу изключително силния тим на ВДСЕ — Будапеща от Унгария. Двубоят започна в 09:00 ч и бе твърде оспорван, резултатът дълго се запази равен, но в крайна сметка българите отново надскочиха себе си и победиха маджарите с 4:2.

Последният мач бе срещу националите от Чехия и започна в 13:00 ч на 14 октомври, т.е. 25 часа след началото на маратона. Българите бяха вече крайно изтощени, но имаха да си връщат именно на чехите, които през 2005 и 2006 г. грабнаха купата на България. Но умората на момчетата, а и класата на съперника не позволиха българите да доведат до успешен край намеренията си за реванш. Чехите спечелиха с резултат 7:2.

И така българите за 26 часа изиграха 11 срещи, от които направиха 2 загуби, 1 равенство и 8 победи.

Тези резултати позволиха на българския отбор да заеме смятаното за утопия и дори не мечтано от по-рано престижно второ място.

Никой не е подозирал, че именно българите ще станат вицешампиони на този голбален маратон, включително и самите момчета.

Друга голяма радост за България бе обявяването като втори голмайстор на турнира на лявото крило на „Витоша“ Николай Минчев Желязков — Парата.

Българският титулярен отбор се състоеше от следните голбалисти: Веселин Кушнеренков, Иван Янев — капитан и Николай Желязков. Отборът се допълваше от Пламен Буров и Христо Желязков. Треньор на българите бе Илия Попов, а негов помощник, преводач и асистент — Михаил Илиев.

Тройката на маратона придоби следния вид:

1. Чехия
2. България („Витоша“)
3. Будапеща.

Тройката бе окупирана от страни от бившия соцлагер, които вече спокойно могат да се мерят със своите западни колеги. И ако за чехи и унгарци може да се каже, че вече са почти развити и добре устроени страни, то за България ще трябва за съжаление да се изчака с подобна дефиниция.

Излишно е да се подчертава, че от всички присъстващи българите бяха с най-скромни икономически възможности, но въпреки всичко успяха да представят страната по един наистина великолепен начин. „Витоша“ накара всички да заговорят за българския голбал с респект и уважение. Не малко отбори проявиха интерес към родния голбал. Това само може да радва хората, работещи у нас за просперитета на този спорт.

На 15 октомври българските голбалисти се прибраха в родината отново с редовен полет на националния авиопревозвач „България Ер“.

Няма как в подобни мигове човек да остане равнодушен, па бил той и не тясно свързан с развитието на голбала у нас. Подобни успехи за огромно съжаление са твърде редки, най-вече поради ограничените възможности на страната. Затова, когато ги има, трябва всички да им се радват, защото кой знае колко време ще трябва да мине, за да дойде нов успех от подобен ранг.

На холандския фурор му бе дадена голяма гласност. В интернет се появиха множество материали, отнасящи се до успеха на българските момчета. Голяма и безспорна заслуга за голбалната интернет експанзия имат Веселка Василева, Диана Тодорова и очарователната Ива Тодорова. На тях и на всички, които се постараха да разгласят хубавата новина, отборът изказва своето признание.

2.3.6. КОНФЕРЕНЦИЯ НА IBSA ЕВРОПА В ЛАРНАКА

От 30 ноември до 2 декември в Ларнака — Кипър, се проведе конференция на страните членки в IBSA от Стария континент. Една от основните цели бе да се направи анализ на спортната ситуация в Европа. Друга цел бе да се представи новият комитет на организацията, който ще отговаря за Евроспорта. Безспорно новото ръководство дава сериозна заявка за широкомащабна и ползотворна дейност. Новият председател Нил О'Донован буди доверие и респект. Основните надежди на България бяха насочени към разчупване на консерватизма на организацията, към ликвидиране на нейния елитарен характер, който към този момент е очевиден, т.е. не трябва единствено големите и богати страни да имат цялостен достъп до информацията на IBSA, а да се даде шанс и подкрепа и на по-малките и икономически не толкова силни страни. България има сериозно лоби в новото ръководство на комитета, тъй като Роберт Харт, който нееднократно доказва, че е голям приятел на страната, заема длъжността спортен директор. Комитетът се допълва от следните лица: д-р Аксел Болсингер, Джилиан Паркър, Джани Хамършой, Мишел Бърдезин, Борис Самуелсън. Домакин на конференцията бе Христинис Николаидис, председател на Кипърския съюз на зрителино затруднените. Конференцията се проведе в луксозния хотел Лордос, в Ларнака. България се представляваше от делегация от НОСИ „Витоша“, в състав: Даниела Димитрова и Иван Янев, участници, а Виктория Димитрова и Михаил Илиев бяха в качеството си на асистенти.

Заслуга за това участие има националният авиопревозвач „България Ер“, който предостави преференциални цени на самолетните билети и Българската параолимпийска асоциация.

Присъстваха над 20 европейски страни, сред които: Русия, Украйна, Австрия, Израел, Германия, Сърбия, Гърция, Дания, Швеция и др.

Водачът на българската делегация д-р Янев постави един твърде неприятен за IBSA въпрос. А именно — „Защо голбалистите подлежат на медицинско класифициране?“ Въпросът е породен от това, че и при

тях са приети 3-те основни групи на зрително увреждане: Б1 — нулево зрение, Б2 — слабо зрение, Б3 — по-силно зрение, а тези, които според медиците на световната организация виждат повече и от Б3, просто се игнорират от спортна дейност. Това е абсолютно погрешно и дано да го разберат ръководителите на IBSA. Що се отнася до голбала и другите спортове с маски, направо е смешно това класифициране. Тъкмо наопаки, политиката на тази организация би трябвало да бъде в посока разширяване спектъра от участници в подобни спортове, тъй като, слагайки тъмните маски на очите си, всички стават с равен шанс. Д-р Болсингер се опита да убеди българите по твърде неубедителен начин, че тази политика е правилна. Но подобен тип консервативни мнения не водят до по-добрия статус на спорта сред зрително затруднените хора по света. Тази българска позиция трябва да се отстоява и да се търсят и други страни съпричастни с идеята, за да се достигне до едно положително решение на този абсурд.

2.3.7. КОЛЕДЕН ОТВОРЕН ТУРНИР ЗА КУПАТА НА БЪЛГАРИЯ ПО ГОЛБАЛ

На 8 и 9 декември в баскетболната зала на стадион „Българска армия“ се проведе Коледният отворен турнир за купата на България по голбал.

Наложилото се интернационално състезание от 2002 г., носещо етикета турнир за купата на България от 2005 г., отново бе най-елитното голбално събитие на родна земя. В Борисовата градина си дадоха среща 8 отбора от Европа. Имаше отбори от Белгия, Холандия, Сърбия, Гърция, Румъния и 3 отбора от България — „Успех“, Варна, София и „Витоша“ — Софийски университет.

Игра се по груповата схема, т.е. в началото се съставиха 2 групи от по 4 отбора. Първите 2 отбора продължаваха за полуфиналите, а отпадналите за разпределение на местата от 5 до 8.

В група А бяха следните тимове:

- „Витоша“ — Софийски университет.
- „Хаселт“ — Белгия.
- „Омирос“ — Гърция.
- „Ирис“ — Сърбия.

В група Б:

- „Успех“ — Варна;
- Холандия.
- София.
- Румъния.

До полуфиналите се добраха отборите на „Витоша“ — Софийски университет, който трябваше да се изправи срещу втория от група Б, а това бе варненският отбор „Успех“. Втората полуфинална двойка оформиха отборите на Белгия и Холандия.

Така момчетата на „Витоша“, след като бяха категорично победили всички свои опоненти в групата, се изправиха срещу отбора на Варна, който всъщност е твърде корав, но преодолим състав. Лоша шега можеше да им изиграе евентуалното ненавременно подценяване на отбора от черноморската ни столица. Но за щастие на студентите не се стигна дотам и варненци бяха буквално разбити с резултат 10:0.

Другият полуфинал бе далеч по-оспорван, но в крайна сметка отборът на Белгия успя да победи и да се класира за финала, където отборът на „Витоша“ вече чакаше своя съперник.

Така приключи първият състезателен ден. На 9 декември трябваше да се извърши директното разпределение на местата. Естествено вторият ден започна с двубоя за 7-мо място, в който взеха участие отборите на Гърция и София. София бе дублиращият отбор на „Витоша“ и в него взеха участие момчетата, които по-рядко успяват да поиграят при титулярите. Този отбор в предварителната група регистрира 2 загуби — от „Успех“, Варна и Холандия. Направи равенство с отбора на Румъния, изигра един хубав мач и в крайна сметка победи гърците, които заеха не особено престижното последно място.

За 5 място играха отборите на Сърбия и Румъния. Румънците успяха да надделеят над западните български съседи и заеха 5-то място.

Малкият финал се състоя между загубилите полуфиналите, а това бяха отборите на Холандия и „Успех“, Варна. За голямо съжаление варненци не успяха да дадат почти никакъв отпор на „лалетата“ и закономерно заеха 4 място. С бронза се окичиха холандците.

Големият финал бе между „Витоша“ — Софийски университет, и „Хаселт“, Белгия. Сега българите имаха шанса да оставят купата на страната там, където ѝ е мястото, а именно в нейната родина. Мачът започна повече от нервно за студентите, които още с първия удар поведоха в резултата, но след това допуснаха обрат. Това бе и най-критичният момент. Българите не трябваше да се предават психически, защото можеха не само да загубят, но да загубят с разлика. След като успяха да се окуражат и да се вдигнат на щурм, до края на полувремето, освен че изравниха, успяха да натрупат и комфортна преднина от цели 3 гола.

Второто полувреме започна с яростни атаки от белгийска страна, но за щастие българите успяха да реагират адекватно и не се пропукаха. Постепенно момчетата от „Витоша“ наложиха своята тотална хегемония и в крайна сметка разгромиха Белгия с резултат 13:6.

За първи път българите печелеха купата на България. Това досега на два пъти направи Чехия, а „Витоша“ зае два пъти 3-то място. Финалът бе заснет от спортната телевизия „Ринг тв“, която го излъчва регулярно. По този начин ще се популяризира още повече този интересен, динамичен и дори екстремен спорт.

На официалната заключителна церемония по награждаването присъстваха много приятели и поддръжници на българския голбал. Сред тях се открояваха имената на Вальо Михов — президент на Професионалната футболна лига, Илия Лалов — председател на Българската параолимпийска асоциация, Петко Горанов — директор на поделение „Социално битово обслужване“ към СУ „Св. Климент Охридски“, д-р Диана Инджова — директор на Център за психологически изследвания, Дона Стайгър — американска активистка в сферата на хората с увреждания, Зоя Колева — представител на Съюза на слепите в България и др.

Купата на страната връчи лично Вальо Михов.

Всички участници в турнира получиха паметни медали и рекламни фланелки. Също бяха раздадени множество значки, рекламни ключодържатели, флагчета, плакети и много предметни награди.

Състезанието бе отразено от Нова телевизия, Канал 3, „Ринг тв“, БТА, Фолк радио „Наздраве“ и др.

Генерален спонсор на мероприятиято бе Постоянната комисия за децата, младежта, спорта и туризма към Столичен общински съвет. Основни спомоществователи бяха: Съюзът на слепите в България, Българската параолимпийска асоциация, СУ „Св. Климент Охридски“, Професионалната футболна лига. Проявата подкрепиха още сладкарници „Неделя“, Овергаз, Австрийски авиолинии, Кока-кола, 55 СОУ „Петко Каравелов“, Националното читалище на слепите „Луи Брайл“, хотел „Амбасадор“. В залата имаше и транспарант на националния превозвач „България Ер“. Тази компания спомогна за участието на българските момчета от „Витоша“ в голбалния маратон в средата на октомври, 2007 г. в Бреда, Холандия. Именно на този маратон българите успяха да пожънат големи успехи. Проява от ранга на турнира за купата на страната дава възможност на голбалния отбор да се отблагодари на всички свои подкрепители през годината, защото именно в дните на турнира се пуска информация под формата на

плакати, брошури и пр. за хората и организациите, съпричастни към този спорт.

В дните на турнира отново до организаторите от „Витоша“ бе приятелят на българския голбал Роберт Харт от Холандия. Той отново дойде в България да подкрепи усилията на всички, които желаят просперитета на този спорт, както това го направи през лятото на 2006 г. и през ноември 2007 г. Роберт Харт бе главният координатор на съдиите и водеше цялото голбално деловодство по отношение на съдийството и развоя на мачовете. Главни съдии бяха спортните педагози от двете училища за деца с нарушено зрение в София и Варна, но имаше и такива, които са приятели на университетския отбор и помагат, когато имат тази възможност.

Ето и имената на тези, които извоюваха ценния трофей и със сигурност повдигнаха голбалния рейтинг на страната:

1. Веселин Кушнеренков.

2. Доброслав Илиев.

3. Иван Янев.

4. Николай Желязков.

Треньор — Илия Попов.

Рехабилитатор — Михаил Илиев.

Отборът на София, който се нареди на 7-то място, всъщност е дублиращият отбор на „Витоша“. В него взеха участие както резервите на топ състава, така също и ученици от УДНЗ „Луи Брайл“, София и един от най-добрите български голбалисти от най-близкото минало Николай Кацаров, който за съжаление на българския голбал се оттегли от активна състезателна дейност. Ето и имената на останалите момчета от тима на София: Александър Спасов, Ивайло Вътов, Николай Игнатов и Христо Желязков — голямата Пара.

Главни съдии бяха: Ресмие Ибрахимова, Калоян Христов, Искра Улянова, Дейвис Видолов, Людмила Атанасова, Павел Кушнеренков и Сюзън Мантон от Великобритания. На съдийската маса се трудеха Недялка Илиева, Росица Симеонова и Снежанка Латева. Край медицинската маса за поставяне на лепенките за очи бяха неуморните Виктория Димитрова, Румяна Янева и Стефка Василева. В ролята на голджарджове бяха Пламен Буров, Любомир Василев, Митко Ангелов, Анита Димитрова и Иван Соколов. Преводач на събитието бе Мария Попова.

Това бе един чудесен завършек за най-успешната година за българския голбал след 1989 г. На всички стана ясно, че българският голбал върви в правилната посока, но се нуждае от перманентно субсидиране, а не от спорадично такова, каквото е в момента.

Отборът на „Витоша“ — Софийски университет, след успеха бе номиниран и награден от фондация „Български спорт“ на 18 декември, 2007 г., на официална церемония. Това е голямо признание за всички, които подкрепят родния голбал.

2.3.8. ХОЛАНДСКИЯТ КОЗ

Роберт Харт е приятел на голбала в България. Той вече неколkokратно доказва, че българите могат за всичко да разчитат на него. Както за съвети, така също и за реални действия.

За първи път българските момчета срещнаха г-н Харт на турнира във Венеция през ноември 2005 г. Той тогава бе в качеството си на главен съдия на състезанието, а също помагаше и за по-добрата организация на домакините. Още тогава Роберт направи дълбоко впечатление на момчетата от „Витоша“ — Софийски университет, защото с готовност отговаряше пространно на многобройните въпроси, които му поставяха жадните за голбална информация състезатели. Той изяви желание да дойде в България и безвъзмездно да обучи родни рефери, които да могат да съдийстват на национално ниво. Това първо по рода си явление у нас се случи в средата на юли 2006 г. Тогава Роберт Харт обучи първите български съдии, които бяха на ниво за национални първенства. Изпитът бе както теоретичен — попълване на тест, така и практически, който се проведе на Отворения турнир по голбал за купата на България. За огромно щастие повечето от участниците покриха норматива за национален съдия.

Роберт Харт твърде много помага на този спорт и постоянно осведомява българските си приятели за новостите в голбала. През октомври 2007 г. отборът на „Витоша“ — Софийски университет, бе на маратон по голбал, който се състоя в гр. Бреда, Холандия. За първи път отбора отиваше в тази страна, а усложненията идваха от факта, че трябваше от Амстердам да се вземе влак до Бреда. И така г-н Харт, като узна, че „Витоша“ ще участва на маратона, най-напред много се зарадва, а след това обеща, че ще направи всичко по своите сили да улесни българите. Той действително изпълни своето обещание и чакаше на летището Шипхол в Амстердам своите приятели. ЖП гарата се намира в района на аерогарата, което допринесе за лесното придвижване на всички. Но голбалистите вече се чувствуваха сигурни и не се притесняваха, че могат да се загубят. Г-н Харт успя дори да закупи половината билети с намаление, което за българите си беше от значение. Роберт изпроводи до хотела отбора и едва тогава се зае с

организаторските си функции, които му бяха възложили. По време на самия маратон Роберт бе консултант на българския тим и го информираше за съперниците, а също даваше и съвети на българите как да постигнат по-продуктивна и качествена игра. В маратона участваха общо 16 отбора от Великобритания, Чехия, Белгия, Унгария, Словакия, Холандия. За 26 часа Българите изиграха 11 двубоя, от които загубиха 2, направиха 1 равенство и спечелиха 8 срещи. Това великолепно представяне на българите заслужено ги изпрати на вицешампионското място.

Роберт Харт продължи и след това състезание да помага на родния голбал. От 15 до 18 ноември 2007 г. се проведе семинар за съдии и треньори. Семинарът бе администриран от Българската параолимпийска асоциация, а мястото на неговото провеждане бе Националната спортна академия. Реферският модул отново се водеше от г-н Харт, който имаше за задача да обучи родните съдии до първото съдийско ниво на IBSA, което автоматично ги снабдяваше със сертификат. Може би не толкова автоматично, защото този сертификат струва 25 долара и човек може да се сдобие с него, ако е издържал успешно, както теста, така също и практическия изпит. В модула взеха участие общо 9 души, повечето бяха участниците от семинара през 2006 г., но имаше и 2 нови попълнения, които дадоха сериозна заявка за качествени съдии. Всички участници успяха да преодолеят двойния изпит и остава да си заплатят сертификатите, за да станат лицензирани IBSA-рефери. Партньор на семинара бе отборът на „Витоша“ — Софийски университет, който помагаше за практическата и техническа част на обучението.

По същото време се проведе и модул за обучение на треньори по голбал. Такова нещо се правеше за първи път у нас. В началото на обучението се бяха записали 55 души, но в неговия край останаха с 10 по-малко, което е голям успех. Но истински успех може да се нарече, ако някой от тези студенти от НСА се задълбочи повече в тази игра и реши да се отдаде на нея. Водещ на треньорския модул бе Дина Мурдие от Великобритания, която направи отлично впечатление със своята работа.

Роберт Харт оказва значителна подкрепа и на Коледния отворен турнир за купата на България. Той изготви както схемата на състезанието, така също и всички документи, отнасящи се до него.

Цялата отговорност по координиране на съдийството и провеждане на срещите се падна нему. Той се оказа безценен сътрудник в един наистина изпълнен с напрежение момент. Холандският специалист ръководеше авторитетно българските съдии и не им позволяваше никакви волности. Той бе донесъл своите лични мобилни компютър и принтер, за да може своевременно да изготвя таблици и да описва резултатите от мачовете.

Положителното за родния голбал е, че той вече има приятели освен на Балканите и значително по-на запад. Преди напр. 5 години Витоша единствено мечтаеше за подобна комуникация с развитите страни, които практикуват този спорт. Тогава развитите в голбално отношение страни се отнасяха с пренебрежение спрямо всички опити на българите да се сближат с някои силни отбори. Сега конюнктурата е коренно различна. „Витоша“ вече е желан и търсен партньор за различни състезания, семинари, обучения, конференции и т.н.

Но трябва да се заложи на сигурността на този спорт, т.е. да се осигури минимум годишен бюджет, който да позволява спокойна работа както на играчите, така също и на треньорите. Към този момент подобна сигурност е химера.

Но посоката е правилна и рано или късно спортът ще бъде подплатен с достатъчно ресурси.

Към момента единственото сигурно е, че българският голбал разполага със солиден коз в лицето на Роберт Харт, който е успешен български информационен проводник за новите тенденции в този вид спорт.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

НАДЕЖДИ ЗА СТАБИЛИТЕТ

2.4.1. ПРЕЗЕНТАЦИЯ НА ФИЛМИ ЗА СТАТУСА НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ У НАС

На 14 март 2007 г., от 18:00 ч в зала „Алеко“ на хотел „Хилтън“, се състоя тържествена церемония, на която бе представена филмовата продукция, станала възможна с подкрепата на Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“. Между 2003 г. и 2006 г. бяха заснети 14 филма, засягащи статуквото на хората с увреждания в България. Тези филми бяха излъчени по БНТ и др. телевизионни канали, което допринесе неимоверно много за повишаване на обществената информираност по проблемите на хората в неравностойно положение. Присъстваха членове на „Витоша“ и приятели на организацията.

Събитието бе уважено от немалко видни личности, сред които: Нина Тодорова — ръководител на кабинета на Николай Василев — министър на държавната администрация и административната реформа, Пънар Мершан — международен експерт, Анели Чобанова, която отговаря за защитата на хората с увреждания в Комисията за защита от дискриминация, д-р Диана Инджова — директор на Центъра за психологически изследвания, Зора Генчева — представител на Комисията за защита от дискриминация, отговаряща за образованието, Ива Димитрова — продуцент на филмите. Димитрова е представител на българските медии, излъчвали тези материали.

Горещираните личности поднесоха своите приветствия към организацията и пожелаха все така устремно да работи за интеграцията на хората с увреждания у нас. Голямата заслуга на „Витоша“ за тези филми се състои в това, че организацията стана проекто-носител и се съгласи да окаже подкрепа на тази голяма медийна кампания. Вярно е, че някой би казал, че това е незначителна подкрепа, но не е така, защото подобен грандиозен проект не би могъл

да се спечели от всяка организация, а само от такава, която разполага с добро име и реална дейност в областта на хората с увреждания.

Пънар Мершан връчи награда на ръководителя на „Витоша“ д-р Иван Янев, за усилията на организацията, които бяха положени за реализирането на тази значима по своя характер филмова продукция. Безспорно тази награда дойде като знак, че нещата вървят в правилното русло. Сега наградата стои на видно място в офиса на организацията, където ѝ е мястото.

2.4.2 НОВИ ПОЗИЦИИ ЗА ПАРАОЛИМПИЙСКОТО ДВИЖЕНИЕ

На 17 май 2007 г., в сградата на Държавната агенция за младежта и спорта се учреди нова неправителствена организация — Български младежки спортен съюз (БМСС). Инициаторите на този нов съюз бяха поканили на учредителното събрание представители от максимален брой федерации, спортни клубове, спортни училища и др. Тяхната идея е спортът отново да стане достъпен за всички, които имат желание и възможност да го упражняват, било за здраве, било за високи спортни резултати. Председател на БМСС стана една от емблемите на българския спорт — Евгения Раданова, която е изключителен професионалист и човек. Хората в неравностойно положение също се сдобиха със сериозно лоби в новата младежка организация, тъй като председателят на „Витоша“ д-р Янев бе избран за член на Управителния съвет на БМСС. Иван Янев бе излъчен като представител от БПА и неговата задача е да работи за развитието на спорта сред хората с увреждания. Основна цел на младежкия съюз е усвояването на европейските субсидии, предназначени за спорта сред младите хора. Но разбира се, че на готово никой нищо не дава и ще трябва доста усърдна работа, която в крайна сметка всички се надяват, че ще роди добра реколта.

2.4.3. СЪТРУДНИЧЕСТВО С КИПЪР

Отношенията между „Витоша“ и Кипърския съюз на зрително затруднените се развиха в положителна насока, което само можеше да радва българите. За тази благоприятна посока допринесоха както двете посещения на ръководството на организацията в Кипър през 2006 г. така и срещите с кипърския председател на Съюза Христакис Николаидис, който е сравнително млад човек, а за председател на казионна организация си е направо юноша. Христакис е човек на възраст под 50 години, а обикновено в съюзите на зрително затруднените хора в Европа, а дори и в световен мащаб, са хора на по 50–60, че и повече години. Това е човек със съвременно мислене и свежи идеи. Българите предложиха някои допирни точки, които да послужат за партньорство между двете страни. Като най-атрактивна идея за кипърската страна се оказа българите да обучат кипърски незрящи на релаксиращ масаж. Тези две посещения допринесоха за проведението на въвеждащ курс по класически релаксиращ масаж. Той се състоя в кипърската столица Никозия от 18 до 22 май 2007 г.

През януари 2006 г. делегация от НОСИ „Витоша“ бе поканена от Съюза на слепите в Кипър с цел да се обсъдят идеи и проекти за сътрудничество между двете организации, целящо подобряването на качеството на живот на незрящите в Кипър и България.

От страна на НОСИ „Витоша“ имаше няколко предложения за сътрудничество, но на идеята за въвеждащ курс по класически масаж с български практикуващи масажисти бе даден приоритет, тъй като в Кипър професията масажист не е разпространена и практикувана от незрящи.

През март 2006 г. Мария Киряку се свърза с НОСИ „Витоша“ и предложи да работи за осъществяването на този проект от кипърска страна през следващата 2007 г.

От страна на НОСИ „Витоша“ проектът бе ръководен от Даниела Димитрова. Трима незрящи практикуващи масажисти, които са членове на НОСИ „Витоша“ бяха поканени да проведат курса. Това са Михаил Илиев, Веселин Кушнеренков, Бисер Авджиев. Именно Бисер Авджиев е един от най-ярките примери за интегрирал се човек, който

има зрително увреждане. Той е дългогодишен масажист на един от футболните грандове на България — ПФК ЦСКА. Неговите опит и рутина са безспорни и само може да се желае все по-голяма трудова интеграция на всички хора с увреждания. Защото водещият мотив трябва да бъде дали човекът е професионалист, а дали има увреждане е по-скоро ирелевантен въпрос, ако това разбира се, не му пречи на работата.

Бяха проведени 4 предварителни работни срещи на екипа, който трябваше да проведе курса в Кипър:

Март 2007 г.:

- запознаване провеждащите курса с проекта от Даниела Димитрова;
- изготвяне на 3-дневна програма;
- подбор на теоретичен материал и похвати;
- изготвяне на условията за провеждане на курса.

Май 2007 г.:

- проведени 3 работни срещи, с цел да се отработят теоретичните и практическите сесии.

Курсът се състоя на 19, 20, 21.05.2007 г. в училището за незрящи в Никозия.

Мария Киряку бе подготвила материалната база, включваща:

- 3 кушетки;
- чаршафи;
- масажно масло;
- хигиенни материали;
- CD player;
- храна за всички участващи;
- хотел за делегацията от НОСИ „Витоша“;
- назначен преводач от български на гръцки.

Също така Мария Киряку бе подбрала 9 мотивирани младежи — 6 момичета и 3 момчета — търсеци работа.

Всеки ден от курса съдържаха 4 сесии — 1 теория и 3 практически. Всеки от учителите имаше по 3-ма курсисти, на които да покаже похватите, да предаде умения и знания. Участниците в малки групи се въртяха, така че да има винаги упражняващи се върху

някои. Накрая на третия ден бе проведен практически изпит върху преподадените похвати и бяха раздадени сертификати.

От страна на участниците в курса бе дадена много висока оценка. Също така бе възникнал интерес за по-сетнешно образование, което да продължи в медицинските колежи в Кипър, които биха могли в бъдеще да приемат незрящи студенти и да ги обучават по класически масаж, така както е в България.

От българска страна имаше удовлетвореност за извършената работа и мотивация за бъдещи курсове по класически релаксиращ масаж, а и за друг вид партньорство.

2.4.4. САЛСА ЗА НЕЗРЯЩИ

На 30 юни 2006 г. след кратки преговори с ръководството на НОСИ „Витоша“ Илиян Георгиев с помощта на още няколко инструктори по салса започнаха да тренират незрящи младежи. Сред помощниците на Илиян Георгиев бяха Огнян Рангелов, Мила и Боряна, от които най-дълго като инструктор остана Огнян Рангелов (до началото на декември 2006 г.). През ноември 2006 г. като инструкторка дойде Полина Лазарова.

След първоначалния интерес, когато танцуваха около 15 човека, на по-късен етап желаещите се саморедуцираха до 6–7 танцьори.

В началото тренировките започнаха в офиса на НОСИ „Витоша“, а по-късно те продължиха в читалнята на блок 52, вх. А, ет. 6. с помощта на подсигурен от НОСИ „Витоша“ дисплейър.

През периода 30 юни 2006 г. — 30 юли 2007 г. групата по салса имаше няколко изяви:

1. На 15 октомври, по случай деня на белия бастун и честване на 5 години от създаването на НОСИ „Витоша“ — демонстрацията се състоя в бл. 52, вх. А, ет. 6, читалнята, където се отбеляза рожденият ден.

2. Демонстрация на 25 ноември в 55 СОУ. В нея се включи и професионален танцьор.

3. На 2 декември 2006 г. в Младежкия театър в концерт по случай деня на хората с увреждания (3 декември) 3 двойки в (Даниела Димитрова, Ели Кирилова-Кушнеренкова, Савка Кацарска, Георги Гергов, Доброслав Илиев и Илиян Георгиев) демонстрира руета и събраха овациите на цялата публика. На този концерт салса-групата на „Витоша“ излезе „рамо до рамо“ с „Жестим“, „Каризма“ и утвърдената певица Нелина. След концерта групата по салса получи флаш памети и присъства на коктейл във фойето на Младежкия театър, след което пое към планината Витоша. Танцьорите бяха облечени с черни панталони и черни ризи, а танцьорките с черни поли и червени блузи.

4. На 13 май 2007 г. групата по салса взе участие в международния салса фестивал „Фанта фиеста“, провел се от 10 до 13 май в зала Универсиада в София. Същият бе и квалификация за

световното първенство в Лас Вегас (по-късно през 2007 г.). В конкурсната вечер (на 13 май), взеха участие танцови състави от 14 страни, след което имаше и 2 специални изпълнения (на детската формация на Алфредо и на витошката група по салса). Те имаха честта да закрият фестивала. Още след представянето от водещите и Илиян Георгиев многобройната публика започна да аплодира младите незрящи салсисти.

През пролетта на 2007 година, Илиян Георгиев и Георги Гергов представиха групата по салса в предаването „Тези мънички минути“ с водещ Мира Попова по радио Алма матер и в предаване на запис по радио „Шумен“. По това време информация за групата излезе и в сайта за салса — <http://www.bgsalsa.info>. Там двамата инструктори Илиян Георгиев и Полина Лазарова дават интервюта за групата.

2.4.5 ЛЕТНИ АКТИВИ ЗА „ВИТОША“

На 3 юни шахматистите на „Витоша“ бяха гости на кюстендилския спортен клуб за зрително затруднени. Периодично двата клуба си разменят гостувания, чиято цел е шахматен обмен и редовното проверяване на нивото на шахматистите в двете организации. Срещата се проведе, като всеки трябваше да изиграе по две партии, съответно една с черни и една с бели фигури.

На първа дъска Стефан Гергов спечели 1,5 точки.

На втора дъска Николай Кацаров спечели 2 точки.

На трета дъска Георги Гергов остана с нулев точков актив.

На четвърта дъска Аглика Данова спечели 1 точка.

На пета дъска Шенол Осман спечели 2 точки.

Шахматният отбор от София надделя срещу кюстендилци с общ резултат 6,5 на 3,5 точки. Момчетата от „Витоша“ редовно провеждат шахматни тренировки, но нямат големи възможности за изява. Трябва да се търсят участия, на които да се тества на дело наученото на тренировките. Най-важното за шахмата за зрително затруднени у нас към този момент е възстановяването на републиканското първенство и неговото перманентно провеждане.

На 23 юни в Стара Загора „Лайънс клуб“ организира празник на спорта. Организаторите поискаха от ССБ на това събитие да бъде представен голбалът. Председателят на ССБ Долапчиев се обърна към ръководството на НОСИ „Витоша“, което обсъди въпроса и взе решение да се направи тази голбална презентация. Естествено отново се заложи на химерата, че евентуално някой ще подкрепи по-солидно този спорт. Причудливото на тази демонстрация беше, че се проведе на градския стадион в Стара Загора върху тартанова настилка на открито. Безспорно е, че и това събитие е една градивна частица в популяризирането на голбала. Но трябваше не малко момчета да инвестират своето свободно време, за да се надяват, че ще дойде ден, когато спортът най-сетне ще достигне едно задоволително ниво като финансиране. Демонстрацията се състоя в две полувремена от по пет минути всяко, а след нея се направи игра между членове на „Лайънс клуб“ и местния старозагорски отбор. Лайънсите не посмяха да се

изправят срещу мощните нападатели на „Витоша“ и с основание, защото те успяха да надделеят над местните голбалисти.

На 3 юли в предаването „Без граници“ — „Гражданската култура“, с водещ Цвета Шопова от 15:00 до 16:30 ч по радио „Христо Ботев“ участва председателят на „Витоша“ Янев, който презентира организацията и голбала като единствения колективен спорт, практикуващ се у нас.

В края на месец юли 2007 г. отново със съдействието на приятеля на „Витоша“ Петко Горанов офисът на организацията бе снабден с интернет-връзка. А само дни след това на 3 август, отново благодарение на Петко Горанов, „Ротари клуб“ дари 8 компютъра за нуждите на организацията.

От 1 до 18 август група от „Витоша“ посети младежки интернационален лагер, провел се в Париж, Франция и организиран от международната организация Views. На 30 юли ръководителят на българската група Даниела Димитрова заедно с един от участниците — Георги Гергов, пристигнаха в Париж. Тяхната задача бе да подготвят пристигането на основната част от групата.

Контактът с Views бе установен през есента на 2006 г., чрез една от доброволките на Views. Бяха разучени дейностите и възможностите за организационно партньорство.

През декември НОСИ „Витоша“ получи покана за участие в ежегодния летен младежки лагер за независимост, който бе планиран от Views за август 2007 г. в Париж, Франция. През януари кандидатстваха според поставените условия:

1. Георги Гергов
2. Румяна Димитрова
3. Боян Мичев, именно Боян след този проект, стана координатор на „Витоша“, за VIEWS

4. Полина Лазарова

Участниците, които желяеха да посетят лагера, трябваше да отговарят на следните условия:

- 1) да бъдат между 18 и 25-годишна възраст;
- 2) сносно да владеят английски език;
- 3) да имат желание за развитие на умения за независим живот.
- 4) в групата да има един зрящ участник, който да владее и френски език, за да асистира на другите.

Водещ на групата бе Даниела Димитрова, която координира българското участие и води 5 4-часови упражнения по разговорен английски.

Участниците в лагера практикуваха следните дейности:

- 1) ориентиране и мобилност;
- 2) ежедневни умения;
- 3) разговорен английски или разговорен френски;
- 4) скулптура;
- 5) мекраме;
- 6) танци;
- 7) спорт;
- 8) пиано;
- 9) готвене на национална вечеря;
- 10) чистене;
- 11) туризъм в Париж и неговите околности;

Организацията на младежкия лагер за независимост бе на сравнително добро ниво, но има пространство за подобряване.

Българското участие бе отлично и участниците си самофинансираха 30% от пътните разходи. Така също заплатиха и такса за участие. Останалите разходи бяха покрити от международната организация Views, която бе кандидатствала и получила финансиране от Програма „Младеж“ към ЕС.

Безспорно тази нова за организацията дейност доближи „Витоша“ по-осезаемо до проблемите на младите хора, които не се отнасят за спорта. Изключително важен е въпросът за независимостта на всеки зрително затруднен. Всеки един би следвало да се стреми към получаване на толкова практични умения, колкото са му нужни, за едно елементарно битово обслужване. Вярно е, че не са рядкост родителите, които превръщат своите деца с увреждания в тотални инвалиди, като не им позволяват да се грижат сами за себе си, а изцяло и доброволно поемат функциите на обикновен слуга. Тази „родителска грижа“ е пагубна за развитието на личността в бъдеще. Защото няма как да не се признае, че един зрително затруднен човек, ако не се научи сам да се грижи за себе си, е изключено да се търсят от него някакви спортни, трудови или други постижения. Именно подобен тип мероприятия са твърде полезни и способстват за социализирането на хора, които са свикнали все някой да ги обгрижва, без да си дават

сметка за това, че едно от най-сладките неща на този свят е независимостта.

Именно умения за независимост и информираност имаха за цел започналите регулярни дамски срещи в организационния офис. Дамските сбирки започнаха малко след летния сезон, те се водеха от Румяна Янева, чиито амбиции стигаха дотам да спомогне на млади незрящи жени, да придобият достатъчно самочувствие и умения, сами да започнат да се справят с предизвикателствата пред тях. Друго полезно, което се случваше в този дамски кръг е обученията по мобилност, които отново инициаторката провеждаше по столичните улици, със своите обучаеми. Разбира се, че при продължителен интерес тази изключително социална дейност трябва да продължи и да получи безусловно подкрепата на ръководството и да се търсят условия за диверсификацията ѝ.

2.4.6. ВОАЯЖ ДО КОСИЕРИЧ

На 14 и 15 септември в гр. Косиерич — Сърбия, се проведе традиционният шахматен турнир, който принципно се провежда на изключително високо ниво като качество на участниците. Но за огромно съжаление в организационно отношение не може да се изрази същото мнение. Поканата към българите бе отправена едва 2–3 дни преди самия турнир. Сърбите се оправдаха с мотива, че са се опитвали да пуснат факс, но просто нещо се е случило, та не е получен от „Витоша“. Но разбира се, не казаха, защо не са се обадили по-рано да попитат за съдбата на поканата, а едва непосредствено преди състезанието потърсиха по телефона българските шахматисти. След импулсивния български отказ, все пак УС на организацията взе решение, въпреки сръбския непрофесионализъм, шахматистите на „Витоша“ да участват в турнира. Така набързо бе спретната делегацията, която се състоеше от Георги Гергов, Георги Чернев и ръководител Михаил Илиев. Шахматистите отпътуваха с нощния влак на 13 септември.

Пристигането в Косиерич бе с 2:30 ч по-късно от предвиденото и така бе пропусната техническата конференция. С пристигането си българите започнаха и изиграха цели три кръга. Преди натискането на часовниците за първия кръг бе обявено, че турнирът ще се проведе по швейцарската система в девет кръга, което беше възможно най-доброто решение при положение, че в турнира взеха участие двадесет и седем шахматисти. Беше обявено също, че след обяд на 14.09.2007 ще се проведат три кръга, още три преди обяд на 15.09, а последните три и закриването с награждаването на първите трима, най-стария и най-младия участник — след обяд на 15.09. Беше обявено, че вторият показател за класирането след точките ще е бухолц, много модернистичен и справедлив показател у Швейцарската система. Очевидна неточност бе допусната с жребия, в Швейцарска система той винаги е поставен, а в случая участниците сами си теглили някакви листчета с номера — недопустимо при използването на Швейцарската система. Това бе отбелязано пред съдията от Георги Гергов, преди първия кръг.

В първия кръг Георги Чернев загуби по време, а Георги Гергов спечели.

Във втория Георги Чернев направи реми, а Георги Гергов загуби от представител на Източно Сараево, станал втори в класирането.

В третия кръг Георги Чернев и Георги Гергов направиха ремита.

В четвъртия кръг Георги Чернев направи реми, а Георги Гергов спечели.

В петия кръг Георги Чернев пак завърши реми, а Георги Гергов спечели и стана с 3,5 точки, което го изпрати на първа дъска в шестия кръг, където бе надигран от шампиона — Паро Петрович от Източно Сараево, в този кръг Георги Чернев загуби.

Така, уповавайки се на обявената програма преди турнира, тримата българи след кратък отдых тръгнаха по магазините, а междуременно преди обяд се е провел и седмият кръг. При това положение и двамата представители на НОСИ „Витоша“ получиха служебни загуби. Следва да се отбележи и че никой от българите не се поинтересува повече за началото на седмия кръг, пак заради недоразумение в часовете. За изпуснатия кръг българите разбраха едва чак след деветия кръг.

В осмия кръг Георги Чернев загуби, а Георги Гергов взе половин точка без игра, след споразумение.

В деветия кръг Георги Чернев спечели, а Георги Гергов загуби.

Така Георги Чернев взе 3,5 точки и дели 21-во — 25-то място, а Георги Гергов получи 4 точки и дели 16-то — 20-то място.

Въпреки че класирането не е задоволително, то може да се даде оценка, че това състезание бе полезна стъпка за просперитета на шахмата в организацията. Това си остава най-силният турнир, на който „Витоша“ ежегодно бива канена. Един от най-големите недостатъци на това участие бе безспорно невъзможността треньорът да замине заедно с момчетата, за да може да ги направлява по време на самото състезание, а и след него да направи един качествен разбор на положителните и отрицателните моменти в играта на шахматистите. С увереност може да се заяви, че своя голям принос за тази неуредица имат сръбските колеги, които твърде късно отпратиха поканата за участие.

2.4.7. РЕПУБЛИКАНСКО ПЪРВЕНСТВО ПО ШАХМАТ

За републиканското отборно първенство, провело се от 08 до 11 октомври 2007 г., в Старозагорски минерални бани, бе излъчен от НОСИ „Витоша“ следният отбор, както следва по дъски:

1. Стефан Гергов
2. Николай Кацаров
3. Георги Чернев
4. Георги Гергов

Към отбора бе подсигурано пътуване и престой в Старозагорските минерални бани и на треньора — Георги Георгиев. Той обаче не замина с отбора поради лични причини.

В състава бе направена още една смяна, най-силният играч — Стефан Гергов, не успя да пътува с отбора на „Витоша“ поради здравословни причини и на първа дъска го замести Шенол Осман.

На турнира взеха участие отборите на: Варна, Пловдив, „Средец“ — Димитровград, Монтана, Плевен, Кърджали, Дряново, Шумен, Бургас, Русе, Сливен, Кюстендил и „Витоша“.

Съдии бяха Коста Ангелов и Светла Йорданова.

Турнирът се проведе по „Швейцарската система“ в 7 кръга, като отборът на НОСИ „Витоша“ завърши турнира с 14,5 точки на IX място. Точките бяха взети както следва: Шенол Осман — 2; Николай Кацаров — 3; Г. Чернев — 3.5 и Георги Гергов — 6.

На отбора на „Витоша“ преди последния кръг бе предложен равен резултат от бъдещите шампиони — Пловдив (2:2), но най-младият и перспективен отбор на турнира отказа престижното предложение и с това загуби сигурно пето или шесто място, но запази достойнството си! В крайна сметка Пловдив спечели с 2,5:1,5 и стана шампион на турнира.

Въпреки че втора година шахматистите на „Витоша“ водят регулярни тренировки по шахмат, явно още много трябва да работят върху дъската, за да успеят да постигнат и по-големи успехи. Но все пак тяхното представяне бе на ниво като се има предвид, че повечето от момчетата са млади и неопитни. Да откажеш реми на шампиона се изисква и кураж, освен достойнство. Отборът пренебрегна

предложението на пловдивчани с ясното съзнание, че по всяка вероятност ще претърпи фиаско, но това по никой начин не смути младите шахматисти. Те бяха дошли да играят шах, а не да се пазарят.

2.4.8. ДЕЙСТВИТЕЛНОСТТА КЪМ ГОДИНА ПЪРВА НА ЧЛЕНСТВОТО НА СТРАНАТА В ЕС

Много са хората, организациите и медиите, които са дали и дават своята подкрепа за спорта сред хората с увреждания.

Всеки от тях си има своите мотиви, но не са много онези, които безкористно и от сърце помагат. Сред подкрепящите българския голбал са Съюзът на слепите в България, Българската параолимпийска асоциация, Националната потребителна кооперация на слепите в България, младежкото и студентско сдружение „Зрение“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, 55 СОУ „Петко Каравелов“ в София, „Нова телевизия“, „Ринг тв“, „Канал 3“ и много други. Трябва да се има предвид, че голбалът не е комерсиален спорт, т.е. той не би могъл по никакъв начин да се издържа от собствени приходи. Поради този факт се търси вече много години държавна основа на този вид спорт, а останалите средства ще се търсят, както и досега от различни спонсори. Но Държавната агенция за младежта и спорта няма никакво намерение да се обвърже с трайния прогрес на този спорт, предоставяйки му една сигурна финансова основа, която не е задължително да бъде голяма, а просто да бъде ежегодна константа, върху която да се надгражда всичко останало. Да не се започва всяка година от нулата или даже от минус, както това продължава години наред. Националната организация за спорт и интеграция „Витоша“ е правоприменник на Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“, който остана като основно звено към нея. Тя се опитва да играе роля на медиатор между множеството малки позитиви, които се дават на голбала от различни хора и организации и да им придаде един кохерентен вид, за да се развива успешно единственият колективен спорт за хора с нарушено зрение, практикуващ се в България. Но големият ентузиазъм и алтруизмът на тази организация не са достатъчни за перманентното развитие на голбала. Пълната индиферентност на ДАМС към този вид спорт е показателна. НОСИ „Витоша“ редовно изпраща писма до тази институция, но в повечето случаи въобще не получава отговор или ако получи, той е отрицателен. Трябва да се каже, че Министерството на младежта и спорта през 2003

г., която бе и година на хората с увреждания, спомогна за популяризирането и масовизирането на спорта сред хората с увреждания. Тази подкрепа за съжаление бе с палеативен характер и не преследваше дългосрочни цели. Може би през 2003 г. се пропусна възможността спортните организации на/и за хора с увреждания да загърбят своите различия и да излязат пред спортното министерство с една добре аргументирана стратегия за развитието на спорта сред хората в неравностойно положение. Необходимо условие за развитието на голбала е засилването на синергията в неправителствения сектор, където най-вече е мястото на този спорт.

Съществен елемент за развитието на голбала е ежегодното провеждане на републикански шампионати. Подобни първенства след тяхното възстановяване през 2001 г. продължиха до 2004 г. За тези 4 републикански първенства отборът на „Витоша“ стана трикратен шампион. А последната титла завоюва единственият донякъде конкурент на „Витоша“ отборът на „Средец“. Този клуб бе създаден след клуб „Витоша“, като негов противовес, но за голямо съжаление на българския голбал той не можа да изпълни тази си основна цел. В много малко случаи отборът на „Средец“ беше донякъде равностоен противник на „Витоша“, а в повечето — бледа сянка на сериозен опонент и играеше роля на посредствен спаринг партньор.

Едва при възстановяване на републиканските първенства може да се търси и по-добро развитие на голбала. Но това едва ли ще се случи в скоро време, защото разковничето най-вече се крие в нежеланието да се развива този вид спорт, поради неговата мащабност. Вярно е, че бе направен неубедителен опит за възстановяване на републиканското първенство през октомври 2007 г., но в организационно отношение то не може да се нарече такова. Естествено, че е значително по-лесно да се администрат републикански първенства по индивидуални спортове, отколкото едно първенство за колективен спорт, какъвто е голбалът. Броят на участниците в едно състезание от 8 отбора заедно с реферите, голджарджовете (помощник съдии), и организаторите е приблизително 100 души. На всички тези хора трябва да се осигури транспорт, храна, нощувки и пр. Това е също една от причините организирането на голбални състезания да не е атрактивно за много организации. Но от друга страна, тези от които зависи организирането на шампионатите

нямат желание да делегират правата по организация на подобни първенства на неправителствени субекти, каквито са спортните клубове и организации. При един строг мониторинг от страна на ДАМС за разходването на средства при организацията на състезанията, спортните организации могат да се нагърбят с тази не лека, но изключително важна задача. Но неразбирането от страна на институциите води до трайно боксуване на този иначе интересен спорт. Законодателят е помислил за спорта сред хората с увреждания, но това, както е видно от по-долу посоченото, не е достатъчно.

Ето един текст от Закона за интеграция на хората с увреждания:

Чл. 36. (Изм. — ДВ, бр. 103 от 2005 г.) Държавната агенция за младежта и спорта и Министерството на образованието и науката в сътрудничество с общините, спортните федерации и спортните клубове създават условия за социална интеграция на хората с увреждания чрез:

- 1) приспособяване и предоставяне на спортните обекти и съоръжения за ползване от хора с увреждания;
- 2) популяризиране на спортни прояви на хора с увреждания чрез средствата за масово осведомяване;
- 3) подпомагане участието на спортистите с увреждания в тренировъчна и състезателна дейност;
- 4) подпомагане на извънучилищни детски и младежки дейности.

Текстът е изключително позитивен и насърчаващ спорта сред хората с увреждания, но просто трябва да се привежда в изпълнение. Трябва ли да се търси механизъм, който да води до привеждане на законовите текстове в действие? Защо се творят законите, ако те не се изпълняват? Или може би трябва да се демонстрира пред ЕС позитивното отношение към хората в неравностойно положение? Също разпоредбите в чл. 33, чл. 47 и чл. 59, а от Закона за физическото възпитание и спорта предполагат една ползотворна спортна дейност за хората с увреждания. По смисъла на Наредба № 1 от 13.12.2002 г. за условията и реда за финансово подпомагане от Държавната агенция за младежта и спорта на дейностите на спортни организации и за експлоатация на спортни обекти и съоръжения излиза, че голбалът е „спорт със социални функции“, защото това е спорт, който изключително допринася за физическата активност на хората със зрителни нарушения и спомага за тяхното интегриране в обществото.

Голбалът може да се дефинира като социален спорт, най-вече поради факта, че той се практикува от хора със зрителни нарушения. Но като се изключи тази подробност, този спорт абсолютно по нищо не отстъпва на спортовете, практикуващи се от хората без увреждания, а дори е по-интересен и екстремен от немалко други спортове. Основният недостатък на голбала е, че не може да се самофинансира дори частично. Това се отнася към настоящия момент, а по принцип би могъл да се намери механизъм, чрез който голбалът да бъде субсидиран. Например да се изгради спортна зала, която да задоволява нуждите на този спорт, а в периодите, когато не се ползва за голбални цели, да се отдава под наем. Но и за тази „кабалистика“ има нужда от промяна на държавната политика, но не само на нея, а и на организациите, които афишират, че спортът сред хората с увреждания не им е безразличен.

Нормативната ни уредба на теория е задоволителна, но практическото ѝ приложение нещо не сработва. Именно тук трябва да се постави акцентът, да се принуди изпълнителната власт да приведе в изпълнение разпоредбите на законодателната такава.

ЕПИЛОГ

Спортен клуб „Витоша“ изигра и продължава да играе решаваща роля за практикуването, развитието и устойчивостта на спорта сред хората с увреждания и по-специално сред тези със зрителни затруднения. Въпреки че на моменти езикът на ръководството на организацията е остър, може да се твърди с голяма доза увереност, че тя няма отявлени врагове. Отколешна истина е, че „Съединението прави силата“, но именно тази максима най-трудно се отдава на хората. Въпреки всичко и всеки „Витоша“ доказва със своята дейност, че по никой начин няма да отстъпи от своите принципи за развитие на спорта сред хората в неравностойно положение. Разбира се, организацията е твърдо убедена, че е нужен диференциран подход за различните видове спорт, най-малкото, защото потребностите на всеки спорт са различни и дори специфични. Общ знаменател тук не може да се постави. Едни са спецификите на колективните спортове, а съвсем други при индивидуалните. Но за този кратък исторически период организацията изгради своята визия като фактор, с който всички трябва да се съобразяват. „Витоша“ доказва, че в организацията се работи праволинейно и не се влияе от конюнктурни изменения. Членовете ѝ доказаха, че упорито и последователно се борят за каузата, защото възраждането и развитието на българския голбал е именно кауза, а не обикновена прищявка. Покрай това „Витоша“ разви и други дейности, които също един ден може би ще допринесат за положителното ѝ лице. Но те на този етап трябва да благодарят на каузата „голбал“, защото в противен случай организацията не би придобила настоящите позиции, които са твърде благоприятни за една ползотворна последваща работа. Сега, когато България е вече пълноправен член на Европейския съюз, всички чакат условията да се променят. На голбала му липсва т. нар. лоби, което към този момент у нас може спокойно да се приравни с понятието „връзки“, което битуваше до 1989 г., а и след това. Голбалът трябва да се сдобие с лоби от европейско измерение, ако иска да задържи и разшири позициите,

които за тези няколко години успя да завоюва. Въпреки че нормативната уредба предполага сносна спортна дейност на хората с увреждания, на практика нещата стоят по възможно най-неприемливия начин за регулярна спортна дейност. Но няма как да не се изпита гордост от факта, че една неправителствена организация за краткото си съществуване успя да възроди и развие единствения колективен спорт за зрително затруднени, практикуващ се у нас. Зад гърба си тя има организацията и администрирането на цели 8 голбални състезания, 7 от които с международно участие, а последните 3 от тях са Отворени турнири за купата на Република България по голбал. Няма как да не се отбележи, че всичко възможно се прави за развитието и на шахмата за незрящи. Нейни членове неведнъж са били на турнири извън страната, а и неведнъж са организирани домакински турнири. Вярно е, че шахматът още няма същите солидни позиции, както голбала, но и неговото практикуване в клуба започна на по-късен етап. Но шахматът има всички благоприятни предпоставки да претърпи едно качествено и успешно развитие, най-малкото поради факта, че дейците на организацията вече са натрупали достатъчно организационен опит, който им липсваше, когато учредиха клуба.

Салсата също се радва на разбиране от страна на ръководството, но салсистите ще трябва сами да преценят кой път за тях е по-трънлив — пътят на принадлежността им към организацията, пътят на автономията или пътят на независимостта. Каквото и да решат, организацията ще подходи с разбиране и ще ги подкрепи. Интеграцията е една твърде обширна и трудна област, така че безспорно организацията и там има твърде широко поле за изява. Защото интеграцията освен спортна бива: образователна, трудова и може би най-важната социална. Водещ мотив за дейността на „Витоша“ в бъдеще е безспорно разширяване на международните си контакти. Именно там се крие разковничето за решаване на една голяма част от проблемите на хората с увреждания в България. Защото има добри практики в Европа и по света, просто трябва да бъдат проучени и адаптирани спрямо българските условия, а не наново да се открива топлата вода и кранчето за нея!

След като България е вече член на Европейския съюз, приятелите на голбала могат само да се надяват и да работят за промяна на статуквото на този спорт и то във възходяща линия. Хората

в страната ни, от които зависи развитието на спорта доказаха, че са абсолютни схоластици по отношение на голбала. Те доказаха, че не са в състояние да изнамерят панацеята за правилното му развитие. Надеждите на всички са свързани с ЕС, който би следвало да окаже осезателен натиск върху държавата, която трябва по-регулярно и регламентирано да развива спорта сред хората с увреждания. В България има две училища за деца с нарушено зрение. Нито едно от тях не разполага с подходяща база за голбална дейност. Къде тогава може да се развива този спорт? Как толкова много години не се съумя да се предоставят условия на спортните педагози в двете училища да учат децата на правилен голбал. Докога държавата ще хвърля медийни бомби, че прави много неща за хората с увреждания и по този начин да настройва цялото гражданско общество срещу тези хора? Естествено, че за това, че държавата няма пари са виновни освен малцинствените групи и хората в неравностойно положение. Но разликата между нас и т. нар. развити държави е, че развитите са разбрали, че дали човек има увреждане или не, дали човек е от малцинствен произход или не, дали въобще човек е от т. нар. уязвими групи, има ли той потенциал, този потенциал трябва да се експлоатира от и за напредъка на страната.

Голбалът е заслужил своето приоритетно място в семейството на спортовете в България, защото той е единственият колективен спорт за незрящи, който се развива у нас, а освен това е изключително атрактивен. И не на последно място това е спорт, който не е адаптиран за зрително затруднени, а е проектиран и създаден специално за тези хора. В този спорт могат да вземат участие и хора без зрителни проблеми, но разбира се само в неофициални мачове, защото IBSA забранява хора без подобен тип увреждане да го практикуват на официални форуми.

Тази организация би трябвало съвсем скоро да поразчупи своя консерватизъм, защото ще бъде от голяма полза за голбала, ако той намери свои последователи сред хора без зрителни затруднения. Не съществуват никакви пречки този спорт да бъде упражняван от зрящи хора, тъй като всички играещи голбал задължително са с маски на очите, т.е. всички са поставени при равни условия. „Витоша“ ще продължи да отстоява това свое виждане пред IBSA и може би един ден ще се появят и на официални състезания играчи без зрителни увреждания.

Най-жалкото е, че си отива едно голбално поколение, на което не се даде шанс да разгърне изцяло своите възможности и потенциал. Също е жалко, че в училищата няма условия да се работи за голбала и в обозримото бъдеще не се вижда достойна смяна на отиващото си талантливо поколение.

Рано или късно държавата ще започне да води адекватна и последователна политика за диверсификацията на спорта сред хората в неравностойно положение. Защото започналият процес за включването в социалното общество на тази немалка субстанция от човечеството е необратим.

БИБЛИОГРАФИЯ

I. НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

1. Закон за интеграция на хората с увреждания.
2. Закон за физическото възпитание и спорта.
3. Наредба № 1 от 13.12.2002 г. за условията и реда за финансово подпомагане от Държавната агенция за младежта и спорта на дейностите на спортни организации и за експлоатация на спортни обекти и съоръжения.

II. КНИГИ

1. Бакалов, Ганчо, 60 години Национална потребителна кооперация на слепите в България 1945–2005 г., С., 2005.
2. Ганев, Иван, Етюди върху слепотата, С., 1995.
3. Карафезов, Спас, Сърцето вижда, С., 2007.
4. Пеев, Желязко, История на движението на слепите в България (1920–1960), С., 2005.
5. Радулов, Владимир, Педагогика на зрително затруднените, С., 2004.

III. СПИСАНИЯ

1. Асенов, Виктор, Голбализация, сп. „Егоист“, бр. 59, декември, 2001.
2. Бъкстон, Владислав, Голбал полуфинали точките се броят на есен, сп. „Зари“, бр. 6, юни, 2002.
3. Бъкстон, Вл., На Дядо Дайчо котациите или кърсофрата на Спортен клуб „Витоша“, сп. „Зари“, бр. 4, април, 2002.
4. Дамянов, Марко, Катедра по Физическо възпитание — 50 години студентска спортна дейност/30 години катедра по физическо възпитание, Начало на организирана спортна дейност в Софийския университет, ГСУ „Климент Охридски“, т. 73, 1979.

5. Михайлова, Димитрина, Интервю с инструкторите по салса Огнян Рангелов и Илиян Георгиев, сп. „Зари“, бр. 9, 2006.
6. Михайлова, Д., След българския триумф, сп. „Зари“, бр. 1, 2008.
7. Петкова, Марина, Голбалът в България се съживява и набира мощ, сп. „Зари“, бр. 9, 2005.
8. Петкова, М., Отвъд погледа на обществото, сп. „Зари“, бр. 1, С., 2007.
9. Сотиров, Ангел, Именник на председателите на дружеството на българските слепи, Общия съюз на слепите в България и Съюза на слепите в България, <http://www.sotirof.dir.bg>
10. Цветанов, Иван, Катедра по физическо възпитание — 50 години студентска спортна дейност/30 години катедра по Физическо възпитание, ГСУ „Климент Охридски“, т. 73, 1979.
11. Янев, Иван, Българските голбални национали — номер едно в Сърбия, сп. „Зари“, бр. 6–7, 2007.
12. Янев, И., Европейско първенство по голбал, сп. Вестител, бр. 38, С., 2007.
13. Янев, И., Каква бе голбалната пролет на 2006 година?, сп. „Зари“, бр. 6, 2006.
14. Янев, И., Коледен турнир по голбал за купата на България 8–9.12.2007 г., сп. „Зари“, бр. 1, 2008.
15. Янев, И., Национална организация за спорт и интеграция „Витоша“, сп. Вестител, бр. 37, С., 2006.
16. Янев, И., Отворен турнир по голбал за купата на република България, сп. „Зари“, бр. 9, 2006.
17. Янев, И., Пет години спортна организация „Витоша“, сп. „Зари“, бр. 10, 2006.
18. Янев, И., Реновацията на Българския голбал, сп. „Обучение и рехабилитация на зрително затруднени“, бр. 1/2, 2007.
19. Янев, И., Роберт Харт — приятелят от Холандия на българския голбал, сп. „Вестител“, бр. 39, 2007.
20. Янев, И., Традиционен пролетен турнир по голбал 2002 г., сп. „Зари“, бр. 4, април, 2002.
21. Янев, И., Участието на българския отбор „Витоша“ в традиционния международен турнир по голбал в Косиерич, сп. Вестител, бр. 36, С., 2006.

22. Янев, И., Фурор на българските голбалисти в Холандия, сп. „Зари“, бр. 11, 2007.

23. Информация за Българската федерация „Спорт за инвалиди“ и нейната дейност, сп. „Обучение и рехабилитация на зрително затруднените“, бр. 1,2, С., 2000.

24. Международен турнир за купата на република България по голбал — Интервю с Веселин Кушнеренков, аудио сп. „Хоризонти“, бр. 18, С., 2006.

25. Международен турнир за купата на република България по голбал, аудио сп. „Хоризонти“, бр. 19, С., 2006.

26. Международен пролетен турнир по голбал 2003 г., сп. „Зари“, бр. 5, 2003.

27. Представяне на Спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“ — разговор с Иван Янев, аудио сп. „Хоризонти“, бр. 2, С., 2005.

28. Прояви по случай Европейската година на хората с увреждания, сп. Вестител, бр. 31, С., 2003.

29. Спортен клуб „Витоша“ на пет години — Интервю с Иван Янев, аудио сп. „Хоризонти“, бр. 22, С., 2006.

30. Трети международен турнир по голбал — Косиерич 2003 г., сп. „Зари“, бр. 5, 2003.

31. Турнир по голбал-Венеция оупън — разговор с Веселин Кушнеренков, аудио сп. „Хоризонти“, бр. 11, С., 2005.

IV. ВЕСТНИЦИ

1. Благоева, фани, Голбалът — футболът при незрящите, в. Софийски университет, бр. 36, ноември, 2006 г.

2. Благоева, Ф., Клуб за незрящите спортисти, в. „Софийски университет“, бр. 39, март 2005 г.

3. Пехливанов, Илия, Топка със звънчета забавлява незрящи, в. „Седмичен Труд“, бр. 30, година 15, 27 юли, 2005 г.

4. Севова, Сияна, Незрящи се състезават със звънтяща топка, в. 24 часа, бр. 90 от 1 април, 2002 г.

5. Незрящи от 7 страни на турнир у нас, в. „Дневен труд“, бр. 177, 3 юли, 2005 г.

V. ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦИ

<http://bg.wikipedia.org>
<http://www.bezmonitor.com>
<http://www.bgsalsa.info>
<http://www.global-c.org>
<http://www.goalballnetwork.com>
<http://groups.yahoo.com/group/bezmishka/message/3789>
http://dariknews.bg/view_article.php?article_id=188148
<http://darkpoetry.cult.bg/ivatodorova/>
<http://essy.blog.bg/viewpost.php?id=157891>
<http://www.focus-sport.net/?do=n1148764114919>
<http://www.fabrichno.dir.bg>
http://fabrichno.dir.bg/_wm/news/?df=45&dflid=3
http://fabrichno.dir.bg/_wm/news/news.php?nid=101770&df=45&dflid=3
http://fabrichno.dir.bg/_wm/news/news.php?nid=101934&df=45&dflid=3
<http://forum.abv.bg/index.php?automodule=blog&blogid=452&showentry=2794>
<http://www.history.hit.bg>
<http://www.horizonti.bg>
<http://www.jimmys.bg/news2005.htm>
<http://www.journey.bg/news/?ntype=1&year=2005&month=7&news=10159>
<http://www.ibsa.es>
http://www.lions-trakia.com/home/index.php?option=com_content&task=view&id=109&Itemid=44
<http://www.nedelya.com>
<http://www.nlb.bg>
<http://www.nllb.hit.bg>
<http://www.nsa.bg/bg/news/id,572>
<http://www.paralympic.org>
http://www.sclevski.bg/index.php?Itemid=5&option=com_search&searchword=%F1%FA%F1%F2%E5%E7%E0%ED%E8%FF
<http://www.ssb-bg.net>
http://svejo.net/home/link_summary/12414
<http://www.topsport.bg>

<http://www.vestitel.hit.bg>
<http://www.vitoshabg.com>
<http://www.zari-bg.net>
<http://www.zrenie.org>

АБРЕВИАТУРИ

АБРО — Асоциация на българските радио и телевизионни оператори

АХУ — Агенция за хората с увреждания

ББТ — Балкан българска телевизия

БК — Баскетболен клуб

БКП — Българска комунистическа партия

БМСС — Български младежки спортен съюз

БНТ — Българска национална телевизия

БПА — Българска параолимпийска асоциация

БСФС — Български съюз за физическа култура и спорт

БТА — Българска телеграфна агенция

БФС — Български футболен съюз

ВУЗ — Висше учебно заведение

ДАМС — Държавна агенция за младежта и спорта

ЕС — Европейски съюз

КС — Контролен съвет

НОСИ — Национална организация за спорт и интеграция

НПО — Неправителствена организация

НПК на СБ — Национална потребителна кооперация на слепите

в България

НСА — Национална спортна академия

ОС — Общо събрание

ПКДМСТ — Постоянна комисия за децата, младежта, спорта и туризма

ПСБО — Поделение социално битово обслужване

ПФК — Професионален футболен клуб

ПФЛ — Професионална футболна лига

РСО — Районна съюзна организация

СГС — Софийски градски съд

СИЦ — Сдружение с идеална цел

СКХУ — Спортен клуб на хора с увреждания

СОС — Столичен общински съвет
СОУ — Средно образователно училище
ССБ — Съюз на слепите в България
СССР — Съюз на съветските социалистически републики
СУ — Софийски университет
УДНЗ — Училище за деца с нарушено зрение
УС — Управителен съвет
ФК — Футболен клуб
ФСИ — Федерация спорт за инвалиди
ЦК — Централен комитет
ЦПИП — Център за психологически изследвания и
психотерапия
IBSA — Международна спортна федерация на незрящите

РЕЗЮМЕ НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК^[1]

SUMMARY

HISTORY OF SPORTS CLUB FOR PEOPLE WITH DISABILITIES “VITOSHA”

UNIVERSITY OF SOFIA

2001–2007

Sports for people with disabilities are as necessary as they are for people without disabilities. They are similarly divided into those for health and pleasure, and those for reaching high sport results (competitive sports). The difference of course is that sports for people with disabilities have their own rules. There are adapted sports which are changed in certain ways, so that the person/people with disabilities are able to practice them and the essence is preserved. However, there are specialized sports, i.e. such sports that are designed and created especially for people with disabilities. Such sports are for example goalball, torball, etc. that are for people with visual impairment. There are more sports of course and most probably their number will increase because in the developed countries where there are conditions, the people develop themselves, and sports are one of the most important mechanisms for correct living and a life of a full value. For people with some kinds of disabilities sports have an essential rehabilitation function. Currently, when a large part of society has one disability or another, no matter if they are visible or invisible, actions will be increasingly taken in the direction of adaptation for those people to become members of a full value in the modern social society.

The time when people with disabilities have been separated in special schools, sheltered workshops, complexes, institutional homes, etc. is irretrievably gone and hopefully that cycle never repeats itself. It is true that in Bulgaria until 1989 people with disabilities did not have difficulties as far as their living was concerned because the State was taking care of their living and for everybody there was pension, as well as an insured job in a

sheltered workshop. However, the efforts were put mainly towards their isolation from the society which is an unacceptable policy. It is true that it is much easier to organize a sheltered workshop in which people with disabilities work than to integrate those people into different enterprises where their working places need to be adapted, but that is the correct model and the developed countries, namely, implement that model. Of course, the role of the sheltered workshops is quite important because not all people with disabilities can have employment integration. The sheltered workshops are adjusted and even necessary, mainly for people with low educational qualification or such that have additional illnesses that do not allow them to have successful employment integration on the common labor market.

Until the political change in 1989, the situation for sports had been very favorable because financial subsidies had been plentiful and there were no major problems to develop sports among people with disabilities. However, at that time things had been quite stereotypical because the unions for people with disabilities had been the organizations that received the State subsidy, and they distributed it to places and activities. Activities for people with visual impairment had been initiated by the Bulgarian Blind Union (BBU). However, with the coming of the so-called democracy the unions began to lose their formal manner and importance as the leader for people with disabilities. Many non-governmental organizations began, but on a much smaller scale, of course. However, they specialized in different activities. Such are the sport clubs that have been established by young and not so young people that were willing to practice sports. In the 90's, when the economic stagnation was quite advanced, BBU abdicated sports activities for people with visual impairment. That is the main reason why sports among visually impaired people disappeared.

The fire of sports has continued to flicker in both schools for children with visual impairment in Sofia and Varna. However, after the students have graduated from the schools there are no places to continue their sport activities. The situation has turned out to be harmful for the only collective sport for visually impaired people that has been practiced in Bulgaria and that had been exclusively well developed until the end of the 80's and the beginning of the 90's of XX century. That sport has been discussed in caf?s and at parties but nobody has taken the responsibility for its renaissance and further development. This is an increasingly difficult task which requires good mathematicians. However, the created situation in Bulgaria has been

in all aspects absurd. Many people had accepted mockingly the wish of the visually impaired people to practice sports in a moment when, especially in the middle of the 90's, it was difficult to ensure one's own living. However, the conditions slowly, very slowly have begun to change. Bulgaria became a candidate for a member of the European Union. In the European Union there are rules which all members need to follow. Bulgaria needed to come a long way towards full membership in the EU. That full membership, fortunately for the people in unequal status, has assisted their integration into society. Of course, the integration process is long but Bulgaria needed to demonstrate the will to lead it to a successful end. Otherwise Bulgaria will have no chance to join the EU which main principle is the principle of equality.

So, especially since the beginning of the new century in Bulgaria, things have begun to happen that in the past were seen as utopia. People with disabilities have begun to be employed in companies and organizations where they have been earning their income on their own. Conversations about sports have begun among the people with disabilities. Sport Clubs have begun to be established with goals of practicing one or another type of sport. The time has come to restore goalball. The principal Sport Club for People with Disabilities Vitosha has saddled itself exclusively with that difficult task. The young people that are members in that organization have had athletic qualities necessary for the renaissance of the sport, as well as a will for accomplishing the cause. This was not just a desire/wish, but also a cause because goalball is a collective and not an individual sport, i.e. it requires more means, more time, and more human resources. That they were not experienced as activists in the non-governmental sector was in their favor because if they knew how many and what kind of barriers were waiting for them, maybe they would never have found the courage necessary to begin the cause for goalball. After the beginning of the renovation of Bulgarian goalball the organization also had to think of other sports which could be distributed among the sightless in Bulgaria. One of the sports which requires minimal conditions to practice is chess. Light sports have also been in demand among visually impaired people in the past.

Later, when the Sport Club became an affiliated member of the Department of Sport at the University of Sofia St. Kliment Ohridski, the responsibility became even greater but the organization already had some

experience and it could manage without a challenge. Of course, that was a great honor for the Student Sport Club because the University of Sofia is the first and the most elite higher school in Bulgaria. Not only has the renaissance of the only collective sport for visually impaired that has been practiced in Bulgaria been reached, but it has developed and even blossomed. However, until those moments were reached, it was necessary to overcome not only one barrier but a mountain of problems. Vitosha's work style has been very different from the style of the majority of non-governmental organizations in Bulgaria. Vitosha was not an organization which simply existed without a path, but it was an organization that had a clearly defined mission. The mission at certain moments was impossible but the Club has found strength to stand up and to continue forward. The non-governmental sector is quite inconstant because there is no regular budgeting, work is carried out mainly under projects that soon or later finish. However goalball has been and still is a cause and it was not possible to wait for projects in order to restore it and develop it. It has permanent needs because otherwise it must continually return to the starting position (i.e.: again to be in lethargy). That moment fortunately in one way or another has been prevented. But until when? That is the question. Vitosha annually relies on the State, and annually the State does not give its support for the interesting and dynamic sport. However, after Bulgaria became a full EU member on January 1, 2007 all are optimistic that a mechanism for sustainability, for that and other sports, will be created.

The Sport Club Vitosha has played and continues to play a decisive role for the practice, development and sustainability of the sport among the people with disabilities and especially for those with visual impairment. Even though at certain moments the management of the organization is sharply expresses themselves, it can be claimed with a high degree of certainty that it does not have outright enemies. An old truth is that junction creates strength, but namely, that maxim renders the people most difficult. Vitosha has proved with its activity to everything and everybody that in no way will it step back from its principles for the development of sport among people in unequal status. Of course, the organization is quite convinced that it is necessary to have different approaches for different sports, because the needs of every single sport are different and specific (i.e.: a generalization cannot be made here). Some are the specifics of the collective sports, and others are the specifics for individual sports.

However, for that short historical period the organization established its vision as a factor which all should consider. Vitosha has proved that it works straightforwardly and that it does not get influenced by juncture changes. They have proved that they fight for the cause persistently and consecutively because the Renaissance and development of the Bulgarian goalball is a cause, and not an ordinary caprice.

Together with their cause Vitosha has developed other activities that one day will also potentially contribute to its positive image. However, at the current stage they should be grateful to the goalball cause because otherwise the organization could not have had the current positions that are quite favorable for useful follow-up work. Now, when Bulgaria is already a full member of the European Union, all are waiting for the conditions to change and for the so-called lobby (which until now in Bulgaria can be equalized to the concept relations which were popular until 1989 and after that) to take effect. Goalball should lobby on a European scale if it wants to keep and enlarge the position that it has managed to conquer for these few years. Even though the norms and regulations provide a decent sport activity for people with disabilities, in practice things are mostly unacceptable for a regular sport activity.

However, there is no way not to feel proud of the fact that a non-governmental organization with such a short existence has succeeded to restore and develop the only collective sport for visually impaired people that has been practiced in Bulgaria. Behind it is the organization and administration of eight complete goalball competitions, seven of which are with international participation, and three of which are Open Goal ball Tournaments for the Cup of Bulgaria.

It must be pointed out that everything possible is being done for the development of chess for the sightless. Its members have participated in tournaments abroad more than once, and have hosted and organized tournaments more than once as well. It is true that chess does not yet have the same solid position as goalball, but it is also true that its practice in the Club started at a later stage. Nonetheless, chess has favorable premises to go through a qualitative and successful development at least because of the fact that activists from the organization have already gained the organizational experience which they were lacking when they established the Club.

Salsa is also receiving understanding on the behalf of the management, but the salsa-dancers need to decide on their own which way for them is more difficult and which way is more correct — the way of their belonging to the organization, the way of autonomy or the way of independence. Whatever they decide the organization will understand and support them.

Integration is a quite large and difficult topic, so that undoubtedly the organization also has large area for action. This is because the integration part of a sport can be: educational, employment-related and, maybe most importantly, social. A leading motive for the activity of Vitosha in the future is undoubtedly the enlargement of its international contacts. The golden key for solving a large part of the problems faced by people with disabilities in Bulgaria is hidden internationally. This is because good practices exist in Europe and in the world — they simply have to be studied and adapted for Bulgarian conditions!

After Bulgaria becomes a member of the European Union friends of goalball can only hope and work for the upwards change of the status quo of the sport. The people in Bulgaria from which the development of sports depends have proved that they are absolute scholars in terms of goalball but they are not able to find the heal-all for its correct development. The hopes of all are related to the EU which should place tangible pressure on the Government to regularly REGULATE AND develop sports among people with disabilities.

In Bulgaria there are two schools for children with visual impairment. Neither of them have the appropriate base for goalball activity. Where then can that sport be developed? Why for so many years was it not possible to provide the conditions for the sport's teachers in both schools in order to teach the students about goalball? When will our Government stop turning society against people with disabilities by throwing media bombs stating that it is doing many things for them? Of course, the Government does not have money for this, and the minorities and people of unequal status are guilty of this as well. However, the difference between us and the so-called developed countries is that developed countries have understood that no matter whether one has a disability or not, or whether one has the origin of a minority or not, if he/she has potential that potential should be developed from and for the advancement of the country.

Goalball deserves its place in the family of sports in Bulgaria because it is the only collective sport for the visually impaired that is developing in Bulgaria, and because it is exclusively attractive. Last but not least, it is a sport that is not adapted for visually impaired but it is designed especially for those people. People without visual impairment can also participate in goalball but of course only in non-official matches because IBSA forbids people without similar types of disabilities to practice it at official forums. That organization should very soon break its conservatism because it will be of a great advantage for goalball if it finds followers among people without visual impairments. There are no problems which exist for goalball to be practiced by sighted people, because all playing goalball are obliged to wear eye-shades (i.e.: all are in equal conditions). Vitosha will continue to advocate for that point of view of the members in front of IBSA and maybe one day there will be also players without visual impairment at official competitions.

Unfortunately, a whole goalball generation is passing away to which a chance to completely show and develop its abilities and potential was not given. It is also unfortunate that in the schools there are no conditions to work for the goalball and in the near future it is not possible to see deserving change for the current talented generation.

Soon or later the Government will begin to conduct an adequate and contiguous policy for the diversification of the sport among people in unequal status because the start of their process of inclusion in social society is irreversible.

The Club for five years has developed in a such a way that its member have decided that they are ready for its transformation in National Organization for Sport and Integration Vitosha, but the Sport Club remained as one of the two main departments. The second department is Sector Integration. The broad concept of integration supposes many different interpretations, but without feigning exactness that term should be approached as inclusion of people with disabilities in the life of the society. Not A PSEUDO inclusion however, but a true inclusion. NOSI Vitosha with the enlargement of its activities in the direction of socializing people in unequal status has undoubtedly undertaken a great challenge. Only after a long enough period of time an objective assessment can be done — whether the members of the organization have taken the right steps or have overestimated their abilities. The beginning of the integration activity is

quite optimistic and if the speed is maintained, only after a few years enough material will be collected for writing a more DETAILED book concerning that section of the activity of the organization. There are many organizations in Bulgaria, pretending that they are advocating for the rights of the vulnerable. However, most of those organizations are not doing what they tell the media they are doing, but they are simply looking for means for living. Many of those organizations do not know deeply the problems of people with disabilities. They are various. The problems for the visually impaired are very specific, yet absolutely different than those of people with hearing impairments... and again, absolutely different than those of people with motor or mental disabilities. However, the main task in front of the organization remains employment integration (i.e.: enough information and practice should be provided in order to serve to convince employers that people with disabilities are also work efficient).

Educational integration is also not a small challenge. Even though a rapid increase of visually impaired students can be observed in the last about ten years, the problems for gaining a higher degree are many and different. It is true that with the introduction of computer technologies many barriers are overcome but people with disabilities need to overcome many other barriers until they graduate.

No matter which field of integration the organization will start working on, there is a wide area for action. Almost all members of Vitosha are people with higher degrees and work experience which will allow them from a practical point of view to search for solutions to many issues.

As the ancient Chinese Philosopher Kong Fuci says: “Better light a small candle than to curse the darkness.” That thought can be considered a credo of the organization because it has proved many times that it acts in that way.

---

[1] Превод на английския текст: Даниела Димитрова, редактор на английския текст: Патриша Кейн. ↑

ПРИЛОЖЕНИЯ

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА БЪЛГАРСКАТА ПАРОЛИМПИЙСКА АСОЦИАЦИЯ

До учредяването на Българската федерация „Спорт за инвалиди“, спортът за хората с увреждания у нас се развива без самостоятелна спортна структура — към някои спортни дружества за хора без увреждания и към социалните организации на хора с увреждания в България — Съюза на слепите и Съюза на глухите.

През 1981 г. се учредява републиканска секция „Спорт сред инвалидите“ към Българския съюз за физическа култура и спорт (БСФС), която през 1992 г. се преименува в Българска федерация „Спорт за инвалиди“. Като единствена организация, представляваща Международния параолимпийски комитет в България, през 2003 г. Българска федерация „Спорт за инвалиди“ приема името Българска параолимпийска асоциация.

Активната дейност на организацията в последните две десетилетия е свързана с много успехи — шампионски титли, медали и други призови класирания на българските спортисти с увреждания на престижни международни прояви: параолимпийски игри, световни, европейски и регионални първенства.

България участва за първи път на Параолимпийски игри в Сеул през 1988 г. В своите участия в параолимпийски игри досега българските спортисти са завоювали 4 златни, 4 сребърни и 1 бронзов медала и многобройни класирания в призовата шестица.

От участието си на световни и европейски първенства за мъже и жени българските спортисти имат 9 златни, 21 сребърни и 20 бронзови медала и са подобрили 8 световни и 17 европейски рекорда.

Много внимание и грижа полага БПА за развитието на спорта сред децата и младежите с увреждания. В резултат на това в последните години младите спортисти параолимпийци постигнаха значителен ръст на спортните резултати и много добри класирания в световните и европейски първенства за младежи, юноши и девойки. В тези състезания те завоюваха 15 златни, 21 сребърни и 26 бронзови

медала, което е гаранция и добра перспектива за бъдещето на българския параолимпийски спорт.

Освен със селекцията и подготовката на състезатели с увреждания за високо спортно майсторство, Българската параолимпийска асоциация (БПА) е ангажирана и с развитието и разширяване на възможностите за практикуване на масов и рекреационен спорт за хората с увреждания от всички възрасти.

В Асоциацията членуват повече от 30 спортни клуба на хора с увреждания (СКХУ) от цялата страна. Клубовете са многоспортови, а основните видове спорт, които развиват са лека атлетика, тенис на маса, плуване, вдигане на тежести, бадминтон, шахмат, петанка, ски бягане, голбал, джудо, спортна стрелба, баскетбол с инвалидни колички, тенис на корт с инвалидни колички и отскоро и ситинг волейбол.

Липсата на достъпна спортна база е основен проблем за развитието на спорта за хората с увреждания у нас. Поради архитектурни бариери, повечето от съществуващите спортни обекти и съоръжения са трудно достъпни или напълно недостъпни, особено за лицата с тежки увреждания и тези на инвалидни колички. Някои от общинските спортни бази осигуряват безплатен достъп и възможности за спортна дейност и физическа активност на хора с увреждания в страната, което отговаря на нормативните изисквания на българското законодателство по отношение на правата и интеграцията на хората с увреждания. За съжаление лошите условия или липсата на условия за спорт и оскъдните финансови средства за тази немалка социална група са причина за недостатъчното използване на възможностите на спорта и физическата активност, като средство за постигане на по-добър здравен статус, по-високо качество на живот, профилактика на вторичната инвалидност и преждевременното стареене, социалната интеграция и благополучието на хората с увреждания у нас.

Дългогодишен председател на БПА е Илия Лалов, човекът, без когото реновирането на родния голбал не би се осъществило в кратките хронологически граници, очертани в настоящата книга.

Илия Лалов е бивш национален състезател по плуване и водна топка. Републикански шампион и рекордьор на 100 и 200 м бруст, майстор на спорта.

Дългогодишен старши треньор по плуване на ЦСКА и треньор на националния отбор. През 1996 подготвя за Параолимпийските игри в Атланта състезателката по плуване Полина Джурова, която завоюва сребърен медал.

Със спорт за хора с увреждания се занимава от 1985 г. като зам.-председател на ЦСКА.

През 1986 г., със съдействието на Министерството на отбраната, организира Първото държавно първенство по ски за спортисти с увреждания в местността Паничище, в което участват и спортисти от Норвегия.

От 1986 г. е член на УС на БПА — тогава Републиканска секция „Спорт сред инвалидите“ към БСФС.

През 1991 г. се учредява БФ „Спорт за инвалиди“. От 1992 г. Илия Лалов е председател на Федерацията, която по препоръка на Международния параолимпийски комитет се преименува на Българска параолимпийска асоциация.

БПА безспорно изигра, играе и ще играе положителна роля за реновацията и развитието на българския голбал. Това най-ярко се доказва от нейната перманентна подкрепа, която ежегодно оказва на СКХУ „Витоша“ СУ. Това е един от най-младите клубове, членуващи в БПА.

А това е също и една от организациите, в която членуват предимно млади хора и студенти.

2. ИНФОРМАЦИЯ ЗА „БЪЛГАРИЯ ЕР“

Национална организация за спорт и интеграция „Витоша“ изказва своята специална благодарност на авиокомпания „България Ер“ за качествената и навременна подкрепа на българския голбал, като максимално допринесе за това 2007 година да стане най-силната година от възраждането на този спорт. Благодарение на съдействието на авиопревозвача, който предостави изключителни преференциални цени на билетите, отборът по голбал получи възможността да участва на маратона в Бреда — Холандия, където завоюва престижното вицешампионско място.

„България Ер“ подкрепи българската делегация, която взе участие на конференцията на IBSA Европа, където имаше възможност да си свери часовника с европейските тенденции и да обмени опит със своите колеги от другите страни участнички.

„България Ер“ е социално ангажирана компания, защото тя предоставя безвъзмездно самолетни билети на хора, нуждаещи се от лечение зад граница.

3. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕПАРТАМЕНТА ПО СПОРТ КЪМ СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

През 1888 г., когато е поставено началото на първото висше училище у нас, спортът не е бил застъпен. През годините е имало различни проекти за спортни мероприятия, но като че ли спортът за повечето от университетските ръководни кадри е нещо, без което висшето училище може да се развива. За тази ситуация допринася и крайно неблагоприятната финансова действителност. Университетът много често изпада в положение на недоимък и мизерия. На малко хора в такова положение им идва на ум, че трябва да се устрои университетски спорт, който да обхване младите хора.

Спортното университетско начало се поставя на 30 май 1929 г. Тогава се учредява Студентски спортен клуб към Държавния университет. До тази дата са правени различни опити за университетска спортна дейност, но по една или друга причина те излизат неуспешни. Много от студентите преди 1929 г. участват в различни спортни клубове като например „Славия“, „Левски“ и др.

Най-напред Студентският спортен клуб прави футболен отбор. През октомври 1929 г. на игрище „Левски“ бива поставено началото на традиционните междустудентски лекоатлетически игри. Дейността на студентския клуб се разширява като започват занимания и състезания по ски, волейбол, баскетбол, плуване и др.

По-късно спортният клуб се разраства до Студентско академично спортно дружество — САСД. През 1934 г. част от студентите в Софийския университет учредяват свой шах-клуб. Младите шахматисти участват в редица прояви със състезателен характер. През 1939 г. български студенти участват на международните студентски състезания във Виена. Това безспорно е голям успех за университетския спорт, но Втората световна война осуetyа последващото развитие на спорта, а и не само на него.

След 9 септември 1944 г. в България се установява коренно различен политически режим, чиято основна цел е централизираното

управление на всички сфери от битието на обикновения човек, в това число и спорта.

На 28 август 1949 г. ЦК на БКП излиза с решение, отнасящо се до физическата култура и спорта. Решението предвижда „Комитетът за наука, изкуство и култура“ да назначи във всички ВУЗ преподаватели по физическо възпитание.

В унисон с партийната линия през 1949 г. се създава катедра „Физическо възпитание“ към Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Първият ръководител на катедрата е Иван Цветанов. Започват работа и четирима преподаватели, обучаващи студентите в следните видове спорт: лека атлетика, гимнастика, плуване.

През 1979 г. в състава на катедрата има 25 преподаватели по лека атлетика, спортна и художествена гимнастика, плуване, баскетбол, хандбал, волейбол, футбол, тенис, ски и фехтовка.

През 1991 г. се създава Университетският спортен център, който обединява катедра „Спорт“, Спортния рехабилитационен център и Университетския спортен клуб „Академик“.

Днес Департаментът по спорт обединява катедра „Индивидуални спортове и рекреация“, катедра „Спортни игри и планински спортове“, Университетски спортен център и Университетски спортен клуб „Академик“.

Обучението на студентите се осъществява в три форми:

- редовни занимания по спорт;
- спортно усъвършенстване, формиране на представителни отбори и участие в състезания, общостудентски игри, шампионати, турнири и републикански ски-първенства;
- участия в учебно-спортни игри.

Ежегодно Софийският университет „Св. Климент Охридски“ номинира и тържествено награждава десетте най-добри студенти спортисти и преподаватели треньори на Алма Матер. Признанието да носиш титлата „Спортист на годината на Софийския университет“ е престижна награда за спортните усилия на студентите. Церемонията традиционно се провежда тържествено, а наградите се връчват от Ректорското ръководство, държавни лица, преподаватели от Университета и спонсори-спомоществователи — все хора преминали през университетските отбори и обичащи спорта...

Днес двете катедри на Департамента по спорт развиват над 25 вида спорт като: лека атлетика, гимнастика, баскетбол, волейбол, ски, футбол, плуване, спортно катерене, бойни изкуства, стрелба с лък, модерни танци, акробатичен рокендрол, пилатес, йога.

В многогодишната си история Департаментът по спорт на СУ „Св. Климент Охридски“ е постигнал значителни спортни успехи както на студентско, така и на държавно и международно равнище. Представителните университетски отбори по над 20 вида спорт са оставили трайна следа в спортното развитие на страната. Студентите спортисти на Алма Матер традиционно се класират на призови места.

Въпреки финансовите затруднения ежегодно се организират и провеждат учебно-спортни практики през лятото и зимата за студентите, на които се предоставя изключителната възможност да придобият умения в спортовете ски, плуване, ориентиране, водомоторни спортове.

Департаментът по спорт обръща специално внимание на незрящите студенти и перманентно подкрепя спортния отбор по голбал „Витоша СУ“, който участва в първенството на страната и в международни турнири у нас и в чужбина. Софийският университет е съорганизатор на традиционния международен турнир в София.

Софийският университет е домакин на международни студентски спортни форуми. Департаментът по спорт поддържа контакти с университети и спортни клубове от Турция, Македония, Полша, Япония.

Връзката между младия спортен клуб „Витоша“ и Департамента по спорт осъществиха Илия Лалов като председател на БПА и Людмил Симов, който по това време беше на ръководен пост в „Академика“ и оказва съдействие за принадлежността на клуба към Алма матер.

Дългогодишен директор на Департамента по спорт е доц. д-р Емил Прокопов, човекът, който изигра най-позитивната роля за приобщаването на СКХУ „Витоша“ към университетския спорт. Неведнъж Департаментът е давал своята решаваща подкрепа за много от спортните проекти на „Витоша“.

Емил Прокопов е специалист по джудо, има множество публикации в областта на бойните изкуства. Той е дългогодишен състезател, треньор и преподавател, може би именно поради факта, че

целият му живот преминава под знака на източните бойни изкуства, притежава изключително балансиран и благ характер.

4. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЛИТЕКС

ЛИТЕКС КОМЕРС стартира дейността си през 1990 г. в гр. Ловеч като дружество с ограничена отговорност. След разрастването си през 1999 г. дружеството е трансформирано в акционерно. През 2002 г. седалището и адресът на управление на ЛИТЕКС КОМЕРС АД се премества в столицата София. Първите стъпки на ЛИТЕКС КОМЕРС са в търговията с петролни продукти. Авторитетът и стабилността му се утвърждават особено силно в периода на тежката икономическа криза и срива на пазара на горива у нас през 1997 г. Литекс е една от малкото български компании, които не се оттеглят от страната и не прехвърлят инвестициите си в чужди банки и предприятия зад граница. С това компанията доказва дългосрочните си и сериозни намерения за развитие на бизнеса и стимулиране на пазарната икономика именно на родния пазар. Компанията се разраства и започва своята бизнес експанзия не само в търговията с петролни продукти, но и в редица други отрасли: енергетика, хранителна промишленост, транспорт, туризъм, финанси, недвижими имоти и др.

Днес Литекс е един от най-големите инвеститори в страната, като общата стойност на инвестициите надхвърля 150 000 000 лв.

Президент на Литекс е Гриша Ганчев, който е известен със своята благотворителност. Той е бивш състезател по борба. Роден е в гр. Ловеч, има две висши образования — счетоводство и контрол и право. За него може спокойно да се даде дефиницията, че е един български спортен меценат и филантроп, без чиято подкрепа немалко инициативи, биха били обречени на провал. Гриша Ганчев даде своя принос за провеждането на Отворения турнир по голбал на република България през лятото на 2006 г.

5. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЦИОНАЛНА ПОТРЕБИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ НА СЛЕПИТЕ В БЪЛГАРИЯ

След края на Втората световна война спекулата е изключително разпространена, а едни от най-потърпевшите от недоимъка са незрящите граждани. Техният статут е твърде незавиден. Държавата по никакъв начин не им предоставя условия за препитание или оцеляване посредством социална подкрепа. Така председателят на Дружеството на слепите в България Стефан Ненков достига до идеята да се учреди кооперация, чиято мисия да бъде осигуряването на поминъка на хората със зрителни проблеми. Така на 25 февруари 1945 г. е учредена Първа българска кооперация за общи доставки на слепите в България, с председател Ст. Ненков. През 1949 г. тя е преименувана от Първа българска кооперация за общи доставки на слепите в България в Народна потребителна кооперация на слепите в България. През м. ноември същата година в центъра на София се открива първият магазин на кооперацията, а през 1950 г. се разкрива първият клон на кооперацията в гр. Сливен. Кооперацията играе важна роля за социалната и трудова интеграция на своите членове. Член-кооператор може да стане всеки незрящ човек, който е с над 90 % загубено зрение, или ако неговото зрение е под упоменатия процент, но има съпътстващо заболяване. Всеки член-кооператор при своето приемане в редиците на НПК на СБ внася дялов капитал в размер на 40 лв. Кооперацията е източник на финансови дивиденди за студентите, които въз основа на своя семестриален и годишен успех получават в различен размер месечни финансови бонуси. Ежегодно НПК раздава на своите членове талони на определена стойност, даващи им възможност да закупят от търговските обекти на кооперацията различни битови стоки. Също така кооперацията предоставя възможността на своите членове, които нямат трудов стаж да го придобият в нейните структури, което от своя страна ще им даде право на пенсия за трудов стаж. Защото хората без достатъчен трудов стаж получават единствено социална пенсия. Така че Националната потребителна кооперация на слепите в България е имала и продължава

да има изключително позитивна визия за хората с тежки зрителни увреждания. Именно кооперацията и нейният председател Михаил Кърлин през лятото на 2001 г. дадоха първата и навременна подкрепа на новоучредения Спортен клуб „Витоша“, предоставяйки средства за екипиране на отбора по голбал, който се отблагодари спечелвайки шампионската титла на страната.

6. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЦИОНАЛНО ЧИТАЛИЩЕ НА СЛЕПИТЕ „ЛУИ БРАЙЛ“

Читалището е основано на 29 април 1928 г. в гр. София. Неговата поява е предшествана от назрялата необходимост слепите да имат свои книги. По това време в повечето европейски страни вече са действали библиотеки, които са предоставяли литература на брайлово писмо. С основаването на института за слепи в София през 1905 г. е положено началото на образованието на слепите у нас. За това дело има заслуга големият български учен проф. Иван Шишманов. Учебното заведение създава условия за написването на първите учебници и кратки разкази на брайл. Това е ставало ръчно с шило и плоча от самите преподаватели и по-големите ученици. Малко по-късно се прилага и брайлова пишеща машина с 6 клавиша и интервал, изобретена от немския инженер Оскар Пихт.

С часове учениците са слушали прочита на книги от техните учители и у тях е нараствала жаждата и желанието самостоятелно някога те да четат. Така се е достигнало до деня, когато няколко десетки слепи, преподаватели от института и неколцина виждащи интелектуалци, сред които писателите Асен Разцветников, Димитър Подвързачов, Денчо Марчевски и проф. Константин Пашев се събират в салона на Трета прогимназия „Граф Игнатиев“, за да учредят читалището. Избрано е настоятелство и проверителна комисия. За председател е утвърден вече придобилият популярност български композитор Петко Стайнов. Секретар става председателят на Дружеството на българските слепи, познат в българското есперантско движение Стефан Ненков.

Истински шанс за читалището е, че тъкмо творецът и общественикът Петко Стайнов в годините до края на Втората световна война е бил негов председател. Благодарение на енергията и връзките му той е привлякъл около себе си широк кръг от писатели, учени и културни дейци. Още в годината на учредяването си читалището става член на Върховния читалищен съюз. Назначен е незрящият Димо Кирев, който започва да пише книги на брайлов шрифт и така е

положен камъкът на националната брайлова библиотека. Успоредно с нея се събират и книги на обикновен печат. Пристъпва се към издаването на списание „Съдба“ съвместно с Дружеството на слепите. Това списание заема позиции в културния живот на страната и в него публикуват свои статии и литературни произведения Елин Пелин, Йордан Йовков, Фани Попова-Мутафова, Людмил Стоянов, Стилян Чилингиров, Константин Константинов, поетите Елисавета Багряна, Дора Габе, Николай Лилиев, Теодор Траянов, Младен Исаев, литературните критици Петър Динев, Георги Цанев, професорите Асен Златаров, Хаджийолов и още много имена от българската култура и наука. Сред тях е бил и слепият писател Траян Траянов-Тъмен. От началото на трийсетте години редактор на списанието става Димитър Пантелеев.

Читалището заедно с ръководството на Дружеството организират многобройни прояви, с които пропагандират възможностите на слепия човек. Уреждат предавания по току-що създаденото българско радио с участието на Зорка Йорданова, Олга Кирчева, Владимир Трендафилов, Константин Кисимов и др. През 1932 г. настоятелството с ръководството на Дружеството на слепите намира един оригинален начин за издаване на списание на брайлов шрифт. По това време в страната все още няма печатаща машина, на която то да се копира.

Благородният сляпоглух есперантист Харолд Тиландер от Стокхолм, Швеция, редактор на международното есперантско списание за слепи „Лигило“ приема да печата това списание, наименовано „Вестител“. То се е получавало при него на български език и се е набирало буква по буква. Всеки брайлов знак представлява една комбинация от 6 точки. Това е универсален код за всички езици по света. След издаването на списанието в тираж около 30 бройки се изпращало до абонатите в България. То е излизало до началото на Втората световна война.

Днес „Вестител“ отново се издава от читалището. От 1999 г. то се публикува на брайлов и електронен формат и може да се прочете в Интернет. Съдържа информации и статии от страната и чужбина. През 1958 г. се правят първите опити за запис на книги върху магнетофонна лента, а през 1962 г. е направено малко студио в едно от помещенията на читалището, където започват професионално да се записват книги на магнетофонна лента. С това се развива голям раздел в библиотеката

— на говорещата книга. Създават се филиали в Пловдив, Варна и Дряново. Интересът към този формат на книги е много голям и са необходими изключително много средства, с които читалището не разполага въпреки помощта на Съюза на слепите. Затова през 1971 г. говорещата книга му е прехвърлена. За дейността на уникалната българска културна институция е характерен новаторският дух и инициатива.

Благодарение на фондация „Отворено общество“ през 1994 г. е въведена за пръв път в България съвременна технология за брайлов печат. Това става чрез компютър и специален принтер. Програмата и този способ вече са разпространени навсякъде у нас, благодарение на тази първа разработка. Читалището обслужва своите читатели от цялата страна пряко, чрез колетни пратки или чрез филиалите си. В София книгите се доставят чрез малък микробус до домовете на читателите. Брайловите книги са обемисти, тежки и скъпи. По тази причина е невъзможно да се състави лична библиотека и затова е от изключително значение ползването на читалищния фонд. С въвеждането на компютърния печат на бял свят се появи и тъй наречената електронна книга. Читалището също има голям набор от електронни книги, които в по-голямата си част са предоставени любезно от различни издателства. Тези книги се ползват от всички зрително затруднени, които имат желание за това.

През десетилетията са положени и основите на самодейността и творческата работа. Понастоящем читалището подкрепя осем певчески и музикални състава. Има девет колективни членове — това са обществени организации, фондации и сдружения, свързани с живота и потребностите на незрящите хора. Национално читалище на слепите „Луи Брайл“ има определени заслуги за образованието, културата и обществената интеграция на слепите хора у нас.

Това дело е съзиждано от 3 поколения слепи и виждаци деятели. Следовници на Петко Стайнов стават десетки участници в читалищното настоятелство и проверителна комисия. Трудно е да се изброят имената на всички дейци, но сред тях могат да бъдат открити Никола Димитров, Минчо Минчев, Елена Живкова, Димо Кирев, Коно Горанов, Димитър Донков, Стойчо Милчев, Кирил Костов, Йордан Павлов. По случай 30 години от основаването на читалището му е дадено името на създателя на релефното писмо Луи Брайл, а във

връзка с 50-годишнината то е удостоено с орден „Кирил и Методий“ I степен. Дейците са се погрижили и за малка музейна сбирка по делото на слепите.

В годините след Втората световна война до промените през 1989 г. читалището се е финансирало от централните държавни и обществени органи. От 1993 г. неговата издръжка се поема от Столична община — район Средец. Библиотеките за зрително затруднени от този тип във всички напреднали страни се радват на широко обществено признание, на солидна бюджетна издръжка и грижа. Висока чест за читалището беше участието на президента на България Георги Първанов на юбилейното честване по случай 75 години от основаването на читалището. Тържеството се състоя през месец ноември 2003 година. По случай празника на славянската писменост 24 май 2007 г. Президентът на България Георги Първанов награди председателя на читалището Спас Карафезов с орден „Св., св. Кирил и Методий“ за неговия голям принос в просветното и читалищно дело в България. Ето дословно текста на самия указ:

УКАЗ № 158 от 17.05.2007 г. за награждаване на Спас Михайлов Карафезов с орден „Св. св. Кирил и Методий“ втора степен

Издаден от Президента на РБ, обн., ДВ, бр. 41 от 22.05.2007 г.

На основание чл. 98, т. 8 от Конституцията на Република България

ПОСТАНОВЯВАМ:

Награждавам Спас Михайлов Карафезов с орден „Св. св. Кирил и Методий“ втора степен като деец на културата и читалищното дело.

Издаден в София на 17 май 2007 г.

С присъщата си скромност г-н Карафезов заяви, че това е признание за всички членове и дейци на читалището.

В известен смисъл читалището има и заслуги в областта на спорта за незрящите хора. През 60-те години на миналия век негови членове са участвали във физически упражнения в салона на тогавашния ВИФ на улица „Тина Киркова“ под ръководството на негови преподаватели. Това са и първите стъпки на организирани спортни занимания.

Читалището подкрепя дейността на спортния клуб, като предоставя средства за закупуване на награди, които се връчват на организирани от „Витоша“ голбални турнири.

Председателят на читалището г-н Карафезов се отличава със своята жизненост и всеотдайност, за която много млади хора могат само да му завиждат. Той има богата биография, доказваща по безусловен начин неговия принос за по-добрия статус на зрително затруднените в България. Един от най-ярките примери за позитивната му дейност е извоюваното право на зрително затруднените да изучават и упражняват професията на масажисти.

Спас Карафезов е роден в Габрово на 6 юли 1934 г. Учи в техникум. На 12 септември 1952 г. изгубва зрението си при мозъчна операция. Завършва Априловска гимназия и Юридическия факултет на Софийския университет. Постъпва на работа в Съюза на слепите, в неговото софийско предприятие — отначало като работник, после като юрисконсулт. Избиран е като заместник-председател на тази организация на регионално и национално ниво. В областта на спорта оглавява физкултурния съвет на предприятието. Тогава се прави първата спортна площадка за слепи в България на улица „Найчо Цанов“ 172. Участва в организирането на първата спартакиада за слепи през 1962 г.

Заедно с Петко Стефанов и Лазар Марков е инициатор за създаването на първата национална спортна организация за хора с увреждания през 1981 г. Бил е и заместник-председател на тази организация и председател на нейния контролен съвет.

От 1992 г. е председател на Национално читалище на слепите „Луи Брайл“. Участвал е в многобройни форуми в страната и чужбина. Посветен е и на спорта на хората с увреждания. Писал е материали на тази тема. Преплувал Дунава 1962 г. Изкачва Мусала с придружител 1966 г., апропо, по това време все още не е изграден лифт. Завършил е успешно 25-ия международен маратон в Ню Йорк през 1994 г.

7. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПОДЕЛЕНИЕ „СОЦИАЛНО-БИТОВО ОБСЛУЖВАНЕ“ КЪМ СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПСБО е университетската структура, отговаряща за студентските общежития и столове. Това е едно от най-важните университетски звена. Хората с увреждания имат преференции за ползване на общежития, а хората с първа степен на увреждане имат право и на придружител, който също може да обитава студентско общежитие. Друго удобство за студентите в неравностойно положение е и фактът, че по тяхно желание те се настаняват в персонални стаи, което им дава възможност за безпроблемна подготовка. Управителният съвет на ПСБО се състои от 5-ма членове. Двама от тях са представители на студентите и докторантите и се предлагат от Студентския съвет. Сред правомощията на УС на ПСБО е разглеждането на възражения срещу решенията на КСБВУ за настаняване в общежитията.

Поделение „Социално-битово обслужване“ при СУ „Св. Климент Охридски“ разполага с 6300 легла в Студентски град, София.

По отношение на студентите с увреждания в Наредбата за ползване на студентските общежития и столове е заложен преференциален режим за настаняване на общежитие — те не участват в класацията, а се настаняват по право. Този режим засяга и размера на задълженията им — заплащат 30% от определените наемни такси и не дължат семестриален депозит.

Заложените преференции в нормативната рамка не изчерпват дейностите, които ПСБО провежда за интеграцията на студентите с увреждания.

Поделението си взаимодейства с техните сдружения и ги подпомага организационно и материално. Такива са НОСИ „Витоша“, които ползват адаптиран офис в бл. 52, вх. А, Фондация „Хоризонти“, на която е предоставено помещение за звукозаписно студио в бл. 57, вх. А. При поискване от страна на тези и други организации на хора в неравностойно положение, ПСБО винаги се е отзовавало с готовност.

Изпълнителен директор на ПСБО е Петко Горанов.

Изпълнителният директор ръководи непосредствено дейността на Поделение „Социално-битово обслужване“.

Именно тази университетска структура и нейният директор са в основата на най-големите организирани събития на „Витоша“. Във всеки един момент ПСБО и Петко Горанов са подкрепяли инициативите на младите ентузиаста. Петко Горанов има висше образование по политология, завършено в СУ „Св. Климент Охридски“. Той е бил два мандата общински съветник, което безспорно е допринесло положително за интеграцията на хората с увреждания в столичния град.

За своята дейност като изпълнителен директор на ПСБО, П. Горанов е носител на Благодарствена грамота от НОСИ „Витоша“, а за дейността си като общински съветник е носител на Сертификат за активна позиция като член на Столичен общински съвет от Център за психологически изследвания. На П. Горанов също е връчена Грамота от Фондация „Очи на четири лапи“.

Горепосоченото идва да покаже, че в лицето на П. Горанов хората в неравностойно положение имат един свой верен приятел, който по всяко време е готов да ги подкрепи.

8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ЗА „ДЕЦАТА, МЛАДЕЖТА, СПОРТА И ТУРИЗМА“ КЪМ СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

Постоянната комисия за „Децата, младежта, спорта и туризма“ (ПК за ДМСТ) започва дейността си като Временна комисия за младежта и спорта през 1996 г. През 1997 г. с решение на Столичен общински съвет е създадена Постоянната комисия по младежта и спорта, която от 1999 г. е трансформирана в Постоянна комисия за Децата, младежта, спорта и туризма. ПК за ДМСТ подпомага и развива спортни, младежки и детски инициативи, които се реализират на местно ниво. Основен механизъм за реализация на политиката на СОС по отношение на децата, младите хора, спорта и туризма са приетите Програми през периода 1998–2003 г., 2004–2007 г. и 2007–2010 г. Постоянната комисия утвърди Програми за развитие на младежките дейности, спорта и туризма на територията на Столицата. Програмата доказва своето място в структурите за местно самоуправление на територията на столицата, като реално действащ механизъм за осъществяване на политиката на местната власт по отношение на младежките организации, спорта и физическото възпитание.

През 2005, 2006 и 2007 г. ПК за ДМСТ солидно и навременно подкрепи провеждането на най-грандиозния ежегоден турнир за купата на България по голбал. Дейците на „Витоша“ вярват, че в лицето на комисията са спечелили един силен фактор за стабилността на голбала. Хората, работещи в ПК, са изключителни професионалисти, отзивчиви и приятни хора, което трябва да послужи като пример за останалата администрация, била тя общинска или държавна.

9. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА ФУТБОЛНА ЛИГА

Българската професионална футболна лига е създадена през 1991 г. От 27 юли 2007 г. е пълноправен член на европейската професионална футболна лига.

Тя осъществява дейност в обществена полза за развитието на професионалния футбол и издигане на неговото равнище в Република България като част от националната система за физическа култура.

Обединява футболните клубове от професионалните лиги, представлява интересите на членовете си пред органите на БФС, организира и администрира държавните първенства по футбол, купата и суперкупата на България с решение на ИК на БФС, при условията и реда, определени във вътрешните актове на БФС за държавните първенства, подпомага футболните клубове при лицензирането им, както и при подготовката и осъществяването на договори за централизирана продажба на рекламни и телевизионни права върху срещите от професионалните групи, участва със свои представители в постоянните комисии на БФС.

Настоящият президент на ПФЛ е един от основателите на „Сдружението на националните футболисти ветерани“, като за набирането на средства за тях е организиран в пет поредни години благотворителни търгове, от които са събрани над 300 000 евро. Лигата подпомага много и различни дейности, като най-много до момента се набляга на работата с детско-юношеските школи. За целта тя осигурява екипировки, спонсори и помага в организацията на детските турнири в страната. Сериозно внимание се отделя и на работата с футболното хулиганство, тема, която вълнува целия свят. През пролетта на 2007 г. бе организирана съвместна кръгла маса с представители на полицията, кметството и вътрешното министерство на Република България, които изгледаха и филм специално създаден по темата от един от най-добрите български режисьори.

Президент на БПФЛ е Валентин Михов.

Валентин Михов е роден на 18.01.1954 г. в гр. София и е единственият българин извървял целият път на футболната йерархия. Стартира футболната си кариера в ЦСКА (като юноша), играе в Локомотив (ГО), Академик (Свищов), Червено знаме (Павликени). Завършил икономика на труда и социалното дело в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ в Свищов и международни икономически отношения в Университета за национално и световно стопанство.

Работил е в министерство на транспорта — Автокомбинат София-окръг, като началник на отдел ТРЗ. По-късно е директор на кантора Външен транспорт и застраховки във външно-търговското предприятие „Кореком“.

Президент на ЦСКА от 1990 до 1993 г.

Президент на БПФЛ от 1991 г. до 1993 г., а след това на БФС — 1993–1994 г.

Изпълнителен директор на ФК Ловеч.

Изпълнителен директор на ФК Славия.

От 1995 г. е изключителен партньор в България на германския медиен концерн „Спорт файв“ чрез фирмата „S.V.-RSA Bulgaria“.

Президент на Българската професионална футболна лига от 1996 година и до днес е неин ръководител.

Вальо Михов перманентно оказва подкрепа на българския голбал като предоставя средства за организирането на силните международни турнири, провеждащи се в българската столица. Неведнъж е присъствал на домакинските турнири по голбал и лично е награждавал призьорите.

10. ИНФОРМАЦИЯ ЗА СДРУЖЕНИЕ С ИДЕАЛНА ЦЕЛ „ЗРЕНИЕ“

От 2000 г. екипът на Сдружение „Зрение“ подпомага незрящи млади хора и студенти като с различни методи и средства се стреми да ги интегрира в обществото.

Пълноценното интегриране и реализация на хората с нарушено зрение в българското общество е сериозен проблем. Младите незрящи хора срещат емоционални и психологически пречки при комуникацията и приобщаването към дадена среда (работна, образователна, социална). Причините се крият както в неразбиране и дезинформираност от страна на обществото, така и в трудности при адаптацията и контактите на незрящите хора. Физическата неравнопоставеност се превръща в психологическа и емоционална бариера, поради липсата на специализирана подкрепа и консултации за хора с нарушено зрение.

В България няма добри възможности за образователни услуги, адаптирани към потребностите и особеностите на незрящите младежи. Нарушени са връзките между работодателите, трудовите консултанти и незрящите хора. Социалната интеграция на незрящите се усложнява и от формално-юридически проблеми, за чието решаване те нямат подготовка и подкрепа от квалифицирани специалисти.

Тези проблеми многократно се потвърждават и разпознават от незрящите в анкетите, които Сдружение „Зрение“ провежда при свои дейности. Изводите, които се обособяват въз основа на анкетите, са следните:

1. Налице е проблем в областта на намиране на професионалист, който да обучи незрящия в мобилност и ориентиране, което води до допълнителна социална изолация на младежите.

2. Преобладаващата част от представителите на целевата група срещат огромни трудности при овладяването на съвременните технически средства и чужди езици, поради липсата на специфични програми и подходи за тяхното обучение.

3. Липсата на мотивация, социално разбиране и психологически бариери от страна на работодателите да назначават младежи с нарушено зрение води до силна социално-икономическа криза и засилва неспособността на тези хора да се интегрират и да бъдат полезни за себе си и обществото. Това поставя в неравнопоставено положение голяма група от млади хора, които имат потенциал и желание за пълноценна реализация, но нямат предоставен шанс за нея.

Сдружение „Зрение“ извършва периодично това анкетиране и прави впечатление, че изводите, които се налагат, не се променят през годините. Тоест проблемите, които се наблюдават, все още не са намерили своето решение и Сдружение „Зрение“ работи в тази насока, като подготвя свои предложения до общинските администрации, Народно събрание и до политици.

Председател на сдружението е Ели Станишева, която е завършила педагогика в СУ „Св. Климент Охридски“. Една от най-големите придобивки за младежите с нарушено зрение, а и не само за тях, е изградената с много усилия от страна на Ели Станишева мобилна група към „Глобул“, която включва стотици незрящи хора, имащи възможността да комуникират помежду си безплатно. Сдружението има зад гърба си проведени не една дарителска акция. Могат да се посочат като примери набирането на средства за създаване на консултативно-образователен център „Зрение“, даряването на средства за осиновяване и обучение на куче-водач на незрящ човек, даряването на бели бастуни, дискове, дискети, компютри и пр. За осъществяване на своята дейност и за подпомагане на хората с нарушено зрение, Сдружение „Зрение“ всяка година организира благотворителен концерт, съпроводен с конкурс на тема „Равни възможности за всички“. От 2007 г. Сдружението започна да организира и благотворителни балове, с които да подпомогне набирането на средства за изграждането на функционален, съвременен център, който да предоставя необходимите услуги и обучения на хората с нарушено зрение — обучение в мобилност, адаптирани към техните потребности обучения по чужди езици и компютърна грамотност, социална и психологическа подкрепа, професионално обучение. Изграждането на този център е поредната голяма стъпка, която Сдружение „Зрение“ ще завърши при осъществяването на основната си цел и дейност — интеграция на хората с нарушено

зрение в българското общество, пълноценна интеграция на пълноценни хора в развито гражданско общество.

11. ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЛАДКАРНИЦИ „НЕДЕЛЯ“

Сладкарска къща „Неделя“ е основана на 01.04.1993 г. в град София от Радослава и Георги Минчеви. През същата година е открита и първата сладкарница на площад „Баба Неделя“, откъдето идва и името на веригата. От самото начало философията на фирмата е изградена върху две основни направления.

1. Първото засяга ръчното изработване на торти по стари домашни рецепти, съчетано със съвременните технологични методи в производството.

2. Второто предвижда предлагане на сладкарски произведения в приятно обзаведени, комфортни сладкарници с гарантирано добро обслужване, които клиентите с удоволствие да посещават.

През 1996–1997 г. по време на финансовата криза и масовите фалити, сладкарска къща „Неделя“ доказва жизнеността на философията си и начина на управление като насочва пътя на развитие към създаване на собствена верига с утвърдено име по пътя на франчайзоотдаването. В момента компанията е най-големият производител на торти, както и най-голямата и известна сладкарска верига в България.

„Неделя“ е първият изцяло български франчайзинг. Днес повечето от обектите на „Неделя“ се развиват на този принцип.

Същност на франчайзинга на „Неделя“:

Франчайзодателят предоставя франчайзингов лиценз за организиране, управление и експлоатация на сладкарница под регистрираната марка „Неделя“.

Така всеки партньор на веригата сладкарници „Неделя“ придобива правото да работи с търговската марка на една доказала се компания.

Сладкарници „НЕДЕЛЯ“ се утвърдиха, като най-голямата сладкарска верига в страната.

От малка сладкарничка на площад „Баба Неделя“, днес веригата притежава 20 салона, 16 от които франчайз.

Повече от 10 000 души дневно се наслаждават на уникалните сладкарски произведения, дело на дългогодишен опит в бранша.

„НЕДЕЛЯ“ — галено наречена работилница за вълшебства.

Съчетание от бутикови торти. Всичко по една рецепта — вкус и красота.

Новаторския дух на компанията е следван от непрекъснат интерес от чужбина към франчайз „НЕДЕЛЯ“.

Годишно компанията открива между 3 и 5 сладкарски салона в страната и успява да остане едноличен лидер в най-консервативния бранш в България и Европа.

Сладкарници „Неделя“ перманентно подкрепя дейността на „Витоша“, като за всяко събитие с охота предоставя своите вкусни изделия. С голяма доза увереност може да се каже, че „Неделя“ е един от най-постоянните подкрепители на организацията. Няма случай, в който „Витоша“ да се е обърнала с молба за подкрепа към веригата и тя да не е била удовлетворена. Г-жа Минчева абсолютно винаги с широкото си сърце задава следните кратки и точни въпроси: Какво количество ви е необходимо? Къде и кога да бъдат доставени тортите?

Младите зрителино затруднени спортисти имат усещането, че в лицето на най-мощната сладкарска верига имат верен приятел, който не би ги изоставил и за напред.

12. ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪЮЗА НА СЛЕПИТЕ В БЪЛГАРИЯ

На 28 март 1921 г., в малкия салон на „Градското казино“ в присъствието на Н. Диклич, Ст. Орозов, Ст. Ненков, Ф. Методиев, П. Манев и В. Ангелов, се провежда заседание, което се смята за учредително.

Уставът на новоучреденото дружество е утвърден на 25 август 1921 г. от Министерството на вътрешните работи и народното здраве. Председателят Никола Диклич (Никица Драгутин Диклич е неговото кръщелно име) е сърбин от Загреб, музикант със солидно образование, добър пианист, човек със западноевропейска култура. Никола Диклич е назначен за учител по музика в Софийското девическо педагогическо училище и е командирован също да преподава пиано в Държавния институт за слепи. ДБС започва дейността си с летящ старт да реализира всички свои приоритетни задачи, съдържащи се в неговия Устав. Организира две киноутра с томболи и с участието на професионални актьори, които преминават много успешно и осигуряват достатъчно парични средства за наемане и обзавеждане канцелария и общежитие на дружеството. Първата канцелария и първото общежитие на Дружеството са разположени в две съседни стаи на ул. „Веслец“ 55. Едната стая, наречена общежитие е оборудвана с девет легла. Председателят Диклич успява да намери и едно пиано в плевенските казарми съвсем здраво, само дезакордирано и олющено, което Военното министерство също предоставя безвъзмездно на новосъздаденото дружество. Н. Диклич подбира и дружеството закупува 20 партитури репертоар. Закупува се и необходимата брайлова хартия, които се изпращат на Николай Бехтеров в Никопол, за да копира на релефно-точков шрифт партитурите. Още през септември 1921 г. неговото Настоятелство решава да създаде библиотека. ДБС замисля и на 20 февруари 1922 г. създава Дружество за покровителстване на слепите в България, организация за благотворителна дейност и за връзка с широката българска общественост. Най-главната задача на това новоучредено

сдружение е да разкрие Дом-работилници за слепи мъже. Тази институция е със задача да подпомага и слепите извън обсега на Държавния институт за слепи, сиреч ослепелите над 14 години и ония, които по различни причини не са могли да минат през този институт. От месец април 1922 г. ръководството на ДБС започва много усилено да работи за създаване на професионален оркестър от слепи, който в края на месец юни 1922 г. е подготвен и постъпва на работа в бирария „Черната котка“ в Княжево, където работи само един сезон. Оркестърът се състои от четири цигулки, виолончело, флейта, кларнет и пиано. Сред музикантите фигурират имената на почти цялото тогавашно ръководство на ДБС. Но скоро оркестърът остава без работа и тогава той се насочва към концертиране из страната. Настоятелството на дружеството организира различни благотворителни акции за набиране на парични средства най-вече в Деня на слепия. Отначало този ден се е отбелязвал на Томина неделя, първата неделя след Великден, а след 1929 г. на Димитровден — 8 ноември. Приходите на дружеството идват най-вече от дарения на банки, търговски фирми и частни лица. Издават се няколко вида календари, които също носят известна печалба. Организиран се лотарии и томболи. През 1933 г. с печалбата от специално проведена лотария е купен един от апартаментите на пл. „Славейков“ 1, който сега е собственост на Съюза на слепите в България.

В състава на Дружеството на българските слепи има пет категории членове: активни, почетни, благотворителни, спомагателни и пасивни. Активен член е могъл да бъде всеки сляп, завършил Държавния институт за слепи или пък по свои пътища да е станал работоспособен. Почетен член е могъл да бъде онзи, който с дейността си допринеся за преуспяването на дружеството. В началото дружеството има само двама почетни членове: Атанас Топлийски и Димитър Ангелов. Атанас Топлийски предоставя за безвъзмездно ползване на ДБС четиристаен апартамент от своята къща, намираща се на ул. „Любен Каравелов“ 42 за негова канцелария и общежитие. Атанас Топлийски много често е придружавал и подпомагал оркестъра от слепи музиканти в неговите турнета из страната. През 1948 г. за почетни членове са приети и Георги Димитров — тогавашният министър председател, и очния лекар д-р Иван Василев. Първият — за приноса му за уреждането на въпроса за професионализацията на хора

на слепите. Благотворителен член е могъл да бъде всеки, който подари на дружеството пари или предмети най-малко над 5000 лева. Дружеството тогава има също двама благотворителни членове — Димитър Кудооглу и Хаим Бакиш. Димитър Кудооглу е пловдивски предприемач и виден меценат. Хаим Бакиш е собственик на една от първите в България фабрики за каучукови изделия. Спомагателен член е всеки виждащ, който плаща минимален членски внос 12 лева годишно и работи за преуспяването на дружеството. Пасивни членове са: всички неработещи слепи, които изкарват прехраната си чрез просия или се издържат от близките им. Те не плащат никакъв членски внос и нямат никакви права и задължения към дружеството. За тях дружеството се грижи да бъдат подпомогнати с обществени средства, като приютяване, пенсии и др. Дружеството на българските слепи е многократно по-голямо от всички останали организации на слепи взети заедно. ДБС е модерна за времето си организация — широко отворена за своите приятели и спомоществователи. Особено показателна в това отношение е структурата на членския състав, от който почти 40% са виждащи лица. Първите десетилетия 1920–1951 г. слепите в България са се сдружавали по различни признаци: причина за слепотата, професионална ангажираност, културни интереси. Съществували са седем организации с различна численост, повечето от които с национален периметър на дейност. С установяване на тоталитарния режим и премахване на политическия плурализъм (1944–1948 г.) много сдружения с идеална цел са разпуснати и имуществото им е иззето в полза на държавата, каквато е съдбата на няколкото организации на хора с увреждания. Други пък са били принудително обединявани, каквато участ сполетява организациите на слепи. С решение на Националния съвет на Отечествения фронт от 5 февруари 1950 г. се препоръчва дружествата „Тъмнина“ и „Мрак“ и Съюзът на слепите в България да се обединят в един общ съюз. Осъществяването на тази препоръка на Националния съвет на Отечествения фронт не става никак лесно. Ръководствата на дружествата „Тъмнина“ и „Мрак“ оказват силна и упорита съпротива. Представители на НС на ОФ полагат многократно големи усилия да ги убеждават в необходимостта от обединението. Налага се дори намесата на висши органи на комунистическата партия.

За реализиране на обединението са били необходими повече от осем месеца. Това доказва, че съпротивата срещу обединението е била много силна и упорита. Но за една от трите обединяващи се организации — Съюза на слепите в България, обединението е било лелеяно повече от две десетилетия. И в края на краищата то става факт! На 13 март 1951 г., в София в салона на Дома на правниците на ул. „Пиротска“ 7 се провежда обединителният конгрес на гореспоменатите сдружения на слепи. На 12 март 1951 г. в отделни помещения се провеждат годишните отчетни събрания на дружества „Тъмнина“ и „Мрак“ и XI редовен конгрес на Съюза на слепите в България. След приключване на отчетите и трите организации вземат решение за обединение. Избрани са съответният брой делегати за обединителния конгрес, а XI конгрес на Съюза на слепите в България не избира делегати, понеже те са избрани още през юли 1950 година. На обединителния конгрес присъстват 126 делегати, от които: 91 — от страна на Съюза на слепите в България, 19 — от дружество „Тъмнина“, 16 — от дружество „Мрак“. Конгресът провъзгласява обединението на всички категории слепи в Общ съюз на слепите в България. Приет е Устав, който предвижда Управителният съвет на съюза да се състои от 11 членове и да включва най-малко по двама застъпници на всяка категория слепи. Така е приет принципът на паритета. Останалите петима членове са избрани независимо от причината за тяхната слепота. Приета е резолюция за основните насоки на дейност и развитие на Общия съюз на слепите в България и неговите клонове по места. За председател на новата организация е избран Стефан Ненков, а за подпредседатели Кирил Костов от бившия ССБ, Константин Гайдаров от бившето дружество „Тъмнина“ и Стефан Бучакчиев от бившето дружество „Мрак“. Благотворително културно-просветно дружество „Черен поглед“ не участва в обединението, защото се установява на 5 януари 1949 г., че дружеството съществува дотогава незаконно, тъй като от 1938 г. то не е утвърдено според Закона за дружествата. Обединителният конгрес не засяга Читалище на слепите в България и Народната потребителска кооперация на слепите, които продължават своето самостоятелно съществуване. Оттогава на сетне до 1989 г. Съюзът на слепите в България е най-мощната организация за зрително затруднени. ССБ управлява цялата трудова и спортна дейност в страната. Това управление може да се квалифицира

като добро, но трябва да се има предвид, че и политическата конюнктура е била твърде благоприятна за подобен род управление. Голбалът е бил добре развит, провеждали са се регулярно републикански първенства, както в А, така също и в Б групи. Националният отбор редовно е участвал на силни европейски и световни състезания. Като един от големите успехи може да се посочи участието на голбалните национали на олимпийските игри в Сеул, 1988 г. Повечето от голбалистите са работили към предприятията към ССБ „Успех“, което обстоятелство допълнително е улеснявало тяхната спортна дейност, тъй като безпроблемно им е бил отпускан служебен отпуск за подготовка и участие в голбалните турнири. След настъпването на т. нар. демокрация възникнаха множество неправителствени организации, които се профилираха в една или друга област на зрително затруднените хора. Но това явление не е случайно, а то произлезе от факта, че ССБ загуби част от позициите си в различните дейности, засягащи хората със зрителни увреждания. Именно поради това се наложи появата на различни НПО, които трябваше да запълнят празнината оставена от съюза. Разбира се, ръководството на ССБ едва ли желаше да загуби монопола си над хората, имащи зрителни нарушения, но нямаше какво да стори. На моменти ръководството би тотален отбой и от присъщи нему дейности като напр. случая с голбала. ССБ или по-скоро неговото ръководство нямаше право през 90-те години да изостави голбала на произвола на съдбата, а не бе трудно да се предположи, че неговата съдба би била пагубна без съюзната подкрепа. В защита на ССБ може да се посочи коренната промяна в държавната политика спрямо подобен род организации. В условията на тежка икономическа стагнация, Съюзът буквално се задъхваше, но фактът, че бе натрупал немалък имуществен фонд му спомогна да преодолее кризата. Също така е факт, че организацията най-малкото по отношение на спорта не винаги е имала най-далновидните ръководители.

Броят на председателите на Дружеството на слепите в България, на Общия съюз на слепите в България и на Съюза на слепите в България е едва 17 души. Като от 1990 г. до момента ССБ креслото е заемано от 4 души.

Първият председател на Дружеството на българските слепи е сърбинът Никола Диклич. Най-дълго управлявали председатели са

Иван Илиев, който е председател от 1959 до 1975 г., а на второ място е Янаки Градев заемал председателския стол от 1976 до 1990 г.

Към момента председател на ССБ е Васил Долапчиев, който заема този пост от 1999 г. Роден на 26 февруари 1953 г. в гр. Елхово. Завършва Техникум по електротехника в Сливен. Загубва зрение по време на отбиване на военната си служба през 1974 г. От 1975 до 1979 г. е студент по право в СУ, а през 1986 г. завършва специализация по икономика и управление на промишленото производство в УНСС — София. Работи като юрисконсулт в ПП „Успех“ — Сливен (1981–1990). Депутат е във 7-то ВНС (1991–1992). Директор е на ПП „Успех“ — Сливен от 1991 г. Избран е за председател на ЦРК (1990–1994) и за член на ЦС и неговия ИС (1994–2000). От 1996 до 2003 г. е член на Комисията по човешки и социални права към ССЕ, 2003–2007 г. е член и на Бюрото на ССЕ. От 1999 г. е член на Управителния съвет на фонд „Рехабилитация и социална интеграция“ при МТСП, а от 2002 г. е член на НС по рехабилитация и социална интеграция към МС.

Васил Долапчиев е човек, който неимоверно много допринесе за възраждането на голбала в България. Той перманентно дава своята подкрепа за инициативите на студентската организация „Витоша“ и за отборите по голбал, шахмат и т. н. Неведнъж съюзният микробус е преодолявал стотици, а дори и хиляди километри, за да закара голбалистите на много състезания зад пределите на страната.

И в наши дни няма спор, че ССБ си остава най-многолюдната организация за зрително затруднени хора, но неговата социална функция е силно свита. Все по-трудно е за ССБ да успява да даде опора и реална подкрепа на своите членове. Едно от основните предизвикателства за съюза е липсата на способни млади кадри, които биха могли да тласнат организацията в руслото на съвременните тенденции, както в социално отношение, така също и в трудово, образователно и пр. Със сигурност все повече млади и способни хора ще играят в бъдеще съществена роля, за развитието и устойчивостта на най-голямата организация за зрително затруднени, защото без млади и свежи сили просперитетът на ССБ би бил застрашен. А в последното десетилетие се изградиха не малко способни и образовани млади незрящи хора, които биха били само от полза за стабилитета на съюза.

13. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЦЕНТЪР ЗА ПСИХОЛОГИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ПСИХОТЕРАПИЯ

Центърът за психологически изследвания е мощна лобистка организация в социалната сфера. Той е една от водещите национално представени организации, одобрени от Министерски съвет, член на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания към Министерски съвет, където участват водещите министерства, национално представени синдикати и работодателски организации. Националният съвет за интеграция на хората с увреждания към Министерски съвет е върховния орган на гражданските организации в социалната сфера. След почетната позиция на ресорния министър, ръководна позиция всеки мандат в този съвет има един от председателите на национално представените организации. За втори пореден път за председател от страна на национално представените организации на/и за хора с увреждания е д-р Диана Инджова, Ph.D., ръководител на Център за психологически изследвания.

ЦПИП е пълноправен член на Американската асоциация на хората с увреждания, Американската психологическа асоциация и Европейския форум на младежите с увреждания. Организацията работи с Конгреса и Сената на САЩ и Европейската комисия и Европейския парламент. Дейностите на организацията са насочени в посока гарантиране и защита на човешките права на хора с физически, сензорни и ментални увреждания и в неравнопоставена позиция, чрез законодателни инициативи, мащабни медийни промоции, национално значими събития, високо професионални обучения, както и Национални програми за промяна на обществените нагласи.

ЦПИП е водеща учебна организация с международен Департамент и обучители. Център за психологически изследвания прави две от най-големите социални събития в България — Европейското рали за хора с увреждания и балът на хората с увреждания с Президента на републиката.

Център за психологически изследвания е организация чадър с подчленски организации и регионални центрове с многохилядна членска маса.

Организацията работи по програми на Американска демократична комисия към Конгреса на САЩ. Партньори са Американска демократична комисия към Конгреса на САЩ, Американска търговска камара, Корпус на мира, Международни бизнес организации, Европейска комисия и други. Партнира успешно с всички посолства в Република България.

ЦПИП изигра своята роля за реновацията на голбала у нас. Особено осезателно организацията подкрепи „Витоша“ за първия турнир, който студентите със сизифовски трудности организираха. Но разбира се, че ЦПИП остана партньор на младежката организация и за последващите мероприятия.

ЦПИП е национално представена организация, т.е. тя ежегодно разчита на държавен бюджет, който допринася за ползотворната ѝ дейност. Центърът е изградил своя мрежа от регионални структури, които работят по места за прокарване на идеологията за равен шанс между всички хора, без значение дали са с увреждане или не.

Ръководител на Център за психологически изследвания е д-р Диана Инджова, интелигентна и твърде напориста дама, която нееднократно е доказвала, че може да се разчита на нейната подкрепа. С нейните широки контакти и миоглед тя е желан партньор от много НПО, а и от други формирования.

14. ИНФОРМАЦИЯ ЗА 55 СОУ „ПЕТКО КАРАВЕЛОВ“

Училище „Петко Каравелов“ съществува от 1879 година.

Училището първоначално не разполага със собствен сграден фонд. То се помещава в различни частни къщи в с. Дървеница.

1899–1900 г. — първият випуск е факт.

1921 г. — Учителският съвет приема за патрон на училището името на Петко Каравелов.

1934 г. — с. Дървеница е присъединено като квартал на с. Слатина.

1937 г. — с Указ № 40 от 16.04.1937 г. на Министъра на народното просвещение д-р Н.П.Николов са одобрени плановете и са осигурени средствата за строежа на първата училищна сграда.

1938 г. — с. Дървеница става квартал „Царица Йоана“ към Столична голяма община. Училището е с № 33.

1948–1952 г. — училището е именувано основно.

1951–1952 г. — появява се новопостроената сграда от 3 учебни стаи, канцелария, приземен салон и избено помещение; двор от 2000 кв.м, 111 ученика. Училището се именува 33 основно училище „Петко Каравелов“. Прогимназиалните класове са слети.

1955 г. — училището получава № 55 на 10.11.1955 г. Обучението се провежда на 3 смени.

1959 г. — достроени са две класни стаи и една за учителите.

1960–1963 г. — учениците са над 450, паралелките са 14; занималните — 2; група детска предучилищна градина.

1963 г. — нова учебна сграда, за първи път се разкриват паралелки 8 клас.

1968 г. — към сградата се дострояват още 9 класни стаи.

1970 г. — по случай 90 години от основаването си училището е наградено с орден „Кирил и Методий“ — II степен.

1971–1972 г. — училището обучава 950 ученици.

1978 г. — сградата е свързана с ТЕЦ „Трайчо Костов“.

1979 г. — училището чества 100-годишен юбилей. С Указ №570 на Държавния съвет е наградено с орден „Кирил и Методий“ — I

степен за постигнатите високи резултати в учебно-възпитателната работа.

1986 г. — Училището става ЕСПУ. Довършена е новата сграда с 4615 кв.м. застроена площ, 20 класни стаи, 10 кабинета, плувен басейн и 22 242 кв.м двор.

1989 г. — завършва първият випуск зрелостници на 55 ЕСПУ.

1989–1990 г. — разкрити са две паралелки в горен курс с профил биология и химия.

1996–1997 — положено е началото на съвместната работа на училището със сдружение „Шилер“, чиято програма подпомага усвояването на немски език.

2001–2002 г. — в горната образователна паралелка се разкрива паралелка технологичен профил.

55 СОУ „Петко Каравелов“ е разположено в централната част на кв. „Дървеница“, на територията на Студентска община. Двете триетажни сгради на училището са с обща застроена площ 4615 кв.м, а дворното пространство около тях — 17627 кв.м.

Малката сграда е построена през 1963 г. В нея се обучават учениците от началните класове. Класните стаи са просторни и уютни. В тази сграда е кабинетът по труд и техника, както и модерен езиков кабинет за обучението по чужди езици.

В голямата модерна сграда на 55 СОУ се обучават по-големите ученици в 9 класни стаи и 22 кабинета по отделните предмети.

Училището разполага с библиотека с над 13 500 тома, две зали и читални за начален и среден курс, както и отделно хранилище за употребявани учебници.

Плувен басейн с размери 16/8 м дава възможност за учебна и извънкласна дейност на 120 ученици дневно. В него ежегодно се провеждат училищните състезания по плуване между класовете.

Учениците разполагат с модерна, просторна и добре обзаведена спортна база. Всяка от сградите има физкултурен салон, дворна площадка с игрища за футбол, волейбол, баскетбол.

Малко са училищата, които имат самостоятелна зала за представления и концерти. Актовата зала на 55 СОУ дава възможност на около 300 ученици да присъстват на различни постановки, училищни концерти, дискотеки. В залата се подготвят състезатели по спортни танци.

От 2003 г. училището е оборудвано с модерен асансьор, тоалетна и сервизно помещение, предназначени за деца с увреждания. Те са изградени по проекта за интеграция на деца със специални образователни потребности, който училището осъществява вече четвърта година.

Добре обзаведени лекарски и зъболекарски кабинети обслужват учениците. В сградата има утвърден логопедичен кабинет, който работи с нуждаещите се деца от районите „Студентски“ и „Младост“.

В отделен блок, с топла връзка към училището, е разположен столът-бюфет, където се хранят около 350–400 деца дневно.

Именно 55 СОУ бе институцията, която подаде ръка на проходящия спортен клуб на хора с увреждания „Витоша“, още през есента на 2001 г. От този момент ръководството на училището в лицето на директора г-жа Петкова и на административния директор г-жа Димитрова, абсолютно безвъзмездно ежегодно осигуряват достъп до спортната училищна зала на голбалния отбор. Но това не е всичко, ръководството перманентно дава своето съгласие „Витоша“ да организира спортни събития в сградата на училището, като напр. голбални състезания, обучения и др. В спортната зала неведнъж са се провеждали междуучилищните състезания, между двете училища за деца с нарушено зрение от София и Варна. Също голям принос на училището към популяризирането на голбала е неговата позитивна политика по отношение на достъпа на медиите на територията на училището, които многократно отразяват голбалните занимания. „Витоша“ активно работи за по-широко медийно отразяване на спорта сред зрително затруднените. Училищното ръководство оказва тотално съдействие на студентите в тяхната работа. В сградата на училището голбалистите ползват помещение, в което се съхраняват голбалните врати, мрежите за тях и други голбални аксесоари.

55 СОУ е едно от водещите столични училища, то разполага освен със спортна зала, така също с басейн и фитнес.

Училището е пример за модерно и елитно българско образователно заведение.

15. КРАТКА ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА ЗА ПЛАНИНАТА ВИТОША

Наименованието „Витоша“ на тракийски и/или старобългарски означава „двувърха, двуделна“. В древността планината е била известна с имената Скопиус, Скомброс, Скомиос и всички те имат общото значение „стръмната, острата планина“ и произлизат от старогръцки. Първ древногръцкият историк Тукидид споменава за планината през V век преди Христа. Сегашното ѝ име се появява през средновековието, а за първи път се среща с името „Витоша“ в документ от XI в. Две са основните версии за името:

- Първата е, че произлиза от тракийски и/или старобългарски и означава „двуделна“, „разделна“, „двувърха“ планина.

- Втората версия е, че произлиза от личното име Витош.

Витоша е разположена в центъра на Югозападна България между Стара планина и Рило-Родопския масив. Тя е единствената купеста планина у нас, като билото ѝ е образувано от най-високите и разположени близко един до друг върхове — Черни връх и Резньовете. Най-високата точка на Витоша е връх Черни връх, който се извисява на 2290 м надморска височина. Така планината се нарежда на 4-то място по височина в България, след Рила, Пирин и Стара планина.

През 1934 г. е обявен Национален парк Витоша — първият в България и на Балканския полуостров. Витоша е люлката на организираното туристическо движение в България. Неговото начало е поставено от знаменитото изкачване на Черни връх на 27.08.1895 година. По призива на Алеко Константинов 300 души от 77 населени места напускат „прашните улици“ и „душните кафенета“, за да подишат чистия и свеж планински въздух и се порадват на красивата природа.

16. СТИХОТВОРЕНИЯ, ПОСВЕТЕНИ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА

ОДА ЗА ШАМПИОНИ

*Нашата мъничка страна
е родила истина една,
Витоша се казва тя,
туй всеки го разбра.*

*И както често става
всеки иска да ѝ подражава,
но един е великият отбор
„Витоша“ е, няма спор.*

*„Витоша“, оле!
Чест е да се изрече
шампиони и преди и сега,
шампион за всички времена.*

*Мъждукат отборчета разни
всеки иска „Витоша“ да дразни,
но утопия е те не знаят
„Витоша“ да надиграят!*

Пламен Буров

София, 2002 г.

ВИТОША

*През годините порасна
и със спорта ти се срасна.
За всички нас ти бе и си прекрасна,
с твоята помощ духът наш израсна.*

*С теб мечтата ни за възход
не угасна, разбира се не на всички
ти им пасна,
о ти наша толкова прекрасна.*

*Но идеята на всички ни е ясна
страната ни за всички да не е тясна
и подкрепяше ти всяка цел свястна.*

*Спорт и дейности полезни защити
доразви и украси човешкото в нас ти извиси.
Повдигна самочувствието наше.*

*През годините щастливи бяхме
и с тебе ний живяхме.
Песимистите опровергахме
съперниците надиграхме.*

*Със съдействието на искрени приятели успяхме.
Благодарим на всички тебе подкрепили
и устрема ти ускорили.*

Михаил Илиев

София, 26.01.2008 г.

17. ХИМН

ТИМ НА ШАМПИОНИ

1. Има ли някой да не знае този тим?

Има ли противници достойни за загревка да ги победим?

Мъдрост и сила до последния сигнал, за честта на клуба побеждаваме и за нашето име.

Припев:

„Витоша“ е тим на шампиони, ний на всички взели сме страха,

който иска нека да ни гони, но да знае, диша ни праха!

Във играта няма чужди свои, всеки мач е истински двубой.

Всички знаят шампиона, кой е, знаят „Витоша“ се казва той.

2. Купи, медали, имаме си ний безчет.

И добри съперници едва ли ще ни ги оспорват за напред.

Място в сърцето трябва за клуба любим.

Трябва да дадем това, което прави ни отбор непобедим.

Припев:

„Витоша“ е тим на шампиони, ний на всички взели сме страха,

който иска нека да ни гони, но да знае, диша ни праха!

Във играта няма чужди свои, всеки мач е истински двубой.

Всички знаят шампиона, кой е, знаят „Витоша“ се казва той.

В края на химна отново следва припев.

София, 2002 г., по текст,
музика и изпълнение на Станимир
Колев

Критики, мнения и въпроси можете да изпращате на електронна
поща: novaistoria@gmail.com или goalball@mail.bg
Редактор: Олга Сладкарова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.